

11-14

LAIŠKAI

LIETUVIAMS

**GRUODIS
DECEMBER
1969**

BAŽNYČIOS VIENYBĖ VATIKANO II DINAMIKOJE — II		
	Kardinolas Suenens	338
EGLĖ (eil.)	W. M. Barbieri	346
MEILĖS HIMNAS	Kunigas iš okupuotos Lietuvos	349
KRYŽIAI (eil.)	L. Švėgždaitė	355
RELIGINIS MENAS	Paruošė sesuo Mercedes	360
KAIP TEN SU TA SIELA?	H. W. Armstrongas	365
KRIKŠČIONIJA: Idėjos ir idealai šių laikų seminaristų tarpe	Interview su prof. A. Sužiedėliu	370
ŠEIMA: Nemokšos vedybiniame gyvenime	D. Carnegie	373
JAUNYSTĖ: Ar tiki Prancūzijos jaunimas?	P. Vilain	375
Kai nesubrendę veda	Paruošė Pr. Alšėnas	379
Gavai limoną — tai pasidaryk limoną	D. Carnegie	381
AKIRACIJAI: Dialogas tolerancijos pavėsyje	Pr. Razminas	383
KNYGOS: Susipažinimui: vaikų skaitiniai Lietuvoje	N. Jankutė	386
ŠYPSANTIS	Paruošė Pr. Alš.	389
ATGARSIAI		390
1969 M. "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" TURINYS		392

Šio numerio iliustracijos: Z. Sodeikienės suprojektuotas viršelis ir iliustracija 391 psl.; Alg. Kezio, S. J., fotografijos (337, 345, 347, 348, 353, 360, 364, 369, 372, 374, 376, 380, 387, 388), Ž. Mikšio grafikos darbai (366, 367), tėv. J. Vaišnio, S. J., atvaizdas ir P. Aleksos sukurta Kristaus skulptūra (356).

LAPKRITIS-GRUODIS. NOVEMBER-DECEMBER Vol. XX. Nr. 10. Šis numeris yra dvigubas (58 psl.).

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redakcinis kolektyvas: Gintarė Ivaškienė, Stasys Yla, Algimantas Kezys, S. J. (foto redaktorius), Vaclovas Kleiza, dr. Arūnas Liulevičius, Aušrelė Liulevičienė, Zita Sodeikienė (meninė priežiūra), Kęstutis Trimakas, S. J., Nijolė Užubalienė, Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius — Petras Kleinotas, S. J. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. U.S.A. Telefonas — RE 7-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Connecticut. Prenumerata metams — \$5.00; atskiro numerio kaina — \$0.50.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$5.00, single copy 50c. Second-class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing office.

BAŽNYČIOS VIENYBĖ VATIKANO II DINAMIKOJE

pagal kardinolą Suenens

Šiame "Laiškų lietuviams" numeryje tęsiame kardinolo Suenens pasikalbėjimą, kuriame jis dėsto savo mintis apie vienybę povatikaninėje Bažnyčioje. Pirmoje dalyje kardinolas kalbėjo apie du skirtingus Bažnyčios žvilgius, kurie apsprendžia dvi skirtingas vienybės sampratas ir iššaukia prieštaraujančias reakcijas. Toliau jis aiškino popiežiaus ir vyskupų santykius. Šį kartą kardinolas kalba apie santykius tarp vyskupo ir Dievo tautos, apie reikalą keisti Bažnyčios įstatymus Vatikano II dvasioje.

G. K. K.

3. Vyskupai ir Dievo tauta

"Jūs teisingai pabrėžiate vienybę tarp popiežiaus ir vyskupų. Ar nereikėtų pabrėžti vienybę tarp vyskupų ir Dievo tautos? Jūs užsimenate apie tai savo knygoje, bet ar nevertėtų tai daug smulčiau atskleisti?"

Aišku, tai irgi seka susirinkimo logiką. Svarbus pakeitimas Vatikane II buvo padarytas teologinėje perspektyvoje, kada Susirinkimo Tėvai nusprendė pirma dėti Bažnyčios schemoje (*Lumen Gentium*) skyrių apie Dievo tautą prieš tą, kuris kalbėjo apie hierarchiją. Dar daug metų užtruks, kol tokio veiksmo pastoralinės pasekmės pilnai pasirodys.

Nuo priešreformacinių laikų visi mūsų vadovėliai apie Bažnyčią hierarchiją statė centre. Tai buvo kaip reakcija protestantizmui, kuris pabrėžė tikinčiųjų kunigystę. Išnešant Dievo tautos idėją priekin, susirinkimas vienu plunksnos pabraukimu aiškiai pasakė, ką visi tikintieji — popiežius, vyskupai, kunigai, pasauliečiai — turi kartu: tą patį krikštą, kuris visus padaro Dievo vaikais, brolicais Kristuje, pašventintais Šv.

Dvasioje. Šiuo gestu hierarchija parodė, kad jų autoritetas yra tarnyba bažnytinės bendruomenės centre, artimoj vienybėj su tcs bendruomenės gyvenimu.

Toks pertvarkymas buvo labai vaisingas. Bažnyčia, kurią matome išeinančią iš krikšto, o ne hierarchijos taško, pirmiausia pasirodė kaip sakramentinė ir mistinė tikrovė, o ne juridinė draugija — kas ji irgi yra. Ji atsirėmė ant savo pagrindo, Dievo tautos, vietoj hierarchijos. Mūsų senųjų vadovėlių piramidė apsvirtė, taip kad vienas vyskupas ją apibūdino kaip tikrą "Koperniko" revoliuciją.

Užtat ir vyskupas turi persvarstyti savo vietą Dievo jam patikėtoje tautoje; jis turi priartėti prie kunigų ir tikinčiųjų; jis turi gyventi, kaip jie gyvena — čia svarbu ir kokius rūbus jis dėvi — išlaikant jam per šventimus Dievo patiktą autoritetą.

Tokia nauja vienybė tarp vyskupo ir žmonių pastato mus prieš naujas pareigas. Pasikeitimai tik prasideda. Gana aišku, kad ateityje kunigai ir tikintieji daug aktyviau dalyvaus vyskupo rinkimuose, ką jie ir praeityje darė. Tai turėtų tik sustiprinti juos jungiančius ryšius ir palengvinti bendro darbo ir paklusnumo gyvenimą.

Po Vatikano II vyskupas atsistoja prieš naujus uždavinius: jis turi mokyti vesti pokalbį su kunigais ir žmonėmis naujose kunigų ir pastoralinėse tarybose. Jis turi atsisakyti paternalistinės izoliacijos ir naujais būdais vykdyti savo autoritetą — nors pats autoritetas nesikeičia, tačiau demokratiška metodai, kaip susirinkimas aiškiai reikalavo.

Praeityje autoritetas buvo panaudotas įvairiai. Laikas ir mums suprasti, kad sena-

sis režimas jau praėjo, nors tai ir nereiškia staigaus pakeitimo į parlamentarizmą. Mūsų susirinkimuose nedarysime sprendimo dėl partijos spaudimo, ar didžiūmai nubalsuojant mažumą. Verta perskaityti šv. Povilo pirmąjį laišką korintiečiams, su perspėjimais prieš dalinimąsi už Povilą ir prieš Apolo ir Cefą. Credo nenustatysime daugumos balsu. Buriamės draugėn atrasti atsakymą tik vienam klausimui: ko laukia Viešpats iš kiekvieno mūsų, kad pasaulis būtų išganytas? Ta nuomonė turi daugiausia sverti susibūrimė, kuris ateina iš kompetentingiausio krikščionio, kuris arčiausias Viešpačiui, kuris imliausias jo išminčiai, kuris atviriausias jo šviesai.

Vyskupas turi — teorijoje ir praktikoje — pripažinti, kad daugybė problemų šiandien negali būti išspręstos vien tik autoritetingu sprendimu, be kunigų ir pasauliečių paramos.

Autoritetui, kuris būtų efektingas, reikia pritarimo, gi pritarimas gaunamas, kai suinteresuotieji dalyvauja — ir jų dalyvavimas labai realus, nors reikia jį aiškiai apibrėžti — jei ne galutiniame sprendime, tai bent paruošimo stadijoje. Nebūtinai jų rolė yra dalyvauti nusprendime (*decision-taking*), bet apsprendimo (*decision-making*) fazėje. Tokią rolę turime priimti lojaliai ir nuoširdžiai. Tai galioja šeimos ar firmos galvai, ar universiteto rektoriui. Užtenka pastudijuoti laikraščių ar televizijos raportus, kad tuo įsitikintume. Prancūzijos vyskupai gana ryškiai pareiškė 1968 birželio 20: "Atėjome iki taško, nuo kurio jau nėra kelio atgal. Nuo dabar autoriteto naudojimas reikalauja dialogo ir kiekvienam atsakomybės pripažinimo. Kiekvienos draugijos gyvenimui reikalingas autoritetas tik tuo gali būti sutvirtintas".

Glaudesnis ir veiklesnis bendradarbiavimas tarp vyskupų, kunigų ir žmonių kels ir sunkumų, kai tik pasieksime aktualių sprendimų plotmę. Tą reikia pripažinti. Pavyzdžiui, kunigų ar pastoralinė taryba rūpinasi padėti bažnytinei bendruomenei vystytis ir klestėti. Siūlo vyskupui eilę priemonių, skirtų pagilinti vietinį religinį gyvenimą ir veiklą pasaulyje. Šie kunigai ir pasauliečiai perėjo iš automatiško pasyvumo

į gyvą savo atsakomybės sąmoningumą, kurį jiems teikia Šv. Dvasios charizmos. Jie priklauso pasauliui, kuriame nebėra autoritarinio legalizmo. Jiems įstatymas yra protingas potvarkis, vertas paklusnumo kaip tik todėl kad protingas. Kur jie pras-mės jau nebemato, ten paties gyvenimo reikalavimai eina pirma įstatymo. Toks galvojimas yra faktas, kurį reikia priimti ir su juo skaitytis.

Imkime tokį atvejį, kur vyskupas priima

"Laiškų Lietuviams" redakcija, administracija ir leidėjai sveikina žurnalo bendradarbius, rėmėjus bei skaitytojus Kalėdų švenčių proga ir linki Dievo palaimos bei pasisekimo Naujaisiais Metais.

bendras išvadas tol, kol jis sprendžia, kad jos yra protingos. Kas atsitiks, kai jam reikės pasakyti, kad prieitų išvadų negalėsime vykdyti, nes dabartiniai bažnytiniai įstatymai neleidžia? Jo paprašys pašalinti kliūtis. Jis turės atsakyti, kad visuotinių įstatymų negalime tuoj pat pakeisti; kad aukštesnis autoritetas neleidžia bandymų, kurie padarytų įstatymus lankstesnius; kol nebus įstatymas pakeistas, jis ima pirmenybę prieš momento aktualius reikalavimus. Tokia padėtis sukelia nerimą. Įtampa tarp lokalinės Bažnyčios ir kūrijos auga, jei ši pastaroji pavyzdžiai įsikibusi laikysis savo galių ir varžys laisvą vietinių autoritetų veiklą tose srityse, kuriose šie geriausiai gali nuspręsti.

Tokioje situacijoje vyskupas negalės vadovauti, pakreipti, kanalizuoti iniciatyvą, kurią jis turėtų pajėgti pasverti ir gerai panaudoti. Jis pasirodo kaip atgyvenusio įstatymo sargas, sustingusios struktūros auka, nepajėgiančios apimti tikrovės dimensijų; taip suparalizuotas, kad negali vystytis pagal laiko ritmą; kaip universalistas, kuris

1970 m. sausio mėnesio numeriu "Laiškus Lietuviams" pradeda redaguoti tėv. Juozas Vaišnys, S. J., žurnalą redagavęs 1950-1963 m. Naujajam redaktoriui linkime daug sėkmes!

per abstrakčiai galvoja, kad galėtų tikti visiems laikams ir visoms vietovėms.

Kai kalbame apie vieną vyskupą, nepamirškime, kad yra tam tikrų pakeitimų ar prisitaikymų, kurie negali vieno individo būti įvykdyti, neatsižvelgiant į galimas pasekmes kitoms diecezijoms ar kitoms vietovėms. Problema dar paaštrėja, kai viso krašto vyskupų konferencijos nutarimai atmetami. Neišvengiamai susidaro išpūdis, kad centras blokuoja vystymąsi, kad jis netiki nuoširdžiai bendra vyskupų atsakomybe ir kad Vatikano II mintis apie kolegiališkumą ten dar nemato dienos šviesos.

Dramatiška padėtis: ji sulauko pastoralinę posusirinkiminio periodo pažangą ir paąstrina protestuojančiųjų tendenciją, kurie, teisingai ar ne, iškelia neribotą *fait accompli* politiką. Viena, Bažnyčioje turi būti tvarka ir įstatymai su atitinkamomis sankcijomis (atitaisytos bendruose pasitarimuose) prieš nuolatinius prasižengimus, kaip kad yra kiekvienoje save respektuojančioje draugijoje. Antra vertus, gyvenimas nestovi vietoje, ir papročiai, kurie eina prieš įstatymus, išigali, griaudami įstatymus visose plotmėse. Kūrija sunkiai gali palaikyti tūkstančius kodekso nuostatų. Susirinki-

mui reikalaujant, kanoniškas reikalavimas gauti daugybę leidimų, kuriuos suteikdavo kūrėja metams, dviejiems ar kartais penkeriems, sumažėjo. Bet vis tiek dar tolimas kelias, kol vyskupas pilnai galės nešti atsakomybę savo diecezijoje.

Visas šis juridinis formalizmas, kuris be-reikalingai palaikomas, trukdo ir klastoja vyskupo pastoralinę veiklą. Ant savo stalo turiu laikrodį, kuris kiekvienu momentu parodo laiką visose pasaulio sostinėse. Nuostabiai išgalvotas. Bet negaliu įsivaizduoti, kokios mašinos reikėtų ant kūrijos stalo su kiekvienoje vietoje skirtinga padėtimi, kad tas pats įstatymas atitiktų kiekvieną ilgį ir plotį pasaulyje.

Kalbame apie dalykus Bažnyčioje, kurie liečia ne tikėjimą, o vietines situacijas, papročių bei kultūrų vystymąsi. Pripažinkime taip pat, kad biurokratija, su savo sunkia mašinerija, egzistuoja kiekviename krašte ir neišvengiamai turi egzistuoti, kur jurisdikcija taikoma visam pasauliui. Kada reikalai ir dokumentai tvarkomi iš tolo, mes visi jaučiame mažesniųjų tarnautojų lėtumą.

Bet visa tai ir rodo, kaip svarbu šių dienų praktikoje duoti vadžias tokiai Bažnyčios teologijai, kuri jungia vienybę su pagarba įvairumui: tokiai teologijai, kuri buvo išaiškinta pirmojo klausimo atsakyme. Tai atsakytų ir tikrojo realizmo reikalavimams. Trumpai, atrodo, kad tai ir bus kelias, kuriuo turime eiti, kad išeitume iš centralizuojančio legalizmo, kuris slopina dabartį ir pavojun stato ateitį.

4. Įstatymai ir gyvenimo pamokos

„Jūs cituojate šiuos Pauliaus VI žodžius: 'Gyvenimo sėklos, kurias pasodino Susirinkimas Bažnyčios dirvoje, turi augti ir subręsti' (15). Kaip pritaikyti tai būsimos bažnytinio įstatymo išsivystymui?''

Dabartinė mūsų padėtis yra kebli. Susirinkimas buvo kaip saulė, kuri nutirpdė ledynus, taip kad srovės liejosi per kalnų šlaitus, nešdamos su savimi akmenis, didžiulius medžius ir t. t. Jos bandė prasiveržti ir rasti išėjimą. Chaosas neišvengiamas, tikime, jis tik laikinasis. Jį turime sutikti, neprarasdami autoriteto.

Šiandien, kaip ir visados, mums reikia taisyklių ir įstatymų. Bažnyčiai, kaip ir kiekvienai draugijai, reikia įstatymų, arba kitaip joje viešpataus anarchija. Atsisakyti religinio autoriteto, reikštų eiti prieš pačią Evangeliją. Būdas, tačiau, kaip vystysis su laiku, neužmirštinasis.

Kyla tad klausimas, už kokią laikyseną apsispręsti. *A priori*, dvi galimybės: arba bandyti sulaukyti kiekvieną srovę, ją užtvenkiant pakeliui, arba bandyti vandenį kontroliuoti, jį vedant ir kanalizuojant platesniuose tarpekliuose. Ši antroji yra vienintelė išeitis: ji reikalauja, laukia gilaus išvėlgimo, nes padėtis banguoja ir labai neaiški. Svarbiausia, turime nesuklysti, nustatydami diagnozę, kas sukelia šiuos reiškinius.

Susirinkimas kaltas? Yra žmonių, kurie mato Susirinkimą kaip visų problemų šaltinį. Iki tam tikro laipsnio tai tiesa. Susirinkimas, be abejo, pradėjo atšildymo procesą. Bet kur yra tirpimas, ten buvo ir suledėjimas. Ir tai reikia neužmiršti. Ledynas trukdo augmenijai augti: jo pats nepajudėjimas yra priespauda. Mūsų įstatymų leidimas buvo — ir vis dar yra — aliarmuojančiai atsilikęs nuo gyvenimo vystymosi.

Sugaistos ir neišspręstos problemos. Evangelija mus moko, kad subata žmogui, ne žmogus subatai. Per ilgai buvome užmiršę, kad žmogus yra gyva būtybė. Su dideliu nustebimu staiga sužinojome, kad šių dienų žmogus nėra vakarykštis žmogus, nėra ta pati ir jo bendruomenė, kurioje jis gyvena.

Šuoliais besikeičiančiame pasaulyje, kur kiekvienas dešimtmetis pradeda naują šimtmetį, yra didelė psichologinės dislokacijos rizika — ypatingai kai mes turime pasivyti dideliais šuoliais prabėgusį laiką, kuris kartais skaičiuojamas šimtmečiais. Tai ir sukelia maišatį, kuri didelė dalimi kyla dėl neišspręstų problemų, kurios kaip milžiniškas potvynis mus užplūsta.

Šiandieną suprasti iš vakar dienos. Stovime prieš modernųjį žmogų. Jo kita antropologija, kita vertybių skalė, kitas mentalitetas. Jis jaučia savo asmeninę vertę; savo teises kaip žmogus, savo nepaneigiamą są-

žinės laisvę. 1969 metų žmogus ir krikščionis atmeta kai kurias procedūras (ar jų stoka) ir, ginčo atveju, nori viešai būti teisiamas savo lygiųjų. Tereikia prisiminti vienbalsį nepasitenkinimą, su kuriuo spauda visame pasaulyje pasitiko Ilicho klausimų paskelbimą, kurie naudojo praėjusių šimtmečių metodą, kad tai suprastume.

Šis vienas pavyzdys nurodo senosio bažnytinio įstatymo opresyvinę prigimtį juridiniuose reikaluose. Kiek daug "talmudiškų" nuostatų ir kazuistinių sprendimų, sunkiai tikimų šiandien, buvo uždedama, ir kartais per šimtmečius, Romos Kūrijos kontrolėje.

Tokį spaudimą turime suprasti, jei norime suvokti dabartinės reakcijos priežastis ir jėgą. Kitaip esame pasmerkti pokalbiui tarp kurčiųjų. Niekas negali suprasti prancūzų revoliucijos ar rusų revoliucijos, nepažindamas, kokius režimus jos naikino. Aišku, tuo nepateisinami visi jų metodai ar veiksmai. Lygiai ir Bažnyčioje apie reakciją galime spręsti tik ryšyje su senąja padėtimi. Suprasdami šį faktą, pradėdame greičiau judėti priekin, užjausti jaunimo ilgesį autentiškumui — jie juk yra pasaulio ateitis. Čia yra kitas dalykas, kurį neužmirškime, nebent norėtume kito pokalbio tarp kurčiųjų — tarp skirtingų generacijų.

Slegiantis formalizmas. Jei norime suprasti dabartinę gilų troškimą pilnesnei tiesai, lankstumui, atvirumui, prisitaikymui — evangeliskajai Dievo vaikų laisvei, kaip kalba Evangelija — turime pajusti per skaitlingų įstatymų našta su bauginimu *sub gravi* (t. y. kad yra sunki nuodėmė juos sulaužyti). Aš galvoju apie daugybę potvarkių bažnyčios įstatyme, kurie kunigų ir tikinčiųjų sąžinėms uždeda sunkios nuodėmės bausmę.

Sub gravi, skaityti knygą indekse (Descartes, Flaubert, Rosmini).

Sub gravi, išleisti vieną valandą brevioriuje.

Sub gravi, nesilaikyti penktadienio abstinencijos.

Sub gravi... galėtume eiti toliau ir toliau.

Ir kaip dažnai šios sankcijos buvo pikt-naudojamos ne Dievo įstatymams apsaugoti, o kūrijos padarytiems disciplinos potvarkiams!

Galėtume sudaryti gana gerą mirtinų nuodėmių katalogą, kurios per šimtmečius buvo tokiomis paskelbtos ir kurios ilgainiui išnyko, kai geriau pažinome žmogų, psichologiją ir realųjį gyvenimą. Sunku visa tai nepalyginti su Viešpaties žodžiais: "Mano jungas saldus ir mano našta lengva".

Imobilizmas liturgijoje. Taip pat pradėdame išjudėti iš šimtmečių ilgo imobilizmo liturgijoje. Kol lotynų kalba, kaip Noės rūbas, dengė visus anachronizmus ir klaidas prisitaikyti, jie galėjo praeiti nematomi. Dabar sužinojome, kad neužtenka tik išversti tekstą į gyvąją kalbą, kad jis būtų prieinamas 1969 metų krikščioniui; reikia transponuoti, išversti ryšium su skirtingomis kultūrom ir t. t. Tam reikia laiko, kūrybingumo ir studijų.

Tai nėra anarchijos ar nekontroliuojamų eksperimentų klausimas. Greičiau čia reikia gyvo žmogaus gyvenimo supratimo pačiose gelmėse, nuoširdžių ir vertingų troškimų, bandant išreikšti kalba, kurią kiekvienas žmogus supras, kaip atsitiko per pirmąsias Sekmines...

Mes nusikaltome pasyvumu, tingėjimu ir taip pat stoka vaizduotės. Vėlu, bet supratome. Turime rūpintis, kad pamoka nebūtų veltui.

Vargiai reikia minėti daugybę rubrikų — dabar jos apkarpos — kurios aprišo liturgiją kaip Lozorius marškos, apsaugoti nuo gyvo žmonių dalyvavimo... *Kiti juridizmo pavyzdžiai:*

Vienuoliško gyvenimo bendruomenėse kiek taisyklių, sustingusių, atgyvenusių, paraližuojančių papročių!

Visą knygą galima parašyti apie praktišką Bažnyčioje, kaip moteris traktuojama, tarsi ji būtų vaikas...

Ir pagaliau platusis bažnytinių įstatymų laukas apie moterystę, kur juridinis mentalitetas per daug vadžias turi savo rankose. Šiuo metu "Canon Law Society of America" pradėjo svarbų darbą su mintimi pataisyti tuos perdėjimus ir atidaryti duris reikiamam pastoraliniam prisitaikymui, kad užtikrintų individo sąžinei pagarbą ir jos pirmenybę kai kuriais su įstatymu susikirtimo atvejais. Čia dar yra daug darbo.

Šie pavyzdžiai nėra istorijos rašymo nei pilnas problemos studijavimas, o tik bandymas atskleisti "status quo ante", t. y. iki šiolaiKinę padėtį, ir kodėl dabar reaguojama prieš centrą, iš kurio tokie įstatymai išėjo ir vis dar išeina. Pavyzdžius dauginam ne dėl pasitenkinimo; vienintelis noras yra išaiškinti tirpstančių ledynų sroves, kam palyginom visa tai, kas dabar vyksta.

Teologų priespauda. Tiesumas reikalauja, kad žodį kitą pasakytume ir apie teologų opresiją, kuri sustabdė kai kuriuos tyrimų projektus, opresija, kuri ateina iš tų, kurie jaučiasi turį ortodoksijos monopolį (kuris jiems sutampa su nustatyta skolastine filosofija, kurią jie bandė — bendrai nesėkmingai — visam susirinkimui uždėti). Galėtume geroką Romoje dėstyty tezių sąrašą išskaičiuoti, kurios vakar ir užvakar kaip vienintelės galiojančios buvo dėstomos, Susirinkimo Tėvų buvo nubrauktos.

Gerai žinome mūsų garsiuųjų teologų kryžiaus kelią, kuriuos įtarė, jei pozityviai nepasmerkė, šios teologijos vardu: Rahner, Congar, Murray, de Lubac...; nesakant nieko apie tuos žmones, kurie anksčiau buvo "herojai": kardinolas Mercier, kurį kūrėja tuo laiku įtarė modernizmu; Don Lambert Baudin, kurio erezija buvo ekumenizmas; ir T. Lebbe, kurio nusikaltimas buvo, kad jis gynė kiniečių tautos kunigus, įskaitant vyskopus ir kardinolus.

Galėtume išskaičiuoti ir Biblinės Komisijos nuostatus kaip autoritatyvius, kurių šiandien niekas nepalaikytų, nekalbant jau apie veikalus, kurie atsidūrė indekse, kurie ilgainiui buvo išimti, pvz. Rosmini'o knyga *Penkios Bažnyčios žaizdos*, kurios gera dalis ir šiandien dar yra aktuali. Ne tai yra skaudu, kad žmogus suklysta — *errare humanum est*, tai pagaliau žmogiška — bet visa sistemos praktika, kuri užstoja kelią laisvei moksliniuose tyrimuose ir nepripažįsta žmonėms teisės save apginti. Tai nereikia, kad nereikia budėti, o tik tai kad šiandien turime rasti tinkamesnius metodus tai padaryti.

Kiekvieną punktą būtų galima toliau vystyti, kad šią "skundų knygą" vis dar reikia prisiminti, ypatingai kad vakar dienos klaidos nepasikartotų vėl rytoj. Galvo-

ju apie šių dienų teologus, kurie susirūpinę laisve moksliniuose tyrinėjimuose, kurie neperseniai išleido pareiškimą (ne su kiekvienu žodžiu aš ten sutinku), savo susirūpinimą dalykais, kurie nėra tik įsivaizdavimas.

Susirinkimo istorija vis dar gyva mūsų atmintyje: tai buvo, didelė dalimi, atspari ir gudri kūrijos mažumos kova prieš Susirinkimo Tėvų daugumą už atvirumą. Pirmasis epizodas toje istorijoje buvo kardinolo Liénart įsiterpimas, prancūzų hierarchijos vardu, ir kardinolo Frings, vokiečių hierarchijos vardu, kuriedu atmetė iš pradžių priešufabrizuotas komisijas, pateiktas vyskupų balsavimui. Suminėsime kaip simbolinę vieno kūrijos vadovo pastabą, kuris bandė varžyti diskusijų laisvę, pareikšdamas, kad schemos, paruoštos prieš Susirinkimui prasidedant esmėje turi būti priimtos, — ir gali tik detalėse būti pakeistos... nes popiežius jas patvirtino; bet jis užmiršo pridėti, kad popiežius jas aprobavo tik kaip medžiagą kuo laisviausiom diskusijom. Buvo daug ir kitų panašių epizodų, kurie, nepervedant, buvo tikras kryžiaus kelias, kovojant už laisvę Susirinkime!

Žvilgsnis į ateitį. Visa tai praeityje. Jūs klausėte apie naujojo bažnytinio įstatymo ateitį. Leiskite pirmiausia pasakyti: galime tikėtis, kad naujasis, dabar ruošiamas kodeksas išvengs visos eilės senų kliūčių. Ar jis palies mūsų problemas teologines ir pastoralines šaknis? To nežinome, dėl to dar nesame tikri.

Tarp klausimų, kuriuos reikia persvarstyti, priklauso ir kūrijos vieta Bažnyčioje. Kanonistai klausia, ar po Vatikano II kūrįją laikyti vien tik popiežiaus vykdomuoju organu, ar praplėsti savo žvilgsnį ir kūrįją įpinti į vyskupų besivystantį kolegiališkumą, kartu su popiežium ir jam vadovaujant.

Septynių reziduojančių vyskupų paskyrimas kiekvienai kongregacijai, atrodo, yra žingsnis ta kryptimi. Lieka pergaltvoti šio bendradarbiavimo išdirbimą, kad toks patvarkymas būtų efektingas...

Raktinis principas naujojoje Bažnyčios teisėje. Problema visgi pasilieka: ką daryti, kad šis naujasis įstatymas nebūtų negyvas

gimūsis, pralenktas gyvenimo judėjimo, kada jis pamatys dienos šviesą? Specialistų paruoštas, jis atsakys Bažnyčios ir pasaulio reikalams, jei jis susilauks visos Dievo tautos nuolatinio ir gyvo priėmimo.

Šiuo laiku kenčiame nuo aiškaus nesutarimo tarp gyvenimo ir savo juridinių taisyklių, kurios daugiau nebesutampa su juo. Mūsų Bažnyčios įstatymas ateina iš 1917 metų; kaip galima užsitikrinti, kad toks nerangumas nepasiliks vėl ateityje? Komisija turėtų būti paskirta periodiniai peržiūrėti. Tikėkimės. Kaip išlaikyti nuolatinį ryšį su Dievo tauta, kad tie įstatymai būtų įgyvendinami? Tai irgi reikėtų rimtai apsvaryti.

Kad įstatymas ir gyvenimas eitų tuo pačiu žingsniu ir vienas kitą remtų — įstatymas juk yra dėl gyvenimo, o gyvenimas atsiskleidžia tvarkingoje aplinkoje — atrodo, kad pagrindinė sąvoka yra *subsidiariškumas*: aukštesnis autoritetas turėtų niekuomet bet kokioje plotmėje, nesiimti ant savęs tai, ką žemesnis autoritetas paprastai pats gali nuspręsti: įstatymai, kurie visiems galioja, turėtų duoti rėmus, ne galybę detalių, nes vienybę nereiktų maišyti su prievarta vienodumui.

Juo geriau galės individualios Bažnyčios išsiaiškinti konkrečiose sąlygose įstatymo rėmus, tuo bus tvirtesnis ir efektingesnis autoritetas. Kaip minėta, šiuo laiku kenčiame, kad neįmanoma kai kurių bendrųjų įstatymų vykdyti, nes jie nesuspėja eiti su gyvenimu ir jau neatitinka bendruomenės religinio ir kultūrinio vystymosi stovio.

Nėra sunku pramatyti, kad naujojo bažnytinio įstatymo ateitis priklausys, kaip pritaikysime subsidiariškumo principą, principą, kuris taikomas bet kokiam geram socialiniam veikimui. Pijus XI jį iškelė jau *Quadragesimo Anno* laikais; Jonas XXIII savo enciklikoje *Mater et Magistra*. Šis principas buvo prisimintas pirmajame vyskupų sinode ir priimtas kaip teisingas — bet teorijoje.

Naujojo bažnytinio įstatymo likimas priklausys nuo to, kiek persunktas Vatikano II dvasia, jis išreikš įstatymuose Bažnyčios teologiją, apie kurią buvo pirmiau kalbėta ir kuri esmėje remiasi subsidiariškumu.

Varpas skelbia
Naujuosius Metus.

Nuotrauka Algimanto Kezio, S. J.

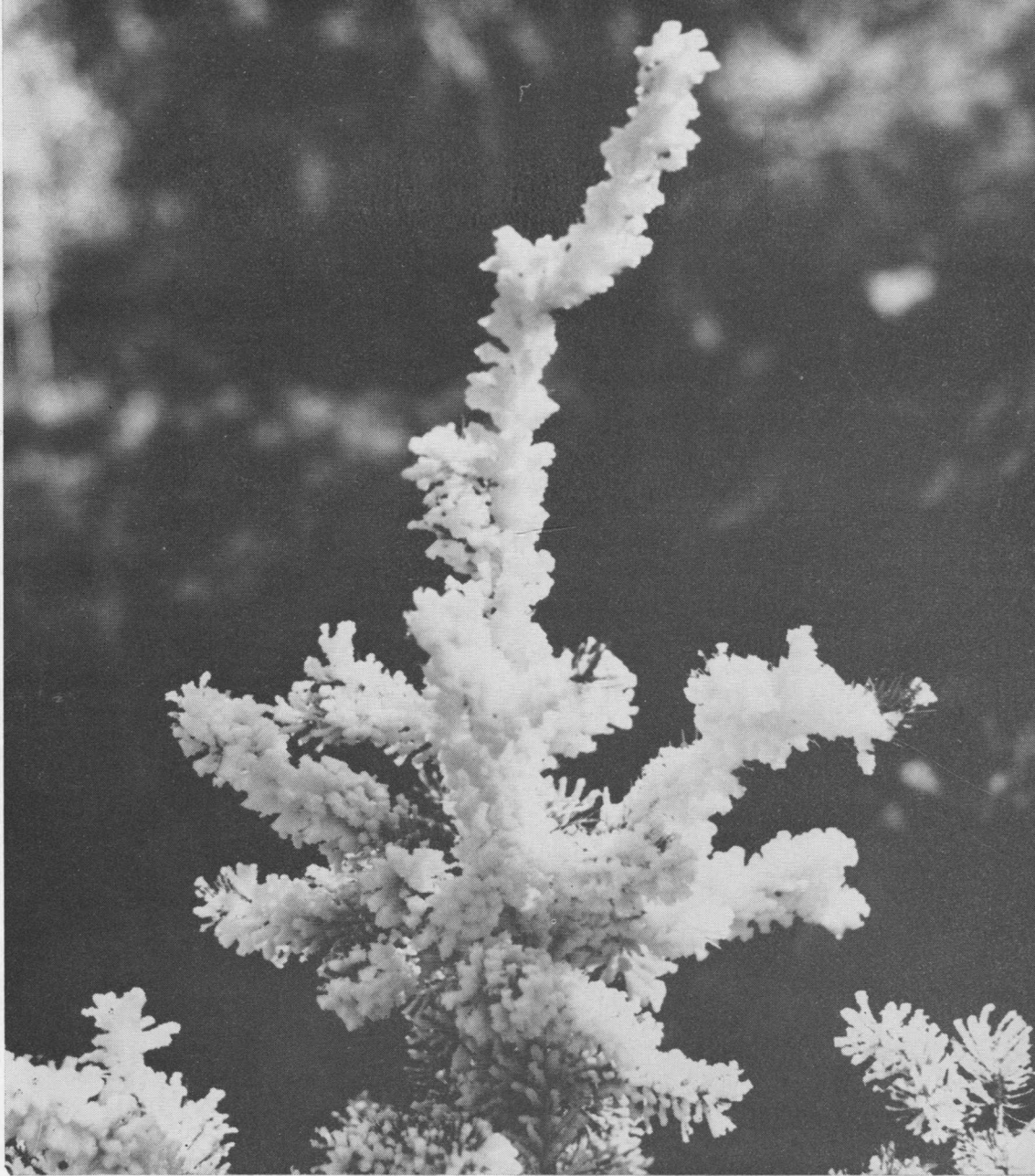
*Kada vartotų automobilių pardavėjai
 pradeda pardavinėti eglutes,
 žinau, kad Kalėdos artėja.
 Viešpatie, aš ką tik nusipirkau vieną tokią
 eglaitę. Benešant ją namo,
 jos šakų spygliai įkyriai badė mane —
 tiesiog pro mežtinį.
 Jie privertė mane susimąstyti.*

*Toji eglaitė greičiausiai bus stovėjusi
 sargyboje kokioj nors pamirštoj tarpukalnėj;
 beatsispirianti prieš vėją, šaltį ir sniegą,
 kad užaugtų ir būtų išrinkta Kalėdų egle.
 “Eglė..., — sakytų šv. Pranciškus, — mano sesuo.”*

*Šiandien tie spygliai papasakojo man tos eglės
 istoriją, Aš ją pamėgau ir ėmiau ją žavėtis.
 Kai sniegas ima kristi, kiti medžiai numeta
 savo raudonus, geltonus, oranžinius, rudus lapus,
 kurie kitados buvo jų pasididžiavimas.
 Ir tada jie stovi nuogam paprastume
 savo žieminiam gedulo apdare.
 Visi žalumos, visi gyvybės ženklai yra pradingę.
 Jie stovi juodi — be vilties.
 Bet eglė yra skirtinga.
 Viešpatie, ji tikrai ekscentriška!*

*Ar sniego apdengtam slėny,
 ar apledėjusio šilo bendruomenėj,
 ji narsiai kabinasi už gyvybės
 savo šviežiai žaliom šakom.
 Kada kiti medžiai traška nuo šalčio,
 ji dainuoja.
 Kada kiti mojuoja nuogas ir bevaises šakas,
 ji priglaudžia ir šildo lizdą,
 parūpindama pastogę žiemojančiam paukščiui.*

*Viešpatie, eglė yra žavi.
 Stovinti kalno atšlaitėj,
 apsišarmojusi sniego pudra,
 apipurkšta dangaus...
 Anksčiau apie ją man kalbėjo tik atvirutės
 ir kelionių reklamos.*

*Viešpatie, padėk man būti egle žmonių tarpe.
Kada aplink mane visur šalta,
kada visa, ką darau ar bandau daryti,
ar ko noriu, kad galėčiau daryti,
atrodo be prasmės ir be vaisių,
kada kiti — mano broliai — pasiduoda
ir leidžia kristi žiemos nusivylimo
mirusiems lapams, tada padėk man sekti egle.
Neleisk man keistis su žiema.
Kada aš atrodau, kaip kvailys,*

siekdamas laimę ir jaunatvišką entuziazmą
išlaikyti gyvus, aš maldauju Tave, Viešpatie,
jėgų kabintis už tikros
pavasariškos vilties dygių šakų.

Kapinėse visada yra eglė.
Ar tai dėl to, Viešpatie?

Lietuvių kalbon išvertė Kęstutis Trimakas, S. J.

Iš ką tik amerikiečių spaudoj pasirodžiusios knygos "Sidewalk",
ilustruotos Algimanto Kezio, S. J., nuotraukomis.

MEILĖS HIMNAS

KUNIGAS IŠ OKUPUOTOS LIETUVOS

Tai vieno lietuvių kunigo mintys, neseniai mus pasiekusios iš Lietuvos. Pridėta-me laiškelyje tas kunigas rašo: "Aš šį rašinėlį rašiau, ne — aš jį visa širdimi išgyvenau, prieš 20 metų. Tuomet anie metai iš visų mano kunigystės metų buvo man patys sunkiausi, ne fiziškai, bet kad jie slėgė mano sąžinę, man reikėjo nešti tuomet atsakomybę, aš nebežinojau, kaip pasielgti..."

Skaitant, tai paprasti žodžiai, bet iš kokių gelmių jie kyla, į kokias aukštumas neša! Ir 20 metų praėjus, jie dar gali gaivinti ne vieną gyvenimo naštos prislėgtąjį, nebepajėgiantį išsikrapštyti iš savimeilės sūkurių, bet dar nepraradusį noro pakilti į žydrias aukštumas.

Redakcija.

Dažnai, rodos, žmogus pritrūksti jėgų, norėtusi viskuo nusivilti, nuo visų kažkur pabėgti, į visa ranka numoti ir pasiduoti kažkokiai apatijai bei sustingimui. Bet ir vėl kiekvieną kartą, kada tik perskaitau šv. Pauliaus žodžius apie meilę, iš naujo atgimstu, atsiranda naujų jėgų, vėl norisi gyventi, dirbti, aukotis, nes 'Caritas Christi urget nos' — Kristaus meilė verčia, stumia mus, kaip kalba šv. Paulius.

Ir koks būtų žmogus be meilės!

"Jei aš kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės, aš būčiau kaip žvangantis varis ir skambantis kimblas. Jei turėčiau pranašystės dovaną, žinočiau visas paslaptis ir visokią mokslą, jei turėčiau visą tikėjimą, taip kad galėčiau kalnus perkelti, o neturėčiau meilės, aš esu niekas. Jei išdalinčiau visą savo lobį beturčiams valgydinti ir jei išduočiau savo kūną sudeginti, bet neturėčiau meilės, nieko man nepadeda. Meilė yra kantri, maloninga..." (1 Kor. 13, 1-13).

Žmogus tiek vertas, kiek jis myli; tiek

gražus ir kilnus, kiek jis myli; taip pat tiek jis yra galingas, kiek jis turi meilės. Kas gi iš tikrųjų padaro žmogų didelį, nepalaužiamą kaip ažuolą, nepajudinamą kaip uolą, argi ne meilė? O kas moka išverti ligi galo, kas niekada nieku nenusivilia, kas išlaiko gyvenimo audrose rimtį ir ramybę? Visada ir visur toji pati meilė. Ji viską atiduoda, bet tik pati negali būti duodama, nes ji jau yra paties Dievo dovana.

Viešpatie Jėzau, duok mums visiems tos didžios, šventos meilės!

1. Meilė yra kantri, maloninga

Ji moka ilgai ilgai laukti nesinervindama. Moka laukti, turėdama kantrybės išklausti visiems kitų dejavimų, abejojimams ir skundams. Ji išklauso, nieko nesmerkdamą ir neteisdamą, bet visur ir visiems padėdama, visus guosdama ir stiprindama. Kas kitų sieloje liūdniausia iš visų pusių susirinko ir sutekėjo, kas jų gyvenimą apkartino, nemigo naktis prailgino, — ji visa moka kantriai išklausti, leidžia kitam savo sielos langus atidaryti ir išvėdinti ten tvankų orą. Meilė yra lyg kokia kempinė, kuri visus karčiausius vandenius iš kito širdies sugeria, bet pati nė kiek dėl to neapkarsta ir jokio kartumo aplink save neskleidžia. Jos, kaip karaliaus Mido, rankose viskas virsta auksu; ji kaip toji pasakų burtininko lazdelė visus sūriuosius vandenius paverčia į saldumą, likviduodama visokius nesusipratimus ar įtarimus. Meilė yra kantri, todėl ji neskuba su visokiomis pastabomis, ji nesibara ir niekam nesiskundžia, taip pat niekam neprikaišioja, bet laukia ir meldžiasi, meldžiasi ir aukojasi, aukojasi ir laukia ne kur kitur, bet prie Tavo, Jėzau, kojų, kuris esi iš visų pats kančiausias. Tik prie Tavo kojų galima laukti nesinervinant, nesijaudinant ir nepykstant.

Meilė težino tiktai vieną kerštą — už viską atsiliginant dar didesnę meilę, "kuomet piktai ar gerai kalba" apie ją (2 Kor. 6, 8). Ji visur ir visiems yra gera ir maloninga. Ją keikia, o ji laimina. Ją persekioja, o ji kenčia. Jai piktžodžiauja, o ji meldžiasi (1 Kor. 4, 12).

Ji prašantiems padeda, bet taip pat ir nedrįstantiems prašyti duoda. O kurie nebenori nei prašyti, nei priimti, net nebenori, kad kas nors jiems dar pasiūlytų ir norėtų duoti, tuos meilė lydi savo tyliu malda ir auka, kol ir jie sukniubs kaip užsispyrėlis Saulius ant kelių ir nebe atsisakys priimti malonės dovanų.

2. Meilė nepavydi

Gražu užjausti kitą nelaimėje, bet dar gražiau nepavydėti kitam laimės, džiaugtis, kad yra pasaulyje laimingų žmonių, kaip džiaugiasi motina savo vaikais, kada jiems gera gyventi. "Džiaukitės su linksmaisiais, verkite su verkiančiais" — kalba mums Kristaus apaštalas.

Bet ar yra pasaulyje tikrai laimingų žmonių? Ar ši žemė nepasidarė kaip dykuma, kaip ašarų ir ištrėmimo slėnys? Jeigu čia žemėje tikrai nebebūtų nė vieno laimingo žmogaus, tada galima akis pakelti aukštin į dangų ir pasižiūrėti į Dievą, į šventuosius. "O beata Trinitas — O palaimintoji Trejybė", — kartodavo šiuos žodžius šv. Pranciškus Ksaveras, neišpasakyto džiaugsmo pagautas. O palaimintoji Trejybė, visos laimės jūra! Nuo amžių Tu, Dieve, buvai, esi ir būsi laimingas. Tos laimės niekas niekas neįstengs iš Tave atimti: nei karai, nei pikti žmonės, nei laiko dantys — niekas ir niekad, niekas nieko Tau negalės padaryti. Tu laimės jūra! Tu ir mus ne kam kitam sutvėrei, kaip laimei ir meilei.

Kristus atėjo į šią žemę, nerado sau vietos, kur gimti, buvo persekiojamas, neturėjo namų, nebuvo kur galvos priglausti, nešė kryžių ir mirė ant kryžiaus baisia mirtimi. Bet dabar "Kristus jau nebekeičia" — skelbia mums Jo apaštalas. Kristus viešpatuoja ir Jo viešpatavimui nebus galo.

Nebekenčia taip pat ir Petras su Pauliumi, Jokūbas su Jonu... Nebekenčia taip pat

ir visi kiti, kurie, kaip sako šv. Raštas, "perėjo per vandenį ir ugnį", nešė šaltį ir karštį, kentėjo baimę, nusivylimą ir baisų ilgesį, tiesos ir meilės ilgesį, tėvynės ir savųjų ilgesį. Jų kūnus išniekino, lyg jie net paties Dievo ir net po mirties būtų buvę užmiršti, o štai kaip jie dabar paskaityti tarp Viešpaties mylimųjų ir šventųjų! "Teisiųjų sielos Dievo rankoje. Neišmintingųjų akimis jie rodosi mirštą ir jų išėjimas laikomas suspaudimu, ir jų atsiskyrimas nuo mūsų sunaikinimu; tuo tarpu jie yra ramybėje".

"Džiaukitės su linksmaisiais!" Džiaukimės, nes ir mes taip pat esame pašaukti dalyvauti su šventaisiais Dievo meilės laimėje. "Jūs būsite nuliūdę, bet jūsų nuliūdimas pavirs į džiaugsmą" — kartoja net pats Išganytojas. Ir kuo didesnis dabar nuliūdimas ir suspaudimas, tuo didesnis bus vėliau džiaugsmas. "Kas sėja su ašaromis, tie piaus su džiaugsmu. Jie eina ir verkia, berdami sėklą. Bet jie grįžta sugrįš su džiaugsmu, nešdami savo pėdus" (Ps. 115).

Jeigu taip, tada jau dabar mes galime džiaugtis net šio pasaulio suspaudimais. O pavydėti krikščionis neturi ko. Pavydėti — reiškia trokšti ko nors sau, ką kitas turi. Bet jeigu mes ir visą pasaulį laimėtume, ką mes su juo veiktume? Argi jis gali mus pasotinti? Laimingą žmogų gali padaryti tiktai vienas Dievas, bet Dievo visiems užtenka — Jis yra begalinis. Todėl meilė nepavydi, pavydo kirminas jos širdies negrauzia, ji moka kitą užjausti ir jam padėti nelaimėje, bet taip pat moka džiaugtis kito laime. Jeigu čia žemėje būtų visur nyku ir liūdna, tada sursum corda — aukštin širdis! Ir mums niekada nepritruks nei jėgų, nei tyro švento džiaugsmo. O palaimintoji Trejybė! Visi šventieji, paskendę laimės jūroje! Pamokykite ir mus džiaugtis tikru džiaugsmu.

3. Meilė nesielgia sauvalingai, nesipučia ir nesididžiuoja

Kad tik pas Tave, Jėzau, sugrįžus! Vis tiek kuriuo keliu ir vis tiek kiek kainuotų. Savo kitų troškimų ir planų aš visiškai noriu išsižadėti. Tepalik man tiktai vieną troškimą ir svajonę eiti ten, kur Tu mane vesi, kovoti ten, kur Tu mane siųsi.

Taip pat turėtų man būti visiškai nesvarbu, kuriuo keliu ir kiti pas Tave eina. Kad tik jie pas Tave ateitų! Kad tik jie Tave iš visos širdies mylėtų! Kad tik jie Tave visur ieškotų! Ne mano, bet Tavo valia teįvyksta visur ir visada! Nebeleisk man daugiau sauvaliauti, tai reiškia, turėti skirtingų, kad ir gražių ir šventų minčių bei planų, ne man skirtų, kurie nesutaptų su Tavo planais.

Ak, bet kaip sunku ne kartą pažinti Tavo valią ir kiek daug malonės reikia jai išpildyti. Dažnai žmonės kraipo Tavo valią, kaip kas išmano, kaip jam patinka, ir visada remiasi kiekvienas Tavo autoritetu, vis įrodinėja, kad su juo yra Tavo noras ir Tavo valia. Kiek kartų ir man pačiam atrodė, kad Tu iš manęs vieno ar antro dalyko reikalauji, bet kada aš tai ėmiau vykdyti arba įvykdyčiau, tada vėl kilo abejonės ir net į nusiminimą grimdau, pats savęs klausdamas, ar tai tikrai buvo Tavo valia. Dėl to aš dabar turiu nespūsti, nesididžiuoti ir neužsisipirti, net ir ką nors gera norėdamas daryti ar darydamas. Nesielgti sauvalingai, eiti ten, kur Tu mus vedi. "Aš garbinu Tave, Tėve, kad tai paslėpei nuo išmintingųjų ir gudriųjų ir tai apreiškei mažutėliams. Taip, Tėve, nes taip Tau patiko" (Mt. 11, 25).

Tie, kurie daugiausia triukšmo kelia, remdamiesi Tavo valia, su jais kartais gal mažiausia yra Tavo valios.

Tiktai viena meilė, kaip kokia karalienė, eina per pasaulį, niekur neklaidžiodama, niekur veltui jėgų neekvodama ir laiko negaišdama.

Meilė nesipučia, nesididžiuoja; ji leidžiasi pamokoma, nežinodama klausia patarimo... Ji yra atvira, nuoširdi, žodžiu sakant, kaip tas mažutėlis kūdikis. Todėl Tu jai apreiškei savo išmintį ir planus. Todėl ji nebesielgia sauvalingai — jos keliai ir planai visiškai sutampa su Tavo keliais ir planais. O Tavo planai, nors mums ne kartą nesu-prantami, bet vis tiek jie yra dideli, Tu visada gerai apie mus galvoji, visad mums gero nori, visada mus vedi pas save.

4. Neieško savo naudos

Meilės tikra savybė — visiškai užmiršti save. Ji aukoja ne kitus sau, bet save ki-

tiems duoti. "Kuo daugiau žmogus ieškosi garbės ir laimės, tuo labiau viskuo nusivilsi", kadaisė rašė vienas jaunas mokytojas. Tikroji meilė ieško ne savo, bet kitų naudos, todėl ji niekad nenusivilia. Jos laimė — padaryti kitus laimingus. Jeigu jai užskleidžiamos vienos durys, užkeliami vieneri vartai, ji randa šimtus kitų kelių ir vartų. Ji eina per gyvenimą be triukšmo, be šauksmo, todėl ji sugeba ir pro mažą plyšelį, ir pro truputį pravertas duris į kitą įeiti, o žmogus niekada nemoka taip uždaryti durų, kad neliktų jokio plyšio bent meilės garsumui prasiveržti. Ji moka net prie durų ilgai stovėti ir laukti, kol kitas bent kiek išsiblaivys, išgirs ir įsileis ją pas save. O kas gi, pažinęs meilę, turės jėgų ją iš savo kampeilio išvaryti! Juk jos visi trokšta. Gal kiti gyvenime tik todėl tokie žiaurūs, kad jie gyvenime niekada nėra pažinę ir matę tikrosios meilės.

Jai visiškai nesvarbu, ar kiti jos gerą darbą pastebės ir įvertins. Kad tik būtų kitam padaryta gera! Kad tik kito gyvenime būtų bent truputį šviesiau ir jaučiau, kad tik kitas rastų kelią į laimės šaltinį — į Dievą.

Meilė niekad nežiūri ir neklausia, ką ir kiek ji jau padarė. Jos akys visada nukreiptos į priekį, ji nuolat galvoja, kur ir kiek ji dar gali kitiems padėti, kur kitiems žiburį uždegti. Bet kada ji visa atiduoda, tada ji ir pati visa laimi. "Ieškodamas kitų laimės, radau savąją", kartą pasakė Vaižgantas. Užžiebdami kitiems žiburį, pasišviečiame pirmiausia patys sau. Todėl pasaulyje laimingiausi žmonės yra mylintieji, kurie, nieko neskaičiuodami ir ilgai nesvarstydami, visa atiduoda Dievui ir artimui. "Kada žmogus gali padėti kitiems, kada gali aukotis kilniems dalykams, tik tuomet pajunti laimę — džiaugsmą", neperseniai rašė vienas jaunuolis.

Mylėti, kol kitas yra jaunas ir tvirtas, kol kitas kilnus ir geras, kol kitas man patinka — tokį mylėti nėra sunku. Taip ir pagonyš daro. Bet Kristus mus išmokė mylėti, neieškant savo naudos, mylėti be sąlygų, kaip tik silpniesiems daugiausia aukotis, kurie daugiau vargsta, kurie didesniuose pavojuose gyvena.

Mylėti — reiškia kitą praturtinti, kitą padaryti laisvą, didelį, išmokyti jį skrajoti po žydriąsias padanges. Kartais po meilės skraiste įvyksta tikras apiplėšimas: supančiojama kito laisvė, pavogiamos iš jo gyvenimo gražiausios valandos, išplėšiama iš kito širdies kilnieji idealai, ten užgesinamas aukuras žmonėms ir Dievui. Žodžiu sakant, toks žmogus pirma padaromas elgeta, o paskui jo gailimasi, paskui jis šelpiamas, guodžiamas, jis gal net ant savo pečių nešiojamas. Ne pačiam kitą ant savo nugaros nešti, bet išmokyti kitą savomis kojomis vaikščioti, išmokyti jį po padanges skrajoti, laisvę pamilti. Taip pat nereikia leistis, kad ir pačiam kas nors iš sparnų po vieną plunksną išpešiotų, ir paskui jau nebegalėtum aukščiau nuo žemės pakilti. "Kurie išmokys kitus teisybės, žibės kaip žvaigždės per visas amžinybes".

Viešpatie, duok man meilės! Mylėti, niekur savęs neieškant, mylėti, jokio dėkingumo iš kitų nelaukiant, mylėti, jokios aukos nepaisant.

5. Nesierzina

Žmogus ima erzintis, nervintis, atsidūręs pavojuje netekti kokios nors jam brangios vertybės, arba nežinodamas, kaip pasielgti, ką pasirinkti. Išsižadėti jam visko gaila. Bet meilė padeda išlaikyti pusiausvyrą. Ji eina per gyvenimą visada tiesi, niekur nesilankstydama, nieko neišsigąsdama. Meilė padeda pažinti. Koks čia gali būti abejojimas ar svarstymas, ką pasirinkti — aukso ar smėlio saują? "Amor omnia vincit — meilė viską nugali", dainuoja Virgilijus. O ypač krikščioniškoji meilė viską nugali, net visus abejojimus or svyravimus. Ir ko gi ji turėtų drebėti, ko išsigąsti? Gali audros užti, jūros siūbuoti, kalnai drebėti ir virsti į gilumas — viskas yra Dievo rankose, be Jo žinios dar nieko pasaulyje neįvyko ir neįvyks. Tereikia tiktai Dievo ieškoti, o kurie Dievo ieško, tiems viskas išeina į gera, kaip sako šv. Paulius (Rom. 8). Gali kiti pikta norėti, žabangas po kojomis statyti, bet galingsis ir gerasis Dievas viską paverčia į gera. "Jūs norėjote man pikta, o štai Dievas pavertė į gera". Jis vis tiek savųjų niekur neapleidžia, ar jie būtų liūtų duobėje su

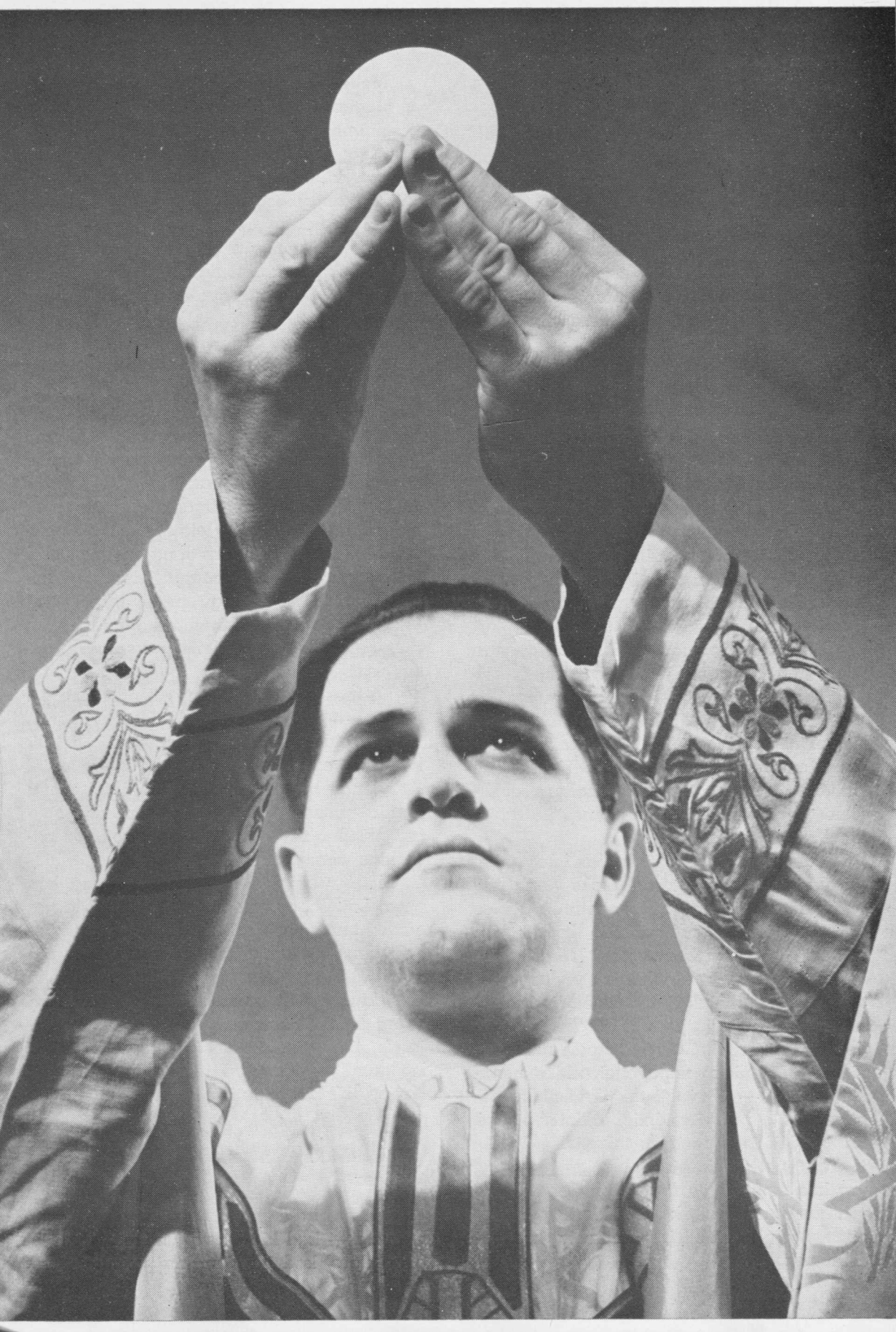
pranašu Danieliu, ar kalėjime su Jokūbo sūnumi Juozapu. Tada taip ramu ir gera, kad mano gyvenimas yra visiškai Dievo rankose.

Dar gali žmogus erzintis ir nervintis, jeigu jam, pasirenkant vieną vertybę, reikia išsižadėti kitos, jeigu jis nebežino, ką iš kelių daiktų pasirinkti. Jį ir dangus žavi, bet taip pat ir žemė vilioja, traukia. Iš vienos pusės norėtų visiškai Dievui priklausyti, bet iš antros pusės nenorėtų kitų dalykų išsižadėti. Tada toks žmogus ima svyruoti ir erzintis, praranda pusiausvyrą ir slankioja paniūres žemės paviršiuje. Bet krikščioniui, mylinčiam Dievą, nė į galvą neateina mintis abejoti, ką pasirinkti. Jam visiškai aišku, nereikia tuščiai ir laiko gaišinti, sprendžiant savaime aiškius klausimus. Prieš Dievą visos kitos vertybės nublunka. Už ką mylimasis gali atiduoti savo mylimąją? Jis gali visko išsižadėti, tiktai ne savo sužadėtinės. Bet visas pasaulis ir visi jo sužadėtiniai yra tiktai Dievo kraitis. O jaunoji ar ne didesnė už kraitį? Ir Dievas ar ne brangesnis už visą pasaulį? Be Dievo viskas niūru ir tamsu. Už ką tada būtų galima išsižadėti Dievo, jeigu tuo pačiu akimirksniu žmogus prarandi ir visa kita? Mažesnes vertybes reikia aukoti didesnėms vertybėms. Dėl Dievo viską galima aukoti, niekada nebus per daug.

Tai ko tada svyruoti ir erzintis, lyg nežinotum, ką pasirinkti savo gyvenime kiekviena proga ir kiekvieną valandą? Artyn prie Dievo! — turėtų būti visų mūsų šaukimas.

Yra dalykų, kurie mus arčiau prie Dievo veda, mūsų sparnus išaugina, mūsų jėgas padidina. Bet taip pat yra dalykų, kurie mus supančioja, akis aptemdo, mus prie žemės prirakina. Kaip ilgai žmogus dar lūkurios ir svyruos? Artyn prie Dievo! Sparnus pakelti, jėgas sukaupti! Tik pradžia sunki, tik pakilti nuo žemės baisu. Aukštai žemės trauka mažėja, o Dievo malonės veikimas didėja. Tiktai tas gali būti laisvas, kas pažino žydriąsias dangaus mėlynes.

Meilė nesierzina ir nesvyruoja, nes ji žino, kad viską Dievuje atras, ko dabar dėl Dievo išsižadėjo. Todėl ji žengia per gyvenimą, visko išsižadėdama, jos pečių ne-

spaudžia žemiškų daiktų naštos sunkumas, bet taip pat ji jau čia žemėje viską randa šimteriopai, ir dar jos laukia amžinas gyvenimas.

6. Neįtaria piktume

“Tavo kūno žiburys yra tavo akis”, kalba mums Išganytojas. “Jei tavo akis nepagadinta, visas tavo kūnas turės šviesos, o jei ji netikusi, taip pat ir tavo kūnas bus tamsoje” (Lk. 11, 34).

Nors ir kažkiek pasaulyje būtų šviesos, grožio, aklajam vis tiek viskas tamsu ir juoda. Pasaulio šviesa yra Meilė, yra Kristus. Taip pat ir mūsų sielos akis yra meilė. Žmonės ir visas pasaulis dažniausiai yra toks, kaip mes į jį žiūrime. Kaip mes į jį prakalbėsime, kaip šauksime, taip jis atsilies. Visi daiktai yra lyg smuikas menininko rankose: jie gali verkti, gali juoktis; mes galime kitus pradžiuginti, galime ir nuliūdinti. Gali daiktai mus gąsdinti, gali ir guosti, mums padėti Dievą garbinti.

Taip, tikrai ir žmonės dažniausiai yra tokie, kaip mes apie juos galvojame ir kalbame. Kada mes kitus gerais laikome, jais pasitikime, tada ir kiti kažkaip jaučia pareigą tokiems pasidaryti ir būti. Kaip lauke šauksime, taip miške atsilies. Koku tonu prakalbėsime, tokiu tonu ir atsakymą išgirsime. Geriesiems visur gera, nes jie moka kitus gerais padaryti.

Kartą vienas kunigas sutiko žmogų, kurio gyvenimas buvo tartum koks vienu piktybių filmas. Šis žmogus nebeturėjo jokios vilties pasitaisyti, nebesitikėjo, kad ir jam dar gali Dievas visa dovanoti. “Nėra tokios nuodėmės, kurios aš nebūčiau padaręs” — tvirtino jis. Kunigas jį klausinėjo ir klausinėjo, argi iš tikrųjų jis toks blogas yra. Rodos, viskas veltui. Galop dar paklausia kunigas: “Gal nieko nepavogei, nieko nenuškriaudei?” — “Pavogti tai tikrai nieko nepavogiau”, prašvitusiomis akimis atsakė šis nusidėjėlis ir pasiryžo taisyti.

Taip, net didžiausiame nusidėjėlyje dar yra kas nors, ko jis nepadarė, dar ir jame yra kas nors gera, tik tai reikia iš jo gyvenimo purvų išgriebti ir pirmiausia jam pačiam parodyti.

Meilė neįtaria piktume. Kiekvienam kad ir blogiausiam darbui ji randa šimtus paaiškinimų ir pateisinimų, kurių šviesoje ir pati blogybė sumažėja arba net ir visai gali pranykti. “Gal nesuprato, nežinojo, gal kiti iš kantrybės išvedė?... Gal aš pats ji blogai supratau? Pagaliau, jeigu ir būtų ant jo pečių užgriuvęs nuodėmės kalnas, bet dabar gal jau seniai Dievas jam viską atleido, iš Sauliaus gal jau pasidarė Paulius?...”

Jeigu net pats Dievas apie jį jau kitaip galvoja, tada ir aš turiu savo sprendimą apie jį pakeisti. Negi kitas nebegalėtų pasitaisyti? Geriau laikyti kitą geresniu, koks jis iš tikrųjų yra, negu blogesniu. Gerieji paprastai ir kitus laiko gerais, kiekviename žingsnyje jų neįtarinėja.

“Jei tavo akis nepagadinta, visas tavo kūnas turės šviesos”. Jeigu mūsų akis nesugedusi, mes vis dar daug rasime gera. Pavojinga pasaulyje matyti vien tik tamsumas ir purvą. O jeigu mes ir labai daug pikto pasaulyje pastebėtume, tai tarp visų piktybių dorybė dar skaisčiau spindi ir visus žavi.

Ką mes mylime, tą lengvai pateisiname. Meilė yra akla. Ji yra akla kitų klaidoms, o ne dorybėms, ne pasiaukojimui. Ji tyli, ką pikta patyrė, o skelbia, ką gera matė. Ar vienas blogas darbas, gal tiktai viena klaida nusveria šimtą kitų gerų darbų, o gal priešingai — vienas pasiaukojimas panaikina šimtą kitų blogybių?

Meilė yra pastabi, ji greitai pamato, kas gera. Laimingas žmogus, kuris tarp šio pasaulio tamsybių dar vis randa daug šviesos, daug pasiaukojimo, daug gražių pavyzdžių. Ir gal niekada negyveno ant žemės tiek daug šventųjų, kiek šiandien. Šiandien “gera ir pikta grumiasi gigantiškoje kovoje. Ir niekas neturi teisės būti vidutinišku žmogumi” — kalbėjo Pijus XI šio karo išvakarėse. Nebūti vidutinišku meilėje!

7. Nesidžiaugia neteisybe, o džiaugiasi tiesa

Meilė, žiūrėdama į visokias neteisybes, nuliūsta — kad kiti Dievą užmiršta, kad jie pikta daro, kad jie į amžiną prapultį eina.

Jai visų gaila, nors ir didžiausias jos priešas būtų. O kada mato teisybę ir tiesą, iš širdies džiaugiasi. "Kad tik Kristus būtų skelbiamas...", vis tiek kuriuo būdu, džiaugiasi šv. Paulius. Kad tik būtų gera daroma, vis tiek kas tai darytų. Tegul kiti aria ir sėja, tegul kiti būna vainikuojami, nors man ir nieko neliktų veikti ir jokių laurų man nebektų. Kad tik būtų gera daroma. Meilė viskuo, kas gera, džiaugiasi. Jeigu jai nebus ko veikti, ji gali sargyboje stovėti ir laukti. Kur kada bus reikalinga, ten ji prišoks ir veiks. Ne tiktai pats darbas, bet taip pat, pasiruošus darbai, sargyboje stovėjimas yra didelis dalykas.

"Nesidžiaugia neteisybe..." Čia dar galima mąstyti: pirma pareiga ir teisybė, o tik paskui meilė. "Dangaus Tėvą reikia garbinti dvasia ir tiesa" (Jn. 4, 23). Bet, žinoma, taip pat ir pareigą bei teisybę galima išpildyti iš meilės.

Pirmiausia teisybė. Žmogus, įvykdęs "visą teisybę", atidavęs kiekvienam, kas jam priklauso, taip sakant, užvaręs dar ekonomijos, toks žmogus gali nuoširdžiai mylėti, tai reiškia iš savo santaupų ką nors kitiems duoti. Taigi, pirmiausia reikia atiduoti kiekvienam, ką mes esame skolingi: kam pagarbą — tam pagarbą, kam užmokestį — tam užmokestį, kam nuoširdumą — tam nuoširdumą, kam meilę — tam meilę. Kas vieną skriaudžia ir kitam duoda, vieną apiplėšia, o kitą sušelpia, toks gerumas nei jam pačiam, nei kitam neneša palaimos. Todėl Kristus sako: "Jei tu atiduodi savo dovaną prie altoriaus ir tenai atsimeni, kad tavo brolis turi šį tą prieš tave, palik savo dovaną tenai ties altoriumi, eik pirma susiderinti su savo broliu, o paskui atėjęs atiduosi savo dovaną" (Mt. 5, 23). Pirma teisybė, o tik paskui meilė. Pirma gražiai sugyventi su savo broliu, o tik tada bus maloni Dievui auka. "Kas nesirūpina savaisiais, o ypač namiškiais, tas išsigynė tikėjimo ir yra piktesnis už netikintį", kalba Kristaus apaštalas (1 Tim. 5, 8).

Meilė liūdi, jei ne pagal teisybę ir tiesą gyvenama ir kitiems duodama. Kas vieną skriaudžia, tas ir kito nemyli ir negali mylėti.

Visų pirma Dievas virš visko turi būti

mylimas. Toliau turi būti mylimas pats žmogus ir tai pirmoje eilėje jo siela. Iš pačių žmonių pirmiausia reikia mylėti tuos, kuriuos pats Dievas mums pavedė, su kuriais mes labiau esame visokiais ryšiais sujungti. Norint visą pasaulį mylėti, reikia pradėti nuo savųjų. Kareivis kuris stovi sargybo-

KRYŽIAI

LAIMA ŠVĖGŽDAITĖ

I

*Senas medis, seno kryžiaus
Skendo vandeny žiaurios minios,
Naujas medis, naujo kryžiaus
Kilo, nešamas kažkokios bangos.*

*Koks čia laikas? — trečioji valanda...
Kokie metai tamsumais užslinko!
Nėra saulės, nėra šviesos...
Ir žemė krauju greit pritvinko!*

II

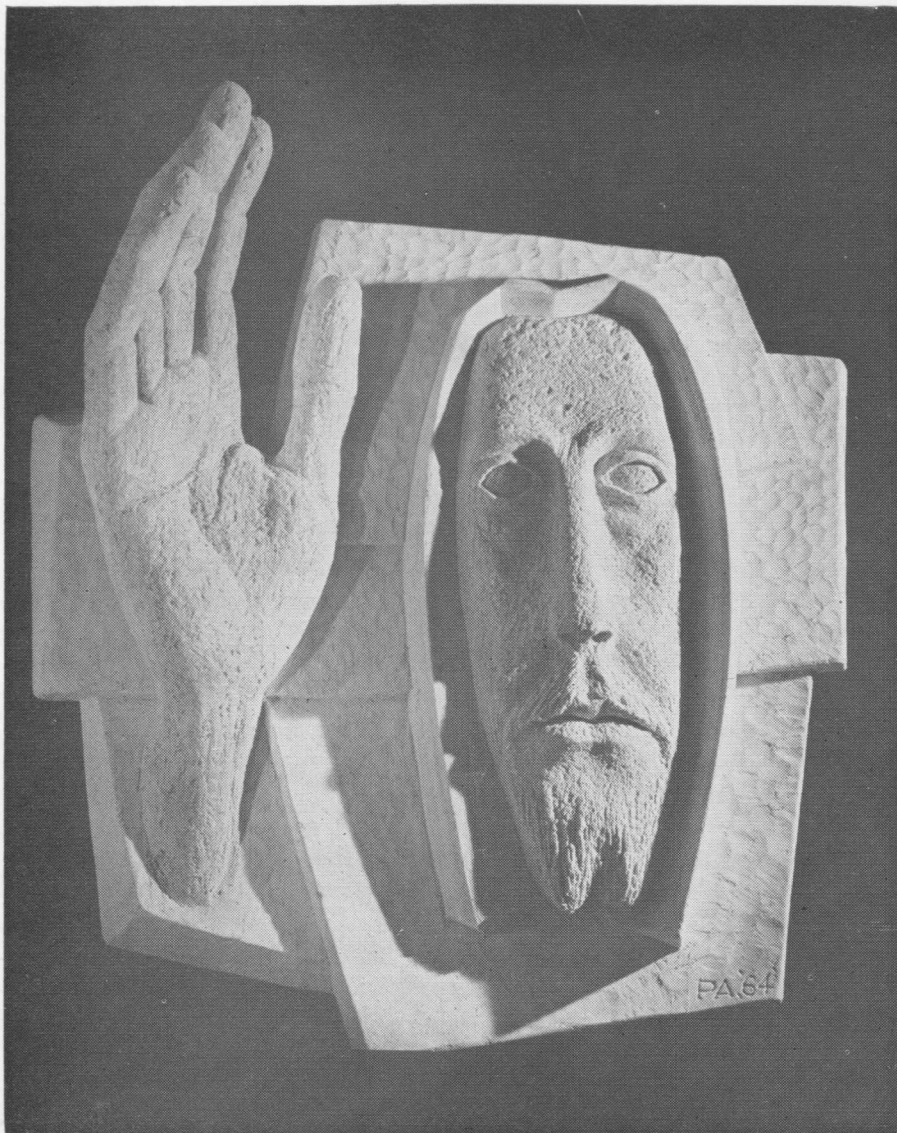
*Naujas medis, seno kryžiaus
Plaukia vandeny lyg plūduryse.
Audringoj jūroj
Tarp geležių ir milžinų
Mūro-plieno pastatų,
Kokie gilūs ir apgaulingi žmonių*

santykiai!

*O Dangaus Staliau, kuris švyturius
sukūrei,
Kokia smarkiai apgalvota ši planeta
Ir kaip kartais sunku
Tavo kryžių atpažinusiame pakelti.*

je savo vietoje, savame poste, galima sakyti, kad jis visą frontą saugo ir padeda visam frontui.

Pagal teisybę ir tiesą mylėdami vieną, tuo pačiu, galima sakyti, mes mylime ir kitus. Juk mes esame mistinis Kristaus Kū-

Petras Aleksa.
KRISTAUS
SKULPTŪRA
Lietuviu
Tėvu
Jėzuitu
koplyčioje
Cikagoje.

nas; padėdami vienam nariui, tarnaujame visam kūnui.

Kas myli sielą, tas tuo pačiu myli ir kūną, nors galėtų atrodyti, kad prieš jo norus dažnai einama. Bet galų gale ir kūnui viskas išeina į gerą, ir kūnas turi dalyvauti sielos džiaugsmė. "Kaip sunku, kada visiems negalima duoti, kaip sunku, kada visiems negalima padėti", kartą dejavo vienas geras žmogus. Bet argi mūsų geri darbai ir pasiaukojimas neneša kartu ir visiems palaimą, ir tikrą džiaugsmą?

Mylėti — reiškia kitam ką nors duoti, kitą praturtinti. Bet ko gi kito žmogaus pri-

gimtis reikalauja, nors jis pats kaip koks ligonis nieko nebesusivoktų ir prašytų gal visiškai kenksmingų dalykų, ko gi jam iš tikrųjų reikia? Argi mes norėtume kitą žmogų pasotinti kokiais nors mažmožiais, praeinančiais dalykėliais? Greičiau tai būtų jo išniekinimas. Tų mažmožių jam niekada neužteks, nuo jų jis bus dar daugiau ištroškęs ir alkanas, nors jis pats nesuprastų, ko jam reikia. Kitam reikia duoti Dievą. O visos kitos žemiškos gėrybės turėtų būti tik tai kelias į kito žmogaus širdį, jos turėtų tik tai vartus atidaryti į jo sielą, pro kuriuos galėtų įeiti pats Viešpats.

Mylėdami pagal teisybę ir tiesą, mes galime būti naudingi visai Bažnyčiai, visam pasauliui ir net ateinančioms kartoms. Mūsų geras darbas, kaip jūroje sukelta banga, turi vis toliau ir toliau banguoti net ligi pat amžinybės krantų. Gal kiti nebežinos, kas tą gerumo bangą sukėlė, gal ir mes patys jos vėliava nebeatpažinsime: ji banguodama toliau reikšis vis naujomis formomis. Bet tai nesvarbu, kad tik būtų gera padaryta. Uždegus laužus, nušviesti kitiems kelius ir vėl niekenu nepastebėtam pranykti. Tai gražu ir didinga!

8. Visa nukenčia

Meilė yra jautri. Ji pažįsta ir išgyvena visą smurtą, melą ir neteisybę... Bet ji yra taip pat kilni viskam atleisti, dovanoti, neprikaišioti ir visiškai padarytą skriaudą užmiršti, lyg tai nieko nebūtų buvę. "Jis mane skaudžiai įžeidė, aš jam atleidžiu, bet ateityje stengsiuos visiškai daugiau jokių reikalų su juo nebeturėti" — taip gal kai kas galėtų pamąstyti. Bet meilės kalba yra visiškai kitokia. Ji ne tik užmiršta padarytą skriaudą, bet ir visiškai atleidžia — gražina prarastą pasitikėjimą, nuoširdumą ir visa kita. Ji nieko bloga savo širdyje neprisimena, lyg tai nieko iš tikrųjų nebūtų ir buvę. Ir tikrai jai pačiai atrodo, kad nieko ir nebuvo, ji viską pamiršo.

Ji dabar dar daugiau gali džiaugtis ne gu pirma, ji džiaugiasi kaip tėvas džiaugėsi, pamatęs grįžtantį sūnų vėjavaikį. Reikia jam vėl gražinti ištikimybės žiedą ir meilės apsiaustą, reikia pokyliauti ir džiaugtis, "nes šitas tavo brolis buvo miręs ir vėl atgijo, buvo prapuolęs ir vėl atsirado" (Lk. 15, 32).

Ir jeigu meilės gerumas būtų gal daugelį kartų piktam panaudotas, jeigu ir iš jos pačios kas nors dar ne kartą tyčiotųsi ir jai širdį draskytų — vis tiek ji kiekvieną kartą pasiryžusi duoti ir visa gražinti, jeigu tik iš jos priims. Ji atleidžia ne septynis kartus, bet septyniasdešimt septynis kartus, tai reiškia — be skaičiaus. Ji taip pat ir pati prašo atleidimo. "Tėve, atleisk, nes jie nežino, ką daro!" Tikrai, jeigu kiti žinotų, tai taip nedarytų, šventų daiktų po kojomis

nemindžiotų, nieko neskriaustų, nieko bloga nedarytų... Bet dabar nežino, ką daro, kaip pasigėrę, kaip apsvaigę. O žmogus gali pasigerti ne tik nuo vyno, nuo degtinės, bet taip pat nuo svetimų minčių ir idėjų, nuo apgaulingų gyvenimo pažadų, nuo visokių iliuzijų ir svajonių. Jeigu aplinkui visas oras toks tvankus, tiek daug jame triukšmo ir dulkių, nėra kur atsikvėpti ir atsigaivinti — tada galva tokia sunki ir apsvaigus, nebesugeba realiai galvoti ir teisingai spręsti. Aplinka visada daugiau ar mažiau daro žmogui įtakos. Mes visi bent truputį esame jos apsvaiginti. Tik po kiek laiko žmogus išsiblaškęs, nuo to tvankumo atsitraukęs, ima blaiviai galvoti ir gailėtis. Kada gi mes būsime visiškai blaivūs? Gal tik mirties valandą, gal tik amžinybėje... Tada atsivers kiekvienam akys, kiekvienas pamatys, kad negerai darė, kad klydo. Tada ims gailėtis. Bet dabar žiūri ir nemato, klausos ir negirdi. Akys sulaukytos, pats nežino, ką daro. Todėl, "Tėve, atleisk jiems!" Atleisk visiems, nes nežino, ką daro.

Jeigu taip, tai ir meilei nesunku atleisti. Ji užmiršta, ką bloga patyrė, bet prisimena, ką gera matė. Vienam galėtų atrodyti, kad koks nors vienas nusikaltimas panaikina visą eilę, gal net šimtus gerų darbų. O meilė visiškai kitaip sprendžia: vienas geras darbas, trupinėlis pasiaukojimo panaikina šimtus nusikaltimų. Taip ir pats Išganytojas sprendė. Jis nebeatsiminė pirmųjų neteisybių ir nuodėmių nei Latro, nei Marijos Magdalenos, nei Sauliaus. Nuo dabar jis turi būti "rinktinis indas, kad neštų mano vardą pagonių, karalių ir Izraelio vaikų akivaizdon" (Ap. D. 9, 14), kalba Kristus apie Saulių, padarydamas jį rinktinu indu ir duodamas jam naują vardą. Neatėmė Kristus savo žadėtos valdžios ir iš Petro, nors šis nusidėjo. Tik dar daugiau jam suteikė malonių. Tai kas, kad jie pirma nekaltą kraują būtų lieję ar nuodėmės keliais klaidžioję, jeigu jie dabar jau visiškai kitokie. Juk žmogus gali pasitaisyti, gali pasidairyti šventuoju. Negi ir mes negalėtume apie jį savo susidariusios nuomonės pakeisti? Negi mes apie kitą visą laiką taip galvosime, kaip vakar galvojome?

Šiandien gal jis jau visiškai naujas žmogus, naujos jame mintys, nauji troškimai.

Visa nukęsti ir atleisti, nors kitas mūsų ir neatsprašytų. Kartą vienas pagonis, įžeidęs savo gerą ir mylimą draugą, nenorėjo atsprašyti jį, šiaip samprotaudamas: "Tas, kuris yra įžeistas, dabar daug didesnis už savo įžeidėją; antrasis skolingas pirmajam, antrasis turėtų atsprašyti pirmąjį. Kadangi aš jį myliu, todėl aš jo neatsprašysiu", kalbėjo šis pagonis, norėdamas, kad jo draugas būtų už jį didesnis. Ar negalėtų kartais atsitikti, kad ir mūsų kai kas neatsprašo, gal mums už nieką nedėkoja, norėdamas prieš mus jaustis kaip amžinai prasiskolinęs žmogus. Ak, jeigu taip, tai mums dar sunkiau kitą smerkti, nes ir vėl reikia mums patiems per naują tvorą perlipti.

Kadangi meilė apie kitus maloningai sprendžia, visiems dovanoja, tai ir Dievas apie ją pačią taip pat maloningai sprendžia. "Kokiu saiku jūs seikėsite, tokiu bus ir jums atseikėta" (Mt. 7, 2). "Jei jūs atleisite žmonėms jų kaltes, ir jūsų dangiškasis Tėvas jums atleis jūsų nuodėmes" (Mt. 6, 14). Tokiems ir pats Išganytojas atleido. "Atleidžiama jai daug nuodėmių, nes ji daug mylėjo" (Lk. 7, 47). Kaip ugnyje pranyksta sniegas, taip meilėje visos nuodėmės. "Meilė pridengia visus nusikaltimus — universa delicta operit caritas" (Patarlių 10, 12).

Argi nėra pati didžiausioji laimė gauti nuodėmių atleidimą? Išėiti iš žemės be jokio purvo ir tuojau sugrįžti į Tėvo rankas! "Vien dėl tokios laimingos mirties verta gyventi!", kartą kalbėjo vienas žemaitis jaunuolis apie gražią savo motinos mirtį. Argi neverta taip pat dėl tokios gražios mirties mylėti ir visa atleisti?...

Kas myli, tas džiaugiasi, kad turi ką kitiems atleisti.

9. *Visa tiki, visko viliasi, visa pakelia*

Šv. Paulius, rašydamas efeziečiams (6, 12), apibūdina sunkią "mūsų kovą" prieš visas tamsybių galybes, "prieš pikto dvasias", kurios, šv. Petro žodžiais betariant, "kaip kriokias liūtas" ieško, ką praryti (1 Pet. 5, 8).

Tokiais atvejais krikščionys gal sunkiausiai gundomi nusiminti, nieko nebeveikti, rankas žemyn nuleisti: juk viskas veltui. Vis tiek nieko gero nebeįsis iš mano vargo ir darbo, iš mano kančios ir aukos.

"Resistite fortes in fide — priešinkitės tvirti tikėjimu", ragina mus šv. Raštas (1 Pet. 5, 9), "apsivilkite šviesos šarvais" (Rom. 13, 13) ir tikėkite meilės jėga. Meilė juk galingsnė net ir už visas pragaro galybes.

Danų filosofas Kierkegardas, jeigu dar gerai prisimenu, aprašo tokį dalyką:

Kadaise viename laivelyje šalia tikinčiojo plaukė vienas bedievis. Jūroje pakilusai baisi audra blaškė laivelį į visas puses, buvo rimtas pavojus nuskęsti. Tuomet šis netikintis ėmė garsiai šauktis dievų pagalbos.

— Ką tu darai? — draudė jį tikintysis. — Juk tu visą laiką prieš dievus burnodavai. Jeigu jie dabar tave išgirs, tai tikriausiai jie su tavim paskandins ir mane.

— Ar tiesa, kad blogas žmogus gali prazudyti gerą? — toliau klausia Kierkegardas. — Bet ar geras žmogus negalėtų išgelbėti taip pat ir blogo? Jeigu ten vietoje tikinčiojo pagonio būtų buvęs koks nors Kristaus apaštalas?

Ir ar nėra buvę panašaus atsitikimo?

Štai Apaštalų darbų knygoje, 27 skyriuje, aprašyta vieno laivo kelionė per Viduržemio jūrą.

Puolė laivą viesulas, vadinamas šiaurietys vėjas. Laivas net nebegalėjo atsigręžti prieš vėją. Nei saulei, nei žvaigždėms daug dienų nesirodant, jau buvo žuvusi visa išsigelbėjimo viltis. Jūreiviai keturiolika dienų nieko nevalgę ir priilę, atrodė veltui bekovoją su audros galybe. Bet ten tame laive buvo vienas Kristaus apaštalas, šv. Paulius, kuris paliko mums parašęs meilės himną, kad meilė "visko viliasi, viska pakelia".

Šv. Paulius tame laive buvo vežamas į Romą kaip kalinys, surakintas pančiais. Bet meilės jėga yra lygiai tokia pati ištrėmime ir pančiuose, kaip ir laisvėje. Kaip tik dabar, kada kiti nori ją supančioti, apsireiškia jos galybė. Tuomet Paulius, visus drąsindamas, jiems kalbėjo: "Patariu jums nenusiminti, nes nė vieno jūsų gyvybė nežus, tiktai laivas" (27, 22).

Taip ir įvyko. Laivas, smarkios audros varomas, įsitrenkė į Maltos salą. Jo galas pradėjo irti dėl jūros smarkumo. Laivas sudužo, bet žmonės visi išsigelbėjo, o jų iš viso buvo 267.

Meilė galingesnė už visas šelstančias gyvenimo audras. O kiek per visą savo gyvenimą apaštalas Paulius išgelbėjo žmonių, kiek jų išgelbėjo nuo amžinosios pražūties?

Ką reiškia dabartiniame kare beginklių ar menkai apginkluotų kareivių pulkai prieš atominį ginklą? Bet meilė galingesnė ir už atomą.

Ir jeigu mylintieji stotų į kovą, eitų imtynių su nemylinčiais, kas laimėtų? Ar nemylintieji? Kad gi "meilė stipri kaip mirtis". Tiktai dėl dešimt teisiųjų Dievas žadėjo Abraomui pasigailėti viso sugedusio miesto. Kristaus meilė pasaulį pakeitė, tai kaip gi netikėti jos jėga?

Kokie sunkūs laikai buvo Katalikų Bažnyčiai 16-me amžiuje!

1527 m. priešai, įsiveržę į Romos miestą, visa naikino. Bažnyčios išplėtos, garsioji Siksto koplyčia paversta tvartu, tikėjimas išjuoktas — net asilą, aprenkę vyskupo rūbais, vedė į bažnyčią, o pats popiežius Klemensas VII uždarytas kaip belaisvis, nuo jo rankos numovė žiedą ir iš po jo akių paėmė Mišių taurę. Tuomet vienas ispanas rašė:

"Romoje, krikščionybės sostinėje, joks varpas nebeskamba, nebėra nė vienos atidarytos bažnyčios, nebėra nei Mišių, nei sekmadienio... Aš nežinau, su kuo galėčiau visa tai palyginti, jeigu ne su Jeruzalės sugriovimu. Aš nesitikiu ką nors panašaus matyti, nors ir dar 200 metų gyvenčiau" (Pastor, IV/2, 295).

Ne mažesnės audros siautėjo ir kitur. Prie Klemenso VII vienas trečdalis visų Europos kraštų atsiskyrė nuo Bažnyčios, daug kam galėjo atrodyti, kad dabar jau tikras Bažnyčios galas.

Tuomet Venecijos pasiuntinys Contarinis guodė popiežių: "Jeigu Jūsų Šventenybė peržiūrėsite visą Šv. Raštą, kuris negali mūsų suklaidinti, tai pamatysite, kad nieko nėra galingesnio už tiesą, dorybę ir gerumą" (ten pat, 348).

Kiek anksčiau, 1512 metais, per V-įjį Laterano susirinkimą, panašiai kalbėjo Egidijus Canisio. Ravenos pralaimėjimas, sakė jis, tik todėl, kad Bažnyčia su svetimais ginklais kariavo. Todėl reikia sugrįžti prie dvasios ginklų, prie pamaldumo, prie meilės. Šiais ginklais Bažnyčia laimėjo Afriką, Europą ir Aziją (Pastor, III/2, 848).

Kaip tik visi 16-jo amžiaus suspaudimai pažadino naujus šventuosius, didžiuosius Bažnyčios reformatorius. Jie su meilės jėga sustabdė plintančią blogio epidemiją ir parodė iš naujo katalikų tikėjimo grožį. Audros ir persekiojimai dar nėra pats blogiausias dalykas. Būtų tik tada liūdna, jeigu jie nebepažadintų naujų meilės didvyrių. Bet taip nėra. Kuo tamsiau, kuo daugiau aukų pareikalaujama iš meilės, tuo didesnis ir gražesnis jos tikėjimas. Kaip gali būti nugalima meilė, jeigu ji tiki į pačią aukos jėgą, į jos laimėjimą? Ji vis žiūri į ateitį ir galvoja, koks gali pasidaryti žmogus ir visas pasaulis po jos aukos, kada ji viską už kitus atiduoda. Todėl ji tikėdama veikia, meldžiasi ir aukojasi. Jai niekada nėra gana. "Dar nieko nepadaryta, jeigu dar yra kas nors darytina" (Pijus XI).

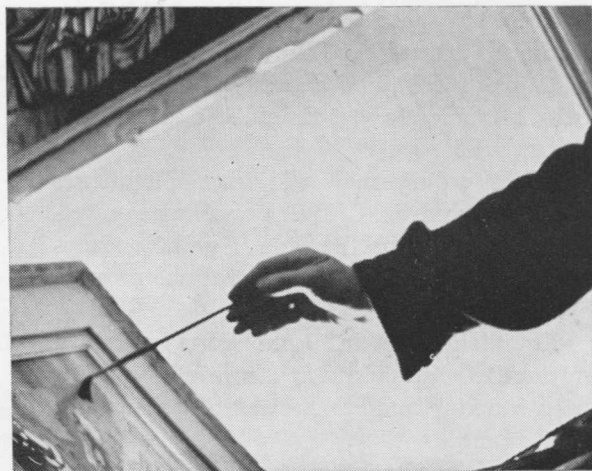
Kada niekas nebesivilia, ji vis dar tiki, kada visi nieko nebeturi, ji vis dar suranda ką nors kitiems duoti. Kada visi pavargsta, ji vis dar suranda ką nors kitiems duoti. Kada visi pavargsta, ji vis dar tebeskuba. Ji daugiau jėgų turi, negu gyvenimas iš jos reikalauja. Visoje Salamankoje nėra tiek pančių, kiek ji negalėtų panešti. Mylintiems niekada nėra per didelės aukos ir per sunkios naštos. Jie vis daugiau norėtų duoti, daugiau norėtų daryti.

Viešpatie Jėzau, duok man tos didžios meilės, kuri visa pakelia. Duok man eiti su meilės jėga ir meilės kantrybe!

10. Amžina

Tikros vertybės tėra tiktai tos, kurios nesuvysta kaip žolė ir nepraeina kaip dūmas, kurios yra amžinos. Daug didžiųjų pasaulio darbų ir garsiųjų žygių išnyksta be jokio pėdsako, kaip praplaukusio laivo kelias. Visa pranyks ir pasibaigs, kas be meilės buvo daryta, be meilės kurta, nors tai būtų

Nukelta į 365 psl.

RELIGINIS MENAS

Jau sena tradicija, kad krikščioniškoje šeimoje kur nors viešoje vietoje yra kryžius, religinis paveikslas ar statula. Namams ir šeimai tai yra palaimos simbolis, šeimos dvasios gaivintojas, kiekvienam įeinančiam į namus tai pasako, kas ir kokia ta šeima yra.

Sias krikščioniškų šeimų tradicijas patenkinti kadaise buvo menininkų dalykas. Tačiau ilgainiui ši pačių šeimų tradicija išsigimė vien į formalumą ir jį užpildyti atėjo komersantai, pasiūlydami pigių kryžių, paveikslų, statulėlių. Komersantai sau klientais rado ne tik šeimas, o ir bažnyčias. Namai ir bažnyčios prisipildė visokiom komercijos pigiom šiuokslėm. Reta bažnyčia, o dar retesnė šeima turi bent vieną religinio meno kūrinį. Daugeliui bažnyčių ir krikščioniškų šeimų tinka Del Ray, Texas posakis: "Man nesvarbu, lyja ar šąla, nes automobilyje ant briaunas aš turiu plastikinį Jėzų".

Yra išimčių, bet mūsų laiko šeimų ir bažnyčių religinio meno skonis yra maždaug toks.

Ar mūsų laiko visuomenė tikrai yra tokia be skonio, nepasigendanti meno? Didelė dalis tikrai tokia, tačiau ir tai tiesa, kad jie to meno ir neranda. Menininko yra pareiga auklėti visuomenę, duodant religinio meno kūrinių vietoje komercinių šiuokšlių. Tačiau kas yra religinis menas?

Kokie yra religinio meno kriterijai, arba pagal ką spręsti religinio meno vertę?

Pravartu pačioje pradžioje pastebėti skirtumą tarp religinio meno bendrai ir liturginio meno. Visoks liturginis menas turi būti religinis, bet ne visas religinis menas yra ir turi būti liturginis menas. Liturginis menas yra ten, kur jis tarnauja liturginėms apeigoms. Šios srities religinis menas turėtų būti aukščiausias, giliausiai pa-

liečiąs žmogų. Jis turėtų būti ypatingas tuo, kad paveiktų visus žmones, o ne tik rinktinius individus.

Bendrai, religinis menas gali būti savo tendencija ir efektu individualus, pagal menininko tikslą. Ir ši bendra religinio meno rūšis ar sritis negali išeiti iš teologinių ribų savo turiniu ir iš estetinių ribų, privalomų visokiam geram menui. Religiniame mene, nepaisant šių abiejų reikalavimų, galima sukurti antireliginio meno, vietoje religinio.

Nebus ir nėra jokia naujiena ir nepaprastas reiškinys, jeigu ir labai vertingo meno kūrinio visuomenė nesupras, nepriims ir neįsileis į jokią bažnyčią. Tas darbas gal buvo ir kurtas nei visuomenei, nei bažnyčiai. Menininkas kūrė, išreišdamas save ir jo kūrinį supras tik tas, kuris supras menininko turėtą vidaus išgyvenimą. O tačiau tokie kūriniai gali būti labai vertingi. Tokiais yra, pavyzdžiui, George Rouault kūriniai. Rouault buvo modernus individualistas. Jis nei nebandė nupiešti dailių Kristų, kad miniai patiktų. Jis išreiškė tai, ką jautė savyje. Juk galima sutikti, kad toks vidinis jausmas yra dieviškas įkvėpimas, toks pat, kaip krikščionio mąstytojo, kuris jam duotą įkvėpimą išreiškia žodžiu ar kitokiu būdu. Ir menininkas jam duotą šventą mintį ar jausmą stengiasi išreikšti savo keliu. Taip darydavo Georges Rouault.

Ko tačiau reikia, kad meno kūrinys būtų religinis? Aišku, kad nepakanka tik religinės temos. Daugelis Renesanso Madonų neturi jokios religinės savybės. Leon Bloy yra išsireiškęs, kad "religinis paveikslas, nežadinęs pamaldumo, yra kaip graži moteris, neturinti žavesio galios". Nepaisant, koks būtų paveikslas turinys, ką jis norėtų išreikšti, jeigu jis nekelia žiūrotojo į Dievą, neteikia jokios dvasinės inspiracijos, jis jokių būdu nėra religinio meno kūrinys. Didieji religinio meno kūriniai verčia žiūrovą mąstyti apie grožį, didybę, paprastumą, meilę Dievo ar jo šventųjų, kuriuos jie vaizduoja. Formų, spalvų, visos išraiškos žodžiai kalba į sielos gelmes. Taip kalba Georges Rouault kūriniai.

Toks menininkas yra ir Fra Angelico. Anot Menessier, ramybė ir švelnumas persunkia visus jo kūrinius. Nedaug kam pavyko taip išreikšti ramybę. Fra Angelico tos ramybės neieškojo kokiais nors ypatingais būdais. Ramybė buvo jame, jis ją gyveno.

Kiekvienas menininkas siekia idealizmo. Tačiau nepakanka steigtis pasiekti. Reikia nuolat gyventi kokiam nors idealui jausmu, mintim. Sis trūkumas ne vienam menininkui ir yra didysis kryžius. Kuo nuolat negyveni, greitai ir laikinai to neįsigysi.

Mūsų laikais pasitaiko daug tragiškų įvykių ir jie mus veikia. Tačiau ir tokiuose laikuose yra įmanoma vidaus ramybė ir kitokios kilnios nuotaikos, jeigu asmuo gyvena artimai su Dievu. Ir šiaandien galimas tikras, galingas krikščioniškas menas.

Taigi menininkui siekiančiam kurti ką nors religinio, yra būtinas stiprus ir gilus religinis jausmas, kuris tačiau nėra tas pat, ką religinis sentimentalumas.

Religiniame mene sentimentalumas yra labai pavojingas. Tas religinis sentimentalumas prikūrė visokių beverčių šventinių kortelių, jis pagamino Kristų sentimentalium moters veidu su barzda, nu-

dažytom lūpom, frizuotais plaukais, papuoštą visokiais juokingais niekais. Sentimentalumas religiniame mene yra suprofanavęs ir meną, ir religiją. Naivūs tikintieji tokio suprofanuoto meno prikemša į bažnyčias. Net Apaštalu Sostui (P. Pijaus XII direktyvos vyskupams ir Vatikano II Visuotinio Susirinkimo Liturginė Konstitucija) yra nelengva išvalyti bažnyčias nuo tokio meno. O rimto žmogaus toks menas į bažnyčią netraukia.

Gali atsitikti, kad religinio meno kūrinys neįkvepia žiūrėtojo, o tačiau yra religinio meno kūrinys. Taip gali įvykti, kai kūrinys yra naujas ir idėja, ir forma, su kuo minia nėra apsipratusi. Minios pirmoji ir paviršutinė reakcija tokiam kūrinui bus neigiama. Jis kalba žiūrovui dar neįprasta kalba. Kūrinyje gali būti ir teologinių, ir dvasinių sąvokų, kurių iki tol panašiai niekas neišreiškė. Antai Dievą Tėvą esame pratę matyti barzdoto senio išvaizda, dorybes — vienokia ar kitokia moters forma, ar medžiaginio daikto išvaizda: svarstyklių, kardo, gėlės ir panašiai. O tačiau Dievas nėra žmogus, siela nėra joks kūnas, dorybės nėra nei moteris, nei paukštis, nei gėlė. Reikia genijų suvokti tiems dalykams nauju būdu ir juos nauju būdu išreikšti. Tokį naują būdą žiūrovas pradžioje atmes, nes jis nepratęs tokio matyti. Dažnai užtat reikia pasimokyti iš menininko pirmiau, negu nuteisime jo darbo vertę.

Religinis ar dvasinis menas gali viršyti subjekto materiją. Menas gali būti visai abstraktus. Žmogų giliai pasiekti ir sujaudinti gali ne tik muzika, o gali ir formos, ir linijos, ir spalvos. Jomis menininkas gali išreikšti savo mintis, savo jausmus.

Vienu tokių menininkų pavyzdžiu gali būti Alfred Menessier. Trylikto šimtmečio gotiška katedra, vitražai. Šis nefigūrinio meno autorius — Alfred Menessier labai praturtino religinį meną. Jis išreiškia šventą, dievišką mintį, kaip tik tuo, kad nusikrato — nevartoja rūbo, kūno, vaizdo, be ko, kaip eiliniam žmogui atrodo, negalėtų būti religinio meno.

Beieškodamas kelio tarp Neo-realizmo ir Simbolizmo, kurie abu religinį meną atvedė į akligatvį, abstrakume jis surado naują kelią, laisvą nuo varžančių kūniškų formų. Alfred Menessier, jo žodžiais tariant, remiasi savo paties dvasine realybe ir nauju būdu sugyvena viršinio pasaulio realybę. Jo darbai išreiškia sandarą tarp medžiagos ir dvasios. Kaip Alfred Menessier sako: "Mano paveikslai išreiškia tai, ką aš jaučiau sieloje, o ne tai, ką mačiau akimis". Netiesa, kad abstraktus menas negali kalbėti į širdį. Jeigu jis bus širdies kalba, tai širdis ir pasieks.

Richard J. Douaire sako, kad jam Georges Rouault gėlių vaza yra religinis paveikslas, bet jis nelaiko religiniu paveikslu Salvador Dalí Prikryžiavimo (Crucifixion). Menessier, Rouault, Chagall darbuose jis randa pagarbos, nusizeminimo, garbinimo jausmus, o Dalio kūrinuose randąs tik teatrališkumą.

Jeigu religinis menas turi būti religinis, kad būtų religinis menas, kaip rožė turi būti rožė, kad būtų rožė, sako Richard J. Douaire, tai neturime užmiršti, kad menas turi būti menas, kad būtų religinis ar kitoks menas. Idėjos ar subjekto šventumas nepalivuosuoja nuo meno būtinumo. Netgi priešingai, idėjos, subjekto ar tikslo šven-

tumas reikalauja, kad religiniame mene meno būtų daugiau, negu kur kitur. Religiniame mene turi susijungti Dievo duotas talentas ir įkvėpimas. Ir religinis menas reikalauja estetikos ir kūrybingumo. Temos šventumas nepateisina meno stokos. Priešingai, šventa idėja ar objektas reikalauja kūrybingumo aukščiausio laipsnio. Tik imituoti gamtą, daiktus — ne menininko darbas. Menininkas turi būti poetas, pranašas ir ateities skelbėjas. Gamta menininkui teikia tik medžiagos, kuria jis naudojasi kaip įrankiais, bet nėra temų kopijavimui. Kūrybingumas yra meno pati širdis, jo esmė. Menas yra formų poezija. Tačiau kaip tik šis kūrybingumas ir naujumas atbaido paprastą žmogų, kuris pratęs matyti tik pažįstamus dalykus. O tačiau kiekvienam reikia atsiminti, kad visokios sritys — teologija, filosofija, technika be pažangos be naujumo yra mirę dalykai. Kas nors turi turėti drąsos ieškoti, bandyti naujo. Net ir Dievo sąvoką stengiamės reikšti naujais, tobulesniais, abstraktesniais būdais, kad jį pilniau suprastume. Taip ir mene. Nauji bandymai pradžioje miniai nesuprantami, tačiau tik tokiu keliu galima duoti ką nors tobulesnio. Menininkas yra žmogus, kuriam Dievas davė talentą surasti naujų tiesos ir grožio aspektų. Jis tik tuo ir yra menininkas, kad jam duota vizijos malonė, kokios neturi kiti žmonės; jam yra skirta kitiems parodyti ir pamokyti tokių dalykų, kurių nesurastume jokių kitu būdu. Jam duota inspiracija menininkas išreikš erdvės, formų, linijų, spalvų harmoniją. Kaip tik dėl šios priežasties Richard J. Duocaire galėjo pasakyti, kad Paul Cezanne lėkštės obuolių paveikslas yra daug meniškesnis už daugelio nemenininkų tapytus Svenčiausios Trejybės paveikslus.

Ir menininkui nepakanka tik kūrybingos vaizduotės. Jis turi gerai žinoti ir meno darbo techniką, turi mokėti sėkmingai naudoti darbo priemones. Ir religinis menas turi būti gerai išpildytas — vien šventos idėjos nepakanka. Be to, vadinamas religinis menas būtų nevertas Dievo, kuris yra tiesos, grožio, harmonijos šaltinis.

Cezanne kortų lošėjų paveikslo grožis yra ne vien modeliuose, jų pozose ar tų modelių kopijavimo meistriškume, stiliuje ar spalvose. Jo vertės esmė yra visoje ten spindinčioje harmonijoje.

Kitas prancūzas, pasireiškęs formų, spalvų, linijų, figūrų harmonijoje, yra Henri Matisse. Jis yra išsireiškęs, kad menininkas yra tik meno žaislelis — įrankis. Sventi dalykai menininkui, kuris nori būti religinio meno autorium, turi būti tiek savi, kad, pavyzdžiui, Kryžiaus Kelius jis galėtų nutapyti užrištomis akimis. Žinoma, užrištomis akimis ne ką padarysi, bet Matisse tokiais žodžiais pabrėžia religinių išgyvenimų gilumo būtinumą.

Prisiėmęs sukurti vienuolynui koplyčią Vence mieste, Henri Matisse pustrečių metų studijavo bažnytinio meno tradicijas ir dvasią tų vienuolių, kurioms ta koplyčia tarnaus. Tą jo kūrinį prie progos verta pamatyti kiekvienam, kuris nėra prietaringai prisirišęs prie įprastų senų formų. (Vence miestas yra Grasse arrondissement — apskrityje pajūrio Alpėse — Nice kryptimi.)

Blogo religinio meno negalima nieku pateisinti. Reiktų jo net netoleruoti. Tai yra meno iškreipimas, kenksmingas pačiai religijai. Iš kitos pusės, anot P. Pauliaus VI, geras religinis menas padeda ge-

riau suprasti ir jausti dvasinį, nematomą, žodžiais nepasakomą Dievo pasaulį.

Anot P. Pijaus XII, meno tikslas yra panaikinti siauro ribotumo varžtus ir atidaryti langą neribotam, begaliniam žmogaus dvasios labui.

Paruošė Sesuo Mercedes

Ši paskaita buvo skaityta per Lietuvių Foto Archyvo suruoštą skaidrių ir pašnekesio popietę 1968 m. vasario 25 d. Jaunimo Centre, Čikagoje. Ji buvo paruošta, pasinaudojant šių knygų bei straipsnių medžiaga: Richard J. Douaire, "Is It Religious Art or Junk. Here's How to Tell", "The New World" (The New Chicago), 1967 m. gruodžio 15 d., Regamey, "Religious Art of the Twentieth Century"; Menessier, Cahiers de "Art Sacré", 1946; Marcel Brion, "Art Since 1945.

KAIP TEN SU TA SIELA?

Pasisako "Plain Truth" žurnalo leidėjas Herbertas W. Armstrongas

Iš "Plain Truth" (Vol. XXXIV, Nr. 4, 1969 m. balandis). Spausdinama 1.650.000 egz. Pasadenoje, Kalifornijoje, Watforde, Anglijoje ir North Sydney Australijoje, Ambassador Kolegijos. Prancūzų kalba leidž. Pasadenoje, olandų ir vokiečių kalbomis — Watforde, Anglijoje.

Širyty, pusryčiaujant New Yorko viešbuty, mūsų pokalbyje buvo paliesti du dalykai.

Vienas buvo apie mano prieš dvejus metus mirusią žmoną ir mano vyresnįjį sūnų, kuris buvo miręs prieš dešimt su puse metų. Kitas dalykas — apie Senato Apklaudinėjimų komisiją Vašingtone.

— Kodėl jūs nepasakot savo žurnalo "Plain Truth" penkiems milijonams skaitytojų to, ką man ką tik dabar pasakėt? — užsiminė mano pokalbininkas p. Stanley

R. Rader'is. Jis yra vyriausias mūsų teisinis patarėjas ir finansinis atstovas. Kaip tik dabar mudu grįžome iš Jeruzalės į Pasadeną, Kalifornijoje. Mes buvome su p. Charles Huntingu, Ambasadoriaus Kolegijos Iždininku, angliu internate. Jeruzalėje dalyvavome daugely pasitarimų su Hebrajų universiteto žmonėmis bei Izraelio Tyrimų draugijos nariais, su kuria Ambasadoriaus Kolegija sutarė susijungti į vieną visiems laikams svarbiausių archeologinių projektų.

— Manau, kaip tik galėtų būti labai tinkamas metas, "Plain Truth" pasirodant nuo balandžio mėnesio, antriems metams suėjus nuo ponios Armstrong mirties", pasakė p. Rader'is.

Pokalby buvau užsiminęs, kaip atrodo neįmanoma sutikti su pačiu faktu, kad tiek gyvastinga asmenybė kaip p. Armstrong

Meilės himnas

Atkelta iš 359 puslapio.

pranašystės dovanos, nors tai būtų gražiausieji meno kūriniai, nors tai būtų garsiausieji didvyrių darbai su pasiaukojimu iki mirties.

"Jei aš kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis,... jei žinočiau visas paslaptis ir visoki mokslą,... jei išdalinčiau visą savo lobį beturčiams, bet neturėčiau meilės, aš esu niekas".

Tik viena meilė yra amžina, nepriklauso nuo laiko ir kitų sąlygų. Ji "tvirta lyg mirtis" (Giesm, 8, 6). Bet taip pat; kas su meile daroma, su meile kenčiama, su mei-

le aukojama — visa tai taip pat peržengia visas laiko ribas ir palydi žmogų ligi Dievo sosto.

Kaip gera ir ramu tikėti meilės jėga, kad ji ateinančius amžius laimi.

Kristus, mylėjęs savuosius, numylėjo juos ligi galui. Ištvirti meilėje!

"Viešpatie, duok mums meilės!" Su tokiu prašymu 1927 m. baigė savo gyvenimą, sakydamas pamokslą, šventas vengrų vyskupas Prohaszka.

"Mylėk ir daryk, ką nori" — "Ama et fac quod vis" (šv. Augustinas).

jau mirusi — kaip tokia dvasinga asmenybė galėtų visai išnykti...

— Tokį išgyvenimo jausmą buvau patyręs po mano sūnaus, Dicko, mirties“, sako p. Armstrong. — Jis visuomet buvo toks gyvas! Toks dvasingas; iš jo akių spindėjo supratlyva išmintis. Atrodė negalimas daktas, kad taip veiklus dvasingumas išnyktų“.

“Dabar“ — tęsiau toliau: “kai pagalvoji apie avies ar karvės blankias akis, tai nesukelia jokio keistumo. Nebylūs gyvuliai neturi tos protingos kibirkštės, to dinamiško gyvastingumo, kuris žėri iš judrios žmogiškos minties akių. Jokio didelio skirtumo tarp gyvulio pastipimo ir javo (augalo) nukirtimo nėra. Javas taip pat turi gyvastį, jis miršta. Bet su javais ir gyvuliais mes primame jų laikinę fizinę gyvastį. Tačiau, kalbant apie žmogaus gyvybę, yra kažkas *daugiau* — daugiau kaip dvasinė arba *amžina* gyvybė. Čia yra toks platus skirtumas tarp gyvulio smegenų ir žmogaus MINTIES“.

Šitą beribį skirtumą svarsčiau su p. Rader'iu anksčiau, — skirtumą tarp gyvulio smegenų ir žmogaus minties. Pastaraisiais metais mudu atlikome tikrai neeilinį uždavinį drauge — bent keturis kartus apsilankydami Jeruzalėje ir vieną kartą apkeliaudami aplink pasaulį.

Bet, kai jis apie tai užsiminė, kad aš tai paaiškinčiau savo didžiuliam skaitytoju

skaičiui “Plain Truth“ žurnale, aš tuojau nustebau, nejaugi daugybė studijavusiųjų bei pasiekusių aukštąjį išsilavinimo lygį mūsų laikais galėtų atsisakyti bent *pasvarstyti* tikrą atsakymą į neperžengiamos bedugnės klausimą tarp gyvulio smegenų ir žmogaus minties.

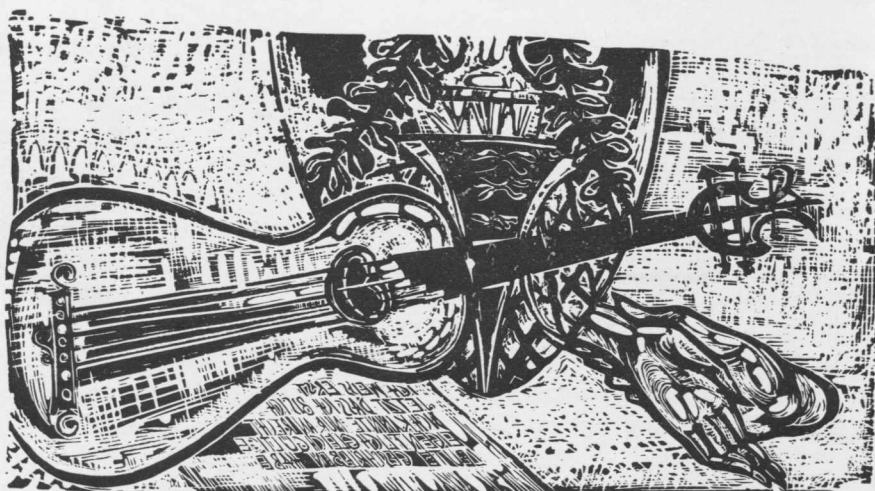
Evoliucijos teorija prileidžia, kad žmonės yra gyvuliškos esmės. Tačiau evoliucijos teorija vieno dalyko niekad negali išaiškinti, kad yra visiškas skirtumas tarp gyvulio smegenų, aprūpintų instinktu, ir tarp žmogaus minties, apdovanotos galvjančia kūrybine proto galia ir neturinčia, griežta prasme, instinkto, kokį turi gyvuliai.

Jau pats faktas rodo, kad veiklūs, akylių žmonės turi dvasinį gyvastingumą, kuris daugiau pasireiškia kaip dvasinis gyvenimas, bendrai duodąs žmonėms priimti sielos nemarumo idėją.

“Statmeniškai tvirtinti, kad žmonės *ne gyvuliai*, iš vienos pusės, ir kad mes nesam ar neturime nemarios sielos, iš kitos pusės, daugeliui, gal būt, pasirodytų beprasmiška. Bet, kartoju, kaip jau esu pasakęs ir rašęs tiek daug kartų, kad modernių laikų švietimas turi savyje kažkokią kriminalinę *nerovę*“.

Jame tikrai yra *dingęs saikingumas*.

Tad aš ir klausiu, ar tai iš tikrųjų yra *moksliška* svarstyti tik vieną dvipusio klausimo pusę? Ar tikrai yra moksliška atmesti įrodymą, atsisakyt peržiūrėti ir priimti dėme-

Zibuntas Mikšys.
NATIURMORTAS
SU MEILĖS LAISKU
IR GITARA. Grafika.

Zibuntas Mikšys.
SCENOVAIZDIS. Grafika.

sin įrodymą bei visai sąmoningai priimt priešingą tezę? Ar tai yra moksliska atmetė tiesą nesvarščius?

Tuo tarpu, kai švietimo korifejai ir mokslinčiai tai daro!

Daugelyje mokslinčių susirinkimų klausimams svarstyti bei studijuoti mokslinius klausimus, jau iš anksto sutariama, pavyzdžiui, kad absoliučiai nebūtų leidžiama svarstyti nieko, kas turi bendro su antgamtiniais ar stebuklingais dalykais. Tuo būdu nėra net tolimiausios prielaidos apie stebuklingo veiksmo esimą arba antgamtinės ESYBĖS buvimą, juos galutinai išmetant iš bet kokių svarstymų. Ir tai dažnai esti laikoma "moksliniu" metodu.

Jūs labai nustebsite patyrę, kaip daugelis pasakiškų klaidų, klaidingų teorijų esti imama pagrindu, neva ieškant tiesos bei fakto.

Tai ir buvo mūsų pokalbio bei diskusijų pusryčių metu antra tema.

Pastaruoju metu dalyvavau Senato Apklaulinėjimų komisijos sesijoje naujame Senato pastate, Vašingtone. Tenai buvo nuomonių skirtumas dėl vienos vyriausybės komisijos politikos bei procedūros. Vienas nepatenkintųjų vedė lemiamą kovą

diskredituoti arba pakeisti kitokia procedūros politika. Jo argumentai atrodė aiškiai be pagrindo, bereikšmiai, tušti, sakyčiau, net kvaiši Tuo tarpu Senato komisijos pirmininkas nepatenkintajam pasakė, kad jis gali nesivaržyti dėl laiko, kiek jis tam ras reikalo. "Juk mes čia ir esame tam susirinkę", jis pasakė.

Anos ypatingos vyriausybės komisijos nariai, atsidūrę prieš Senato apklaulinėjimų komisiją, ton komisijon buvo paskirti dviejų prezidentų: demokratų ir respublikonų prezidento. Nestebėtina, kad nuomonių skirtumų buvo toje pačioje komisijoje narių tarpe, kur vieni su kitais buvo kolegos.

Nepatenkintasis pradėjo savo kalbą plačiu Senato komisijos pirmininko pagerbimu, kurs jau daugelį metų pirmininkavo komisijoje, paskiau jis pradėjo kritikuoti anos vyriausybės komisijos pirmininką ir jos narius. Susidarė įspūdis, kad visi yra menkaverčiai, išskiriant jį patį.

Pagaliau vienas senatorių įsiterpė: "Ar jūs tikrai manote", jis klausė kalbėtoją, "kad jūs turite tiek išminties ir žinių bei galite spręsti daugiau už visus savo kolegas komisijoje?"

Kiek vėliau Senato komisijos pirmininkas padarė dar toliau siekiančią pastabą: "Jūs turėtute būti atsargus, arba jūs suklypsite..."

— Aš nepasilikau iki komiteto išvadų pabaigos, — sako Armstrong. Tokie kaip šis apklausinėjimų komitetai, atrodo, gali nusitęsti valandų valandas visai nenaudingose debatuose ir bereikšmiu klausimu tik todėl, kad žmonių mintys pasireiškia nevienodai, skirtingai.

Ir pats faktas — neišvengiamas nuomonių skirtingumas — atrodo dar daugiau stebinantis, kai mes įsivaizduojam žmogaus minties stebėtinus sugebėjimus.

Dar labiau tenka stebėtis tuo būdu, kuriuo ši nuostabi galia visai nukrypsta priešinga kryptimi, kad puikiausios mintys tiek dažnai užsispyrusiai *atsisako* priimt įrodomąją tiesą!

Kas yra didžiausias, aukščiausias ir svarbiausias dalykas, iš kurio mes suvokiame visą fizinę visatą?

Ar tai ne iš žmogaus minties? Kuo iš viso fizinė visata gali pasižymėti? Kokia gi yra pati didžiausia? Iš visų žmogui žinomų esmių (substancijų) pats didžiausias dalykas, aišku, yra Mintis.

Kodėl?

Kas yra žmogaus mintis? Kaip ir kodėl ji visiškai skirtinga nuo gyvulio smegenų?

— Kad šitą didelį skirtumą ir to pagrindą SUPRAST, reiškia nustatyti, kad pirm visko žmogus nėra gyvulys.

Žmoguje yra dvasinė, gyvastinga, protinga *asmenybė*, kažkas žvilgančio iš žmogaus akies, kas visiškai skirtinga nuo to gyvulio akies žvilgsnio, kuris išeina iš gyvulio smegenų. Gyvuliai turi smegenis, ir žmogus turi smegenis. Tokie pvz. dresiruoti šunės arba arkliai gali atrodyti turį nuovokos kibirkstėlę, ištryškančią iš jų akių. Tačiau tai ne tokia pat inteligencija (ne toks pat protas). Tai nėra suprantas nusivokimas, ir suprantas bei žinąs kaip MINTIS.

Kodėl protingi žmonės yra tiek gyvastingi, kad atrodo, lyg juose yra kažkas, kas taip paprastai negali mirti!"

— Bendra nemarios sielos idėja, manoma, paeina iš Šventraščio. Tačiau ar jūs jos ieškojot Šventrašty? Jūs galite pasistengti,

nes aš esu pasiryžęs sumokėti 5.000 dolerių, jeigu jūs galėsite man pasakyti, kur ją reikia surast — sako p. Armstrong.

— Tai aš žinau, nes aš esu tą knygą (Šventrašty) tuo tikslu vartęs daug metų. Vieton to, radau pasakytą, kad toji "siela, kuri nusidėjo, turės mirti" (Ezekielius 18:4). Be to, suradau, kad originalusis hebrajų žodis, kurį panaudojo Mozė ir kuris "Pradžios" knygoje buvo išverstas žodžiu "siela", yra *nephesh*. Pirmame perskyrime Mozė buvo įkvėptas triskart parašyti, kad neprotingi gyvuliai yra *nephesh*. Bet 1611 m. vertėjai angliškai tą žodį išvertė žodžiu "tvarinys", gal būt, todėl, kad jie manė, kad tiktai žmogus turi "sielą". Tačiau antrame perskyrime, 7-oje eilutėje, aiškiai sakoma, kad Dievas sukūrė žmogų iš žemės dulkių. Paskui įkvėpė orą — ar kvapą — į žmogaus narsus, ir žmogus tapo "gyva siela". Hebraiškai Mozė rašė žodį *nephesh*. Taip žmogus YRA "siela", sukurta "iš žemės dulkių".

Vadinasi, *siela* buvo suformuota iš medžiagos, ne dvasios! ŽMOGUS yra sutvertas iš medžiagos.

Ir kadangi *nephesh* hebraiškai reiškia *sielą*, gyvuliai yra be sielos (neturi sielos!) Žodis reiškia kvėpuojantį fizinį padarą. Gi fiziniai padarai gali mirti!

O dabar kita iš šv. Pauliaus 1-jo laiško Korintiečiams 2:11 ištrauka kalba apie žmogaus dvasią, kuri yra jame. Nesakoma, kad žmogus yra dvasia, bet kad toji žmogaus dvasia yra kažkas, kas yra žmoguje. Žmogus gali nuryti mažyti marmuro gabalėlį, ir marmuras galėtų jame būti, bet tai iš žmogaus nepadarytų marmuro.

Vienu straipsniu šioje vietoje neįmanoma šito pilnai išaiškinti. Berods, čia užtektų tai pasakyti, kad dvasia žmoguje negali matyti, girdėti, negali žinoti, negali mąstyti. Tai ne siela — žmogus yra siela! Ir ši dvasia yra žmoguje — tad iš to seka, kad kažkas yra sieloje, paliekant tai atvira — nes siela yra medžiaginė, sukurta iš medžiagos.

Tad kas gi yra toji dvasia, kuri yra žmoguje? Tai yra tas, kas žmogaus smegenims teikia protą. Žmogaus smegenys yra medžiaginės — medžiaga. Tai nėra dvasia, bet fizinės smegenys, žvelgiančios per akis girdinčios per ausis, kurios *nuvokia*, *mąsto*.

Dvasia tik teikia *galios* protingai galvoti. Draug su smegenimis padeda sujungti, sudarant žmogaus mintį, taip toli išsiskiriančią nuo gyvulio smegenų. Gyvuliuose tokios dvasios nėra! Toji dvasia, kuri yra fiziniame žmoguje, jį visiškai išskiria nuo gyvulių ir bando jį sujungti su Dievu. Žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą — gyvuliai ne. Žmogus gali turėti sąlytį su Dievu — gyvuliai to negali turėti.

Gal dabar jūs suprasite, kodėl, kai p. Radar'is užsiminė, kad šitame *asmeniškai* straipsnyje pasakyčiau tai, ką jam anksčiau buvau pasakęs, stebėjausi ar ir labiausiai išsilavinę mano skaitytojai panorės bent tiek *pasvarstyti* tikrą *atsakymą* į šį klausimą — klausimą, kuris tokiais daugumai sudaro nežinomybę (enigmą)!

Mes galime suprasti, kad veik visi žmonės yra *pasisavinę* daugelį sampratų, ku-

rios yra *netikros* (klaidingos), ir kad daugelis klaidingų idėjų pasipylė viešumoje ir buvo priimtos. Tokiais klausimais, kaip šis, bendrai priimti samprotavimai yra kaip tik priešingi *tiesai*, tiesos antitezės.

Tikras atsakymas ir puikiausia tiesa. Jei pakankamas skaičius mano skaitytojų panorės *svarstyti* tikrą žmogaus minties pagrindą dvasinei, *gyvastingai* protingų žmonių asmenybei, pasistengsiu surasti laiko apie tai parašyti.

Tikrumoje atsakymas yra visai paprastas — dabar vedąs į tiek daug kitų klausimų, kad tam paaiškinti reikėtų dar keleto puslapių. Iš teisu, prieš visa kita ar mes privalėtume žinoti, kas mes esame, ar neprivalėtume? Mokslas jums to negali pasakyti. Tai ne MOKSLO sritis.

Sulietuvino dr. P. Mačiulis

KRIKŠČIONIJA

IDĖJOS IR IDEALAI ŠIŲ DIENŲ SEMINARISTŲ TARPE

Pokalbis su katalikų amerikiečių seminaristus apklausinėjusiu prof. dr. Antanu Sužiedėliu

KLAUSIMAS: Jūs su sociologu kun. Raymond H. Potvin vadovavote CARA studijai apie JAV katalikų seminaristus. Kokie buvo tos studijos tikslai?

PROF. ANTANAS SUŽIEDĖLIS: Nebūtų buvę nei studijos, nei knygos, jei ne didžioji Washingtono pūga, prieš trejetą metų. Atsilankė tuomet pietums minimas kun. Potvin, ir tapome taip tobulai įsnigti, kad jis pas mus išviešėjo keturias dienas. Jisai taigi ir prikalbino tos studijos drauge imtis. Kaip tik tuo metu įsikūrė CARA (Center for Applied Research in the Apostolate) ir tokį darbą siūlėsi finansuoti. Tikslu užsibrėžėme surinkti tikslių informaciją, iš sociologinio požiūrio, apie visos Amerikos klierikus ir ta pačia proga užgriebti šiek tiek parinktų psichologinių duomenų. O motyvaciją tam sukėlė tuo metu išėjusi vieno Yale profesoriaus paruošta bibliografija "Psychological Studies of Clergymen." Apie katalikų kunigus, klierikus ir vienuoles ten surašytų studijų eibė, ir gan aišku kodėl. Sociologijos ir psichologijos doktorantai, jei patys kunigai, linkę rinktis temas ir duomenis iš savo aplinkos — kur kitur taip patogiai rasi šimtą kitą "savanorių" anketoms ir testams užpildyti. Taigi literatūros gausybė, bet visumos vaizdo jokio, nes šimtas pranciškonų ar marijonų — tai ne visuma. Kad būtų galima tokias ribotas studijas tiksliau interpretuoti, reikia normatyvinių duomenų.

KLAUSIMAS: Kaip ši studija buvo praves-ta?

PROF. ANTANAS SUŽIEDĖLIS: Tuo metu sąrašuose buvo virš 450 seminarijų — diecezinių ir vienuolinių, mažųjų (gimnazinių) ir didžiųjų (filosofijos, teologijos kurso), su virš 35,000 klierikų. Nutarėme tikimybės principu atrinkti penktadalį. Padalinus Ameriką į kelias geografines dalis, loterijos būdu studijon įkliuvo iš viso 93 seminarijos; kiekvienoje duomenis bandėme išrinkti iš visų klierikų. Pavyko neblogai — kooperavo 91 seminarija, ir duomenis gavome iš 90% ten esančiųjų. Iš viso anketą išpildė 6420 klierikų.

Anketa susidėjo iš arti 400 klausimų — šalia paprastų demografinių žinių, detališkai klausėme apie pašaukimo eigą, seminarijos vertinimą, pažiūras į kunigo rolę, bendrą sociologinį - psichologinį prisitaikymą, tėvo-motinos asmenines savybes.

Palyginimui, atitinkamus duomenis taip pat surinkome ir iš aštuonių katalikiškų gimnazijų ir kolegijų studentų, viso 1140.

Pagrindinius duomenis surinkome 1967 metų pavasarį. Po metų sužinojome, kurie iš klierikų iš seminarijų išstoję, kad būtų galima palyginti "tvirtuosius" ir iškritusius.

KLAUSIMAS: Kokie buvo tos studijos svarbesni rezultatai?

PROF. ANTANAS SUŽIEDĖLIS: Sunku, žinoma, rezultatus trumpai susumuoti. Iš tiesų, dauguma davinių tėra įdomūs studijozams, kaip normatyvinė bazė. Kai kas betgi gal ir bendram dėmesiui pažymėtina.

Visumą paėmus, didesnė proporcija klie-

rikų ateina iš didelių ir mažiau pasiturinčių šeimų, lyginant su bendru Amerikos standartu ir su katalikų studentų šeimomis. Šiek tiek daugiau savo šeimoje vyriausiųjų, daugiau "vidurinių" ir žymiai mažiau jauniausiųjų, nors šių proporcingai mažiau po metų radome išstojusių. Spėjame, kad nemaža dalis, ypatingai vyresniųjų, į "mažąsias" seminarias stoja mokytis, be tvirtesnio nusprendimo ruošti į kunigus. Po metų, iš mažųjų seminarijų 25% buvo išstoje; iš filosofijos kurso — 21%, teologijos — 12%.

Nenuostabu, kad labai maža dalis pašaukimų iš tų šeimų, kur religinė praktika silpna. Tik 7% tėvų ne kiekvieną sekmadienį tesilanko į mišias, ir tik 4% motinų. Klierikų tėvai bendrai linkę būti griežtesni, negu kitų, ir taip pat savo vaikams kiek artimesni. Čia ypač išryškėja motinos rolė, ne vien pašaukimo skatinimu, bet taip pat bendra įtaka psichologiniame vystymesi. Klieriko atveju, lyginant su neklieriku, jį nei dažniau esti jo patikėtinė, patarėja, ramsitis. Šitai ryškų ne vien klierikus su neklierikais lyginant, bet ir vienuolius su "dieceziniiais", išsiliekančius su atkrintančiais.

Įvairūs yra klierikų požvilgiai į kunigo misiją, rolę. Vieni pabrėžia sakramentalines funkcijas, kiti apaštalavimą "pasaulyje" — auklėjimą, paslaugą nuskriaustiesiems, pagalbą susigraūzusiesiems. Tarp šių pastarųjų yra daugiau nepasitenkinimo seminarija ir vadovybe, daugiau jų ir išstoja. Įdomu, kad dažniausiai minima kunigų "silpnybė" yra autokratiškumas, bet kaip tik daugiau autokratiškuman linkusių asmenybių iš klierikų atkrinta. Daugiausia nepasitenkinimo vidurinio dydžio seminarijose, ypatingai vienuolijų teologijos kurse, kur stokojama geresnės profesūros.

Celibato klausimu, konservatiškiausi "mažieji" klierikai — jų tik 35% pasisako už tai, kad kunigams būtų leidžiama tuoktis. Teologijos kurso klierikų už tai pasisako beveik 70%, 24% prieš, 6% neturi nuomonės. Į kitą klausimą tuo reikalu — "jei Bažnyčia leistų, ar rimtai galvotumei vestis?" — virš 40% diecezinių klierikų atsako "taip", maždaug 35% "ne", kiti neapsprendę. Žymiai mažesnis procentas, suprantama, rimtai apie vedybas galvotų tarp

vienuolių. Pažiūros į celibatą glaudžiai rišasi su tikimybe iš seminarijos išstoti. Iš tarpo tų, kurie rimtai apie vedybas galvotų, po metų radome išstojusių tris-keturis kartus daugiau, negu iš tų, kurie sakosi vis vien tikrai nevesių. Šiaip jau, visus bendrai paėmus, prie dabartinės santvarkos neturėdami dėl celibato jokio pasirinkimo, klierikai tą reikalavimą priima taip: 47% mato jame "reikšmingą dedikaciją Kristui", 24% įžiūri "praktišką gyvenimo būdą", 19% priima "įstatymą kaip įstatymą", likusieji 10% laiko celibato reikalavimą "netoleruojamu".

KLAUSIMAS: Kokių atsiliepimų ši studija susilaukė?

PROF. ANTANAS SUŽIEDĖLIS: Prieš studijai pasirodant knygos pavidalu, skaitėme porą pranešimų — pernai žiemop Daytone, tos srities žinovų sueigoje, ir šiemet pavasarį Detroite, Amerikos Katalikų Auklėjimo Sąjungos suvažiavime. Žinovai darbą padiskutavo, pagyrė ir pakritikavo, o spauda nusigriebė sensacijos — 70% studijas bebaigiančių klierikų pasisako prieš celibatą! Associated Press tokią žinutę pavasarį ir paleido — "Seminarians Nix Celibacy". Gavome įdomių laiškų. Vienas pilietis iš Missouri atsiuntė mudviem ilgą egzorcizmo receptą, o kitas iš Delaware mūsų universiteto prezidentui prisiuntė reikalavimą, kad jisai Potvin'ą ir Sužiedėlį išsiųstų atgal į Maskvą. Žmonės linkę neskirti faktų pristatymo nuo advokatūros. Laukiame objektyvesnių nuomonių iš recenzentų, kurie pačių knygą paskaitys.

KLAUSIMAS: Kokios yra problemos, liečiančios šią studiją ir jos paliestą sritį?

PROF. ANTANAS SUŽIEDĖLIS: Kai kuriais požiūriais, studija paliečia keletą jautrių vietų — pašaukimų mažėjimą, seminarijų kritiką, celibato klausimą. Šitai žinodami, objektyvuvo dėlei, su savo "sponsoriais" buvom surašę kietą susitarimą, kad iš šalies studijai jokio įtaigojimo nebūtų daroma, ir kad nekiltų kokio "imprimatur" klausimas. Mūsų nuomone, faktus žinoti ir juos

išryškinti privalu. Tuo atžvilgiu netaip sklandžiai sekasi kitai komandai, — viename biure prie Čikagos universiteto — kuri šiuo metu paveda panašią studiją apie katalikų kunigus. Teko girdėti, kad jiems kai kurie klausimai neklaustini.

Į pabaigą ir mes neišvengėm šio tokio nesusipratimo. Bandydami atsverti pavasario "sensaciją" apie celibatą, mūsų leidėjai, knygai išeinant, parengė spaudai tokį resume, kad daugelis katalikiškų laikraščių studijos rezultatus interpretavo tobulai atbulai. "90% klierikų pasisako už celibatą",

skelbė antraštės Washingtone, Clevelande, Denvery ir kitur. Mūsų davinius sudėstyti taip, kad tokia išvada gautųsi, reikia geros vaizduotės. Tiesa yra, kad 90% celibato reikalavimą nuolankiai ar mažiau nuolankiai priima — kitaip prie dabartinės santvarkos į kunigus neitų — bet tai dar ne balsas už. Daug reporterių ir redaktorių mums dėl tų antraščių skambino; jiems atitinkamai dalyką paaiškinom. Tada pasirodė antraštės — "autoriai apkaltina leidėją", o trečią savaitę dargi "autoriai ir leidėjas suėjo į taiką", kai visų gero vardo labai formaliai da-

NEMOKŠOS VEDYBINIAME GYVENIME

Generalinė Socialinės Higienos Biuro sekretorė d-rė Katarina Br. Davis turėjo kartą progos įtikinti tūkstantį ištekėjusių moterų, kad visai atvirai atsakytų į eilę intymių klausimų. Rezultatas buvo tikrai nuostabus — tokia didelė dalis amerikiečių yra nelaimingi vedybiniam gyvenimui! Visus tuos atsakymus išnagrinėjusi daktarė paskelbė — pagrindinė skyrybų priežastis yra lytinis neprisitaikymas.

D-ro G. V. Hamiltono studijos per ištisus 4 metus 100 vedusiųjų porų patvirtino šį atidengimą. Jis sako:

— Būčiau labai atsilikęs gydytojas psichiatras, jeigu netvirtinčiau, kad didžiausia dalis vedusiųjų nesusipratimų turi savo šaltinį seksualiniame vienas prie kito neprisitaikyme. Kaip ten bebūtų, nesusipratimai, kylą dėl kitų priežasčių, yra daugumoje atvejų pro pirštus praleidžiami, jei lytiniai santykiai yra tvarkoje.

Vienas žymiausių vedybinės srities žinovų Š. Amerikoje ir Šeimyninių Santykių Instituto Los Angeles mieste vedėjas d-ras Paul Papehoe, išstudijavęs tūkstančius moterų, nustatė, kad nelaimingos vedybos

lykus išsiaiškinom. Visa tai be reikalo, bet gal ir neišvengiama, kai klausimai ir aktualiūs, ir jautrūs.

KLAUSIMAS: *Ar Jums žinoma apie panašaus pobūdžio studijas kituose kraštuose? Jei taip, tai kokie yra panašumai ir kokie skirtumai tarp šio krašto ir kitų kraštų seminaristų?*

PROF. ANTANAS SUŽIEDĖLIS: Panašių studijų kitur nežinau. Palyginimas, be abejo, būtų įdomus, nors tai nėra labai lengva. Laikas bėga, daug kas keičiasi. Tikimės, kad turint visumos normatyvinę bazę, prasmingesnės bus ir mažesnės apimties studijos ateityje.

KLAUSIMAS: *Ko galima tikėtis iš šios studijos, kiek tai liečia būsimųjų kunigų paruošimo ir jų švietimo institucijų reformas?*

PROF. ANTANAS SUŽIEDĖLIS: Sunku tai

pramatyti. Reformos vyksta jau kuris laikas, ir kai kur gan drastiškos. Pageidaujamas darbo stažas, ypač socialinėje srityje; leidžiama klierikams pilnai įsijungti į universitetų ar kolegijų studentų eiles. Disciplina ir reguliamai daug kur gerokai peržiūrėti, daugiau vadinamosios "asmens laisvės". Mažesnės ir vidurinio dydžio seminarijos, manyčiau, pamažu išnyks, ir nebūtinai kiekviena diecezija bandys turėti savo nuosavą. Gimnazijos lygio — "mažosios" — seminarijos, tur būt, ilgiau neišsilaikys. Stiprės tos institucijos, kurios siejasi prie universitetų ar kolegijų.

Daug, žinoma, pareis nuo to, kaip toliau vystysis pašaukimų krizė. Jokia paslaptis, kad pastaraisiais metais ir klierikų, ir kunigų kiekis sumažėjęs. Ar tai tik laikinė apraiška? Jei ne, tur būt, sulauksime pasauliečio - dvasininko luomo. Tuo atveju natūraliai spręstųsi ir celibato klausimas. Bet tai jau spėliojimas.

JAUNYSTĖ

AR TIKI PRANCŪZIJOS JAUNIMAS?

Jaunieji prancūzai ir tikėjimas

Ar tiki jaunieji prancūzai? Prancūzų viešosios nuomonės institutas pastatė šį klausimą jaunimui nuo 15 iki 29 metų amžiaus. Šis apklausinėjimas buvo atliktas mokslieškų būdu ir todėl parodo bendrą vaizdą prancūzų tautos jaunimo tikėjimo atžvilgiu.

Tie patys klausimai buvo pastatyti jaunimui prieš dešimtį metų, 1958 metais. Šiuo atveju tad galima palyginti abiejų apklausinėjimų rezultatus.

Kada svarstome prancūzų viešosios nuomonės instituto anketą apie *jaunimą ir tikė-*

paprastai kyla dėl keturių priežasčių. Jis nustatė ir jų eilę: I. lytinis neprisiderinimas, II. nuomonių skirtumas; III. piniginiai sunkumai ir IV. protiniai, fiziniai ir jausminiai nenormalumai.

Tikrai nuostabu ir įsidėmėtina, kad finansiniai sunkumai užima tik trečią vietą, o lytinis neprisiderinimas vienas prie kito — pačią pirmąją! Užtat Cincinnati miesto teisėjas Hoffman pareiškė: "Iš 10 divorso net 9 turi savo priežastis lytiniuose sunkumuose".

Motodistų pastorius Oliver M. Butterfield, 18 metų sakęs pamokslus, apleido sąkyklą, kad galėtų vesti Patarimų Šeimoms Tarnybą New Yorke. Jis, kuris yra sutuokęs tūkstančius porų, sako:

— Kaip pastorius, iš praktikos greit priėjau išvados, kad daugumas sužadėtuvių, nežiūrint geros intencijos ir romantiškumo, ateina prie altoriaus, nieko neskaitę apie vedybas. Tai tikri analfabetai, nemokšos vedybiniame gyvenime! Ir dar stebėtina, kad tik 16% vedusiųjų išsiskiria. Bet užtat tikrai gąsdinantis yra vedusiųjų skaičius,

nors neišsiskyrusių, gyvenančių kaip kokiose skaistyklos kančiose! Suirusios vedybos ir sugriautas gyvenimas — vien tik dėl tamsumo ir ignorancijos stipriausių žmogaus instinktų!

— Kaip tad įstatyti lytinius santykius į tikrą kelią?

— Skaitant! — sako tas pats Ol. Butterfield. — Perdėtas gėdijimasis, tylėjimas turi būti pakeistas sugebėjimu diskutuoti apie vedybinio gyvenimo žymesnes praktikas ir nuotaikas. Nėra geresnio būdo įsigyti šį sugebėjimą, kaip skaitant protingai parašytas, gerų pamokymų turinčias šios srities knygas.

Tas pats d-ras Paul Popenoe, susirinkusiems žymiesiems New Yorke mokytojams ir auklėtojams vienon konferencijon, kalbėjo:

— Skyrybos pradeda mažėti. Viena to mažėjimo priežasčių yra ta, kad liaudis pradeda skaityti tikrai geras knygas apie lytinį ir šeimyninį gyvenimą.

Taigi pagrindinė taisyklė laimingam šeimoms židiniui yra: — Skaityk gerą knygą apie lytinę vedybų pusę!

Dale Carnegie

įimą, savaiame prisimename ir girdėtą pasakojimą apie butelį, kurio pusė tuščia ir pusė pilna. Panašiai galima optimistiškai žiūrėti į šios anketos davinius, bet galima ir pesimistiškai.

Pesimistiškai: pakanka atsukti prožektorių į religinę praktiką. Ji krenta ir krenta gana aiškiai. Prieš dešimt metų 37% jaunimo regulariai lankė bažnyčią. Dabar teina 23%, trečdaliu mažiau.

Optimistiškai: viską suėmus, praktika yra antroje vietoje, jei ne antrinė savo svarbumu. Pirmą vietą užima tikėjimas. Tikėjimas gi pažengė į priekį per šį dešimtmetį prancūzų jaunimo tarpe (tarp 18 ir 30 metų). Ne vien tik tikėjimas į Dievą (81% prieš 72%), bet ir tikėjimas Kristaus dievyste (72% prieš 62%) ir Švč. Trejybe (58% prieš 51%).

Šie du žvilgsniai gal kiek paviršutiniški. Kai kasamė giliau, matome, kad religinis prancūzų jaunimo paveikslas nėra vien tik juodo ir balto derinys. Greičiau tai yra audinys iš šešėlių ir šviesos su niuansais, jei ir ne su paslaptimis. Yra gana aišku, kad tokia anketa — jei ji ir pateikia naudingų žinių — nevadovauja pačiam klausimui. Tikėjimas, ne daugiau, o greičiau mažiau už kitas gyvenimo apraiškas, gali būti suvestas į skaičius.

Religinė praktika krenta. Tai yra faktas. Taip, bet kodėl?

Mergaičių išsilaisvinimas

Sumažėjimas ypatingai plaukia iš jaunų mergaičių elgesio. Aišku, jos praktikuoja bent tiek, kiek berniukai (32% prieš 25%), tačiau kai nukritimas šiems yra 2%, joms siekia net 11%.

Tai rodo, kad tradicijos dabar vaidina mažesnę rolę, negu seniau. Tradicija nėra mirusi krašte, kur 90% jaunimo yra pakrikštyta ir prieina 83% komunijos, tačiau ta tradicija nėra tokia tvirta.

Jaunuolis taip pereina iš tikėjimo, kuris gimė iš tradicijos, į tikėjimą, kuris yra labiau asmeniškias ir sąmoningas. Tai neturėtų stebinti pasaulyje, kuriame viskas statoma klausimui. Tokiu atveju normalu, kad mergaitės yra labiausiai paveiktos. Pasikei-

timas, iš tiesų, joms buvo greitesnis ir žiauresnis, negu visiems kitiems.

Ne taip seniai mergaitės, baigę mokyklą, namuose laukė savo gyvenimo draugo, kuris turėjo būti ir jų vaikų tėvas.

Tas laikas baigėsi. Kaime gyvenančios mergaitės nesibijo palikti ūkininkų šeimos ir dirbti bei gyventi mieste. Jaunuolės iš pasiturinčių šeimų, kurių profesija buvo gazonuota, savo noru palieka savo šeimą, kad turėtų savo asmeninį gyvenimą.

Jaunos mergaitės tad atranda laisvę ir autonomiją labiau negu kiti. Visa tai pasta- to jų gyvenimą visai kitoje plotmėje, įskaitant ir jų religinį gyvenimą. Ir jei jos ir toliau eina į bažnyčią, tai būna jų pačių noras, o ne geras įprotis. Tie gestai, kurie plaukia iš tikėjimo, arba įaudžiami į gyvenimą, arba išnyksta. Tėvas ir motina šeim- oje gali tai kasdien matyti. Anketos skaičiai tai (šiandien) patvirtina tautiniu mastu.

Kalbant apie patį tikėjimą, matome taip pat, kaip tikinčiųjų, o tuo pačiu ir Bažnyčios, elgesys atsispindi pasaulio bruzdėjimu.

Jaunimo visumai šis tikėjimas progresuoja. Einant į detales, šie rezultatai turi ir savo niuansus.

Jei kaimiečiai (87%) yra pirmoje vietoje, tikėjimas krenta su išsimokslinimo lygiu.

Šiuo atveju vienas skaičius yra ypatingai ryškus. 60% jaunimo, kurie turi arba turėjo progą lankyti universitetą, tiki į Dievą, prieš 81% visų prancūzų tarp 15 ir 29 metų. 1958 metais jie sudarė 71%. Mažiau dešimt procentų, tai svarbu.

Pergalvojus, gal tai nėra nuostabu. Gimnazijoje, ypač universitete, mažiau siekiama krauti žinias, o labiau suformuoti kritišką galvosena. Universiteto studentai tad yra geriau paruošti kaip bet kas kitas viską klausti bendruomenėje, kuri ieško naujų kelių. Nustojus tikėjimui priklausyti rezervuotai žmonių sričiai, pats tikėjimas yra klausiamas ir kritikuojamas. Telioka prisiminti kai kuriuos užrašus studentų demonstracijose.

Antra vertus, tikėjimas per dešimtį metų pažengė darbininkų šeimose. Tikėjimas į Kristaus dievybę peržengė iš 53 į 74% ir tikėjimas į Švč. Trejybę iš 42 į 56%.

Tam yra bent pora paaiškinimų. Pirma, šiandien Bažnyčia yra gal mažiau svetima darbininkų pasauliui. Susirinkimas ir komunikacijos priemonės atliko savo uždavinį.

AR JŪS REGULARIAI LANKOTE BAŽNYČIA?

	Visi 1969	15-19 metų 1969	20-29 metų 1969	18-30 m. 1958
Taip	28	36	23	37-42
Ne	72	64	77	58

KADA EINATE Į BAŽNYČIA?

	Visi 1969	15-24 metų 1969	16-24 metų 1961	25-29 m. 1969
1 krt. į sav.	22	24	32/37	21
Kartais ne kas sav.	52	52	42	52
Niekad	26	24	21	27

AR TIKITE Į DIEVĄ?

	Visi 1969	15-19 metų 1969	20-29 metų 1969	18-30 m. 1958
Taip	81	81	81	73
Ne	17	18	17	17
Nepasiskakė	2	1	2	10

IR AR TIKITE:

kad Kristus yra Dievo Sūnus:

72	73	72	52
----	----	----	----

tuo, ką krikščionys vadina Trejybe:

58	59	58	49
----	----	----	----

gimtąja nuodėme:

50	52	51	49
----	----	----	----

Religiniai klausimai pasidaro gyvenimo įvykiais, ir žmogus kalba tais reikalais ir darbininkų rajonuose bei fabrikuose. Be to, nereikia užmiršti daugybės bandymų, kurių ėmėsi Bažnyčia, kad padėtų — užmegztų ryšius su darbininkais, kaip žosistai, darbininkai kunigai, darbininkų misija.

Kodėl tikėjimas be praktikos?

Bendrai, labai aiškus išvadas būtų sunku daryti iš minėtos anketos. Ji visgi atveria dvi rimtas vagas mąstymui.

Kodėl jaunimas, kuris saugo savo tikėjimą, praktikoja vis mažiau ir mažiau? Dauguma jų atsako, kad jie turi per daug darbų sekmadienio rytą ir neturi laiko. Iš to, be abejo, galima išvesti: jų daugumos tikėjimas nėra pakankamai tvirtas, jog jie surastų laiko dalyvauti Mišiose sekmadienį, atsižvelgiant į jų perkrautą gyvenimą.

Ar būtų taip pat, jei Bažnyčia geriau pritaikytų prie jų reikalų ir prie jų gyvenimo sąlygų? Kai kurie, atsakydami į anketą, pridėjo ir savo liudijimą.

Kai jie kalba apie Mišias, paprastai smerkia tą kultą, kuris jiems parapijose pateikiamas. Bet jie taip pat džiaugiasi bandymais, kuriuos įveda gimnazijų kapelionai ar kita jaunimo grupė. Mišios tada pasidaro švente ir natūraliai randa savo vietą gyvenime. Jaunieji tada iš naujo atranda Eucharistijos didingumą ir svarbą, kuri taip esminė tikėjimui.

Iš tiesų, ši anketa, patvirtindama šiuo klausimu kitus davinius, šaukia sukurti jaunimui naujas, jiems pritaikytas bendruomenes. Ten jie maitintų ir pagilintų savo tikėjimą kartu ir mielai dalintųsi eucharistine duona.

Ši problema nesiriboja vien tik jaunimu. Anketa, kuri apklausinėjo 1968 tikinčius nepraktikuojančius, tai patvirtina.

Bažnyčios organizacija dar per daug sutampa su žemdirbių bendruomene, kur visas žmonių gyvenimas spietėsi apie bažnytelės bokštą, kai tuo tarpu modernusis ir miesto gyvenimas (neturi ypatingų ryšių su geografija) tiek daug nepriklauso nuo geografijos. Automobilis, prisiminkime, pakaitė karutį.

Jaunieji tiki į Kristų, Dievo Sūnų, bet koks yra šio tikėjimo turinys? Tai pagrindinis klausimas, kuris šiandien statomas Bažnyčiai: kaip išreikšti tikėjimą? Kaip skelbti Jėzų Kristų 20 ar 25 metų mergaitėms ir berniukams, kurie užaugo su televizija ir tranzistorium, kurie teisėtai stebisi kosmonautų laimėjimais, kurie ieško už materialinio progreso ir naudojamų gėrybių tikėjimui pa-

Visos vedybos yra laimingos, tiktai gyvenimas po jų sukelia bėdas...

KAI NESUBRENDE VEDA

Štai jaunoji nuotaka rašo:

"Gal galėtumėt man pagelbėti patarimu. Esu begaliniai nelaiminga — apsvylusi, nežiūrint, kad ištekėjau tik prieš šešis mėnesius. Čia pat turiu priminti, kad greitai laiku laukiوسي kūdikio.

Mano vyras yra 20 m. amžiaus, o aš — devyniolikos. Vedybų — mes niekad neplanavom ir nesiruošėm jom. Laikas mums jas padiktavo. Aš patapau nėščia, ir privalėjom tuoktis. Prieš vestuves neturėjom nė kiek pinigų, tuo labiau — jokio pasiruošimo šiam rimtam žingsniui. Raminausi, kad kaip nors susitvarkysime ir išsiversime, nes mano Juozas turi labai gerą darbą. Pradžioj ir nebuvo bloga, ypač kai aš dar galėjau ir taip pat dirbau. Dabar — namuose. Laukiu kūdikio. Deja, paskutiniąsias šešias savaites — mano gyvenime reikalai ypatingai pablogėjo. Mano vyras nusipirko sportinį automobilį. Jo išlaidos labai didelės. Šalia tos bėdos, mes neturime savo jokių baldų.

Esam išsinuomavę butelį su šeimininko baldais. Užmokėjus mėnesinį mokestį už automobilį ir butą, beveik nieko ir nebelieka. Nors šiaip — mano Juozas negirtuokliauja. Ir, kai buvom nevedę, jis būdavo labai dosnus ir stengdavosi sudaryti man "good time". Dabar — reikalai visiškai pasikeitė. Kas dvi savaites iš savo algos jis man atskiria \$15 — ir viskas. Pragyvenk tu, žmogau, ir padaryk maistą abiems už \$7.50 į savaitę. (Vyras gauna algą kas dvi savaitės, ir tie 15 dol. duodami dviejų savaitių pragyvenimui).

Aš stengiuosi: prižiūriu labai švariai butą, stengiuosi, kad Juozui valgis būtų visad šviežias ir jo pakaktų (netgi tais atvejais, jei aš pati esu nevalgius).

Tačiau ir toji bėda — ne bėda. Atsiranda dar kitokia. Aš sėdžiu dabar naktų naktis viena. Vyras išeina "sportuoti" su savo automobiliu. Jis išsileidžia po darbo plentais gal kokį 100 ar daugiau mylių ir tai

grindo, kurie pažįsta atsilikusių kraštų vargą ir t. t.?

Nekalbame apie naujo tikėjimo išradimą ar mėginimą surasti Kristų, kuris atitiktų jų supratimą, o greičiau atrasti kalbą ir gestus, kuriuos jie tuo pačiu priimtų ir suprastų.

Bet ir šiuo klausimu, diskusijos nesustoja tik ties jaunimu. Nežiūrint kultūrinių nelygumų ir socialinių neteisingumų, matome nuostabią bendrą pažangą.

Bažnyčia ir krikščionys ir čia vaidina savo rolę, bet tai irgi turi savo pasekmes. Šiandien žmonės nori būti laikomi suaugusiais, atsakingais. Jie nusprendė gyventi, stovį ant dviejų kojų. Jie nebenori būti trak-

tuojami kaip vaikai. Kas gali jiems už tai prikišti?

Tokį tad išskirtinį rendez-vous (susitikimą) jaunimas, ir bendrai visas pasaulis, siūlo Bažnyčiai, gal net nežinant, nejauciant to. Atsiliepti tam pasiūlymui, suprantama, reikia lakios vaizduotės. Pasaulyje, kuris lekia šuoliais, be abejo, būtų protinga būti drąsiais.

Pierre Vilain, "Les jeunes Français et la foi",
INFORMATIONS CATHOLIQUES INTERNATIONALES, No. 334 — 15 balandžio 1969, pp. 4-6.

GAVAI LIMONĄ – TAI PASIDARYK LIMONADĄ!

Vieną dieną užsukęs į Čikagos Universitetą, paklausiau jo rektorių, kaip jis atsi-kratęs susirūpinimu. Man jis atsakė: "Dėdamas pastangų sekti mirusiojo Sears ir Company pirmininko Juliaus Rosenwald

patarimą: "Jei gavai iš likimo limoną — tai pasidaryk iš jo limonadą".

Šitaip daro tas žymusis pedagogas, mo-kytojas. Daugumas gi eilinių žmonių daro visai priešingai. Jei iš likimo jie gauna "li-

darą, žinoma, be tikslo, tik "sporto vardan". Jis tiesiog pamišęs dėl sportinių automobi-lių ir greito važiavimo...

Sėdžiu dabar viena ir galvoju: "Ką aš tada darysiu, kai sulauksiu kūdikio? Ar gi jis, mano Juozas, pasikeis? Ko nors blogo pasakyti jam ar išmėtinėti — bijau. Sakys — grauži ir neduodi gyvent... Kas man da-ryti?"

O čia — atsakymas

Gailiuosi aš jūsų ir labai užjaučiu. Jūsų problema, nelaimė, yra bendra labai dau-geliui jaunikių, kurie paskubina vesti be jokio pasiruošimo.

Jūsų atveju, atrodo, jūs, nors metais už vyrą jaunesnė, bet už jį labiau subrendusi ir į padėtį žiūrite realesnėmis akimis. Iš vis-ko atrodo, kad jūsų Juozas stengiasi "pa-bėgti" ir atsikratyti šeimos atsakomybės (kiek galima ilgiau). Kai sulauksite kūdikio, norisi spėti, reikalai pasikeis ir pagerės.

Aš patariu jums stengtis jau dabar pa-remti jį šeimos padidėjimą sutikti be jokios tragikos — normaliai. Daryk taip, kad Juo-zas jaustųsi jūsų šeimoj svarbus — svarbus dėl jūsų ir dėl gimstančio kūdikio. Būk at-sargi ir neatmesk jo, kaip vyro, kaip šeimos tėvo. Mažųjų mažiausiai, kad jis tokiu nepa-sijustų. Žinoma, sunku ir Jums, 19 m. mer-gaitei, tokią vaidybą panešti, bet — aš pa-

sitikiu jums, nes iš jūsų rašymo logikos at-rodo, kad tai galėsite padaryti.

Vienas dar dalykas, manyčiau, pagel-bėtų jums. Kartas nuo karto paprašykite Juozą, kad jis padėtų jums nuvykti į krau-tuvę apsipirkti. Idant pamatytų jis, ką da-bar galima nupirkti už 7 dol. 50 cent, skir-tus savaitės maistui.

Be to, iš anksto jam kalbėkite ir jį pri-ruoškite, kad jis neužsimirštų ir prižiūrėtų buto tvarką tada, kada jūs būsite ligoninėj. Šis jaunas vyras, kaip matyti, yra labai reikalingas atsakomybės jausmo pajauti-mo. Tai didžiausias jo trūkumas. Todėl jis labai atidžiai ir rūpestingai turi būti priruo-šiamas tėvo pareigoms. Jeigu reikės, pasi-rūpinkit, kad kas nors iš suaugusių "pri-puolamai" pasikalbėtų su juo.

Sportinis automobilis, be abejonės, yra liuksusas. Jeigu jūs galėtumėt to liuksuso atsikratyti ir prikalbinti Juozą jį parduoti — iš karto jūsų reikalai pagerėtų. Pagaliau mano patarimas — elkis su Juozu labai at-sargiai ir rodyk jam, kad jis yra visada rei-kalingas namuose, visada laukiamas, klau-siamas patarimų ir pan. Vienok, reikia tikė-tis, jog sulauktasis kūdikis padarys stebuk-lą jaunam tėvui ir pabudins jo atsakomy-bės jausmą.

Paruošė Pr. Alšėnas

moną" — kokį dalyką kartų ir rūkštų — tai jie puola desperacijon ir kalba: "Baigta su manim! Koks žiaurus likimas! Nebėra man jokios galimybės ateityje". Keikia jie likimą, žmones ir vis apgailestauja patys save.

Protingas tačiau gi žmogus, gavęs likimą galvoja: "Ne likimas ar planeta, po kuria gimiau, kalta. Ko galiu pasimokyti iš tos nelaimės? Kaip galiu pagerinti padėtį? Kaip paversti limoną į limonadą?"

Taip padarė vienas Floridos ūkininkas, mano aplankytas, kuriam teko labai rūkštus limonas. Kai jis atvyko pirmą kartą savo nusipirktan ūkin, liko pritrenktas. Žemę rado taip blogą, kad ji netiko ne tik sėjai, bet net kiaulių auginimui. Niekas joje neaugo — buvo ten tik krumpļėti ažuolai ir barškuolės gyvatės! Bet jam begalvojant atėjo puiki mintis galvon: "Iš nuostolio pasidarysiu pelno. Ištrauksiu viską, ką tik galėsiu iš tų gyvačių!" Ir visų pasibaisėjimui — užveisė ten gyvatyną!

Pats mačiau, kaip iš gyvačių dantų išgautus nuodus siuntė buteliukais į įvairias laboratorijas gaminimui prieštoksinių vaisių, kaip gyvačių mėsą, paverstą konservais, siuntė į įvairius pasaulio kraštus ir kaip paėmė puikius pinigus už gyvačių odas padirbimui moteriškų batukų ir rankinukų! Apie 20.000 turistų kasmet atvykdavo pasiziūrėt to jo gyvatyno. Net pakeistas buvo tos vietovės vardas — "Rattlesnake — Barškuolė gyvatė" garbei to žmogaus, kuris nuodingą "limoną" pakeitė puikiausiu limonadu.

Todėl Florence Nightingale teisingai sako: "Svarbu ne tai, ką likimas daro su mumis, bet tai, ką mes darome iš likimo". Kiekvienas kvailys moka pasinaudoti turtais ir pasisekimais. Svarbiausia yra mokėti pasinaudoti pralaimėjimais. Tai reikalauja protingumo ir atskiria išmintingą žmogų nuo kvailo.

Kartą Georgijos miesto Atlantos viešbučio keltuve pamačiau sėdintį judomoje kėdėje žmogų. Jis visai nejudino abiejų savo kojų, tačiau buvo malonaus veido ir šypsojosi. Tai man atrodė keista. Susidomėjęs štai ką iš jo sužinojau:

— Tai įvyko 1929 metais. Kartą išvažiauvau nusikirsti keletą lazdynų savo daržui.

Nusikirtęs juos susikroviau į savo sunkvežimį ir važiauvau namo. Bevažiuojant pakalnėn vienas lazdynas išslydo ir įsipainiojo į vairą. Sunkvežimis tuoj perlėkė mūro tvorelę ir, atsitrenkdamas į medį, mane išmetė laukan. — Nugarkaulis buvo sužeistas. Todėl mano kojos liko paraližuotos.

O turėjau tik 24 metus amžiaus. Likti visam amžiui prirakintam prie judomosios kėdės! Pradžioje šėlau, pykau, erzinausi ir keikiau savo likimą. Bet pagaliau supratau, kad tas erzinimasis dar labiau apkartina mano gyvenimą. Pradėjau skaityti knygas, domėtis literatūra, muzika. Per 14 metų perskaičiau bent 1.400 knygų. Tai mane labai praturtino dvasiškai. Pradėjau suprasti tikrąją dalykų vertę. Dabar beveik džiaugiuosi tuo nelaimingu įvykiu!

Po to jis pradėjo domėtis politika, studijuoti visuomenės reikalus. Pradėjo sakyti politines kalbas iš savo judomosios kėdės. Pradėjo susipažinti su žmonėmis ir garsėti. Dabar tas žmogus — Ben Fortson yra Georgijos valstijos JAV-se ministras!

Panašiai ir daugel kitų žmonių nebūtų nuveikę didelių darbų ir išgarsėję, jei nebūtų sugebėję pasimokyti iš savo nelaimių.

Net jeigu būtume taip nusiminę ir neturėtume jokios vilties kada nors savo "limoną" paversti limonadu — vis tiek privalome mėginti visais būdais, nes galime daug laimėti, o neprarasime nieko. Ir tai dėl dviejų priežasčių. Pirmoji — galime laimėti.

Antroji — jeigu ir nelaimėtume, jau vien pastangos pagerinti padėtį vers mus žiūrėti į priekį, o ne atgal į skaudžią praeitį. Tai mūsų *neigiamas mintis pakeis teigiamomis*, šviesiomis. Jos pažadins mūsų kūrybines galias ir incitatyvą tiek, kad būsime taip užimti, jog nebeturėsime laiko nei noro verkšlenti dėl nebegražinamos praeities. Dievas visada mums padės, jei tik dėsime pastangų priimti ir išpildyti Jo tėviškos valios didinguosius planus mūsų atžvilgiu!

Taigi, ugdymui tokios dvasios laikysenos, nešančios mums ramybę ir laimę, bandykime, kai likimas mums įteiks limoną, jį paversti limonadu.

Dale Carnegie

AKIRACIAI

DIALOGAS TOLERANCIJOS PAVĖSYJE

Katalikų Bažnyčioje... dėl savų parapijų... siekiant krikščionių vienybės... su kovinguoju ateistiniu komunizmu (?)...

PRADINĖ RAŠINIO IŽVALGA

Ar tolerancija lauktina, ar tik pageidautina? Ar iš visų žmonių lauktina tolerancija? Ar kovotojas už principus gali būti visados tolerantu? Kas daryti, kai tolerancija negalima ar neveiksminga? Ar nemokėjimą priimti tiesos dėl menko jos supratimo yra galima pavadinti netolerancija?

Tolerancija viena iš ekumeninio sąjūdžio kolonų. Pirkkliai šventykloje. Dialogas tolerancijos pavėsyje. Tolerancija svetimai minčiai, ištikimybė savo principams. Tolerancija ar indiferentizmas. Mūsų tolerancijos mokytojai.

PIRKLIAI MALDOS NAMUOSE

Mato evangelija mus moko: "Jėzus įėjo į šventyklą, išvarė visus, kurie ten pardavinėjo ir pirkė, išvartė pinigų keitėjų stalus, karvelių pardavinėtojų suolus ir jiems tarė: "Parašyta: Mano namai vadinsis maldos namais, o jūs juos padarėte plėšikų lindyne". (Lietuviškojo mišio 117 psl.). Kristus pavartojo net fizinę jėgą šventykloje, neparodydamas pirkliams jokios tolerancijos ir neidamas su jais į dialogą, nes jie maldos namus buvo pavertę į turgavietę. Tolerancija turi savo ribas.

Kristus nepakentė rafinuotų sukčių, fariziejų, nors buvo didžiai atlaidus nusidėjėliams, neslepiantiems savo menkybių. Nėra sunku teoretiškai nagrinėti tolerancijos apraiškas bei teigti jos būtinumą, tačiau gyvenimo praktika turi ir kitokios patirties.

Kas profanuoja aukščiausias krikščioniškas vertybes, naudodamas jas tik savo paties

reikalams bei savo grupės siekiams, tas neužsitar nauja tolerancijos. Į "maldos namų" sąvoką šiandieną dar reikėtų įjungti didžiasias krikščioniškas vertybes bei kiekvieno žmogaus prigimtasias teises, kuriomis dominuojančios grupės bando prekiauti, aplenkdamos ir skriausdamos mažesniausias bei prisidengdamos tariamais nepatogumais.

Nežinau, kokių teisių jie turėjo pirkliauti sinagogoje. Neaišku taip pat, ar anie pirkkliai buvo žydų bendruomenės nariai, ar iš kitur atkeliavę. Sprendžiant iš jų drąsos, reikėtų manyti, kad jie nebuvo svetimi sinagogos aplinkai. O kad jie prekiaavo, tai žydų kunigai apie tai žinojo ir pritarė, nors evangelija apie tai nieko nesako. Tik reikia galvoti, kad sinagogos viršininkams buvo iš to šiočia tokia nauda. Panašių pirklių ir šiandieną netrūksta. Tikintieji ne kartą pamaitinami abejotinos vertės piliulėmis, kurios dvasinę sveikatą labiau gadina, negu gydo.

TOLERANCIJA IR PLYTA

"Snukis prašosi plytos" — yra toks iš kažkur atkeliavęs posakis. Nesigilinant į šio posakio kilmę, tegu bus leista sustoti prie jo reikšmės. Paprastai jis apibūdina nesimpatinę kieno nors veido išraišką. Rodos, imk ir vožk plyta. Tačiau tai būtų žema neapkęsti žmogaus išvaizdos, kurios jis pats nepasigamino. Čia turima galvoje žmogaus išvidinis pasaulis, prasi-veržiantis pro šiočia ar tokio veido formą. Tad posakis turi perkeltinę prasmę, kai iš tokio žmogaus burnos veržiasi vien vulgarūs žodžiai ir visa, ką tik biauraus žmogus gali sugalvoti

ir pasakyti. Tačiau šis posakis tiktų ir tiems, kurie, nors ir gražiais žodžiais, kalba ar rašo ne tiesą, bet melą, laikydami dialogo partnerį nieko neišmanančiu.

Kad tolerancija turi savo ribas, man prisimena prieš daug metų stebėtas atsitikimas, parodąs, kaip reagavo iš pusiausvyros išmuštas ūkininkas. O buvo taip. Kažkur ir kažkada kaimo bernai dalijosi vienos nakties išpūdžiais, vis riebiai nusikeikdami. Tuo metu jų tarpe turėjo nelaimės būti tėvas su jaunu sūnumi gimnazistu. Iš pradžių tėvas, stiprus ir apyjaunis vyras, pakentė jų kalbas. Galimas dalykas, kad jis jiems nieko nebūtų ir sakęs, jei prie jo nebūtų buvus sūnaus Jono, kurio norą po gimnazijos stoti į kunigų seminariją tėvas gerai žinojo. Tad tėvas pritrūko kantrybės ir riktelėjo bernams: "Nutilkite, nes aš jums visiems snukius išdaužysiu..." Bernai nutilo, nes jie žinojo, kad šitas ūkininkas žodį ištesis. Tad, rodos, ir ten "snukiai" prašėsi plytos. Bet ten buvo kaimo bernai. "Netolerantingo" ūkininko sūnus tikrai tapo kunigu. Tačiau ir nešvarias kalbas nemažiau linkę ir išsprusinti žmonės.

Tolerancija turi artimų ryšių su inteligencija bei išsiauklėjimu. Tolerancija rišasi ir su temperamentu. Juk ir plyta, kaip ir piktas straipsnis spaudoje ar pikti žodžiai pokalby, priklauso prie temperamentinės argumentacijos, kuri nesiinteresuoja tolerancija.

DIALOGAS TOLERANCIJOS PAVĖSĲ

Netikslu būtų visa suvesti į tolerancija, tačiau, šiaip ar taip, ji yra geroji meilės ir laimės pusseserė. Kur nėra tolerancijos, ten nėra nei meilės. Ir atvirkščiai, kur yra meilė, ten šeiminkauja ir tolerancija. Tolerancija nežino užgaulių replikų ir nepagrįstų kaltinimų. Mes džiaugiamės žmogumi tolerantu, jei jo tolerancija nėra tik paprastas indiferentizmas. Tolerancija bando suprasti žmogų ne tik, koks jis turėtų būti, bet ir koks jis yra. Tolerancijos pagrindas — meilė žmogui. Tačiau tolerancijos apimtis daug siauresnė, negu meilės. Todėl ji ir netokia populiari, kaip meilė. Kai meilė universali, jungianti žemę su dangumi ir dangų su žeme, tai tolerancija ne tiek vertikali, kiek horizontali. Ji iš žmogaus ir žmogui, nors ir su aiškiu gėrio atspalviu. Ji yra žemiškoji meilės palydovė, kuri, kaip ir meilė, šalinasi nuo pykčio. Ji, imant plačią prasmę, apsiereiškia ne tuo, ką mes iš kitų patiriame, bet ką mes patys kitiems duodame. Ji tarsi būtų žmogaus veiksmu (žodžių ir darbų) apinasris, kuriuo pasinaudamas žmogus būna naudingesnis savo aplinkai.

Dialogo galutinis tikslas — išsiaiškinimas, susitarimas ir sutarimas, kuris veda į vienybę. Kai susitariama, nutrūksta ir dialogas, nes jis jau nebereikalingas. Dialogas reikalingas ten, kur, susikirtus pažiūroms ir nuomonėms, sumažinant priešingumus, bandoma surasti kelia į susitarimą, kuris jau galėtų vesti ir į vienybę. Sumažinti priešingumus kaip tik ir padeda tolerancija. Ideališka vienybė be jokių pažiūrų ir nuomonių skirtumų žmogiškose aplinkybėse vargu ar yra įmanoma. Galimas dalykas, kad tai būtų ir dvasinės pažangos stabdis.

Dialogą veda atskiros valstybės bei pasauliniai vadai, o ypatingai dialogas populiarius krikščioniškajame pasaulyje.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad dialogas tarp tikinčiųjų ir jų vadų yra nesusipratimas, nes argi tikintieji, jeigu jie gyvena pagal krikščioniškuosius principus, turėtų kitaip galvoti ir gyventi, negu jų vadai, ir atvirkščiai. Tik kai žodžiai ir tikėjimas atsiskiria nuo gyvenimo praktikos, nuo krikščioniškųjų principų taikymo gyvenimui, prasideda drama, ir iškyla dialogo reikalas. Nei vienas žmogus nėra tobulas nei savo pažiūrose, nei savo nuomonėse, nei pačiu krikščioniškųjų principų taikymu gyvenimui. Dialogas kyla dėl netobulo abiejų šalių tų pačių principų pažinimo ir netobulos gyvenimo praktikos. O kuris dialogo partneris yra tobulesnis? Kai tarp šalių isiterpia autoritetinis momentas, tai dialogas gali būti ir nesėkmingas. Krikščioniškam dialogui reikia ir krikščioniškos atmosferos. Argi ne paradoksiškai atrodo, kai sakoma, kad krikščionių pokalby dar reikėtų ir krikščioniškos atmosferos? Bet tai liudija gyvenimo praktika ir dabartinė mūsų aplinka. Čia į pagalbą ateina tolerancija. Sakysim, bandymas naikinti lietuviškąsias papapijas ir bandymas šį žygį pateisinti atsimuša į gynėjų logiką, į gynėjų argumentus. Argi ne šiuo momentu supurtoma krikščioniškoji sąžinė, kuri buvo apgožta valdymo nepatogumais ir kitais neesminiais reikalais, o ne krikščioniškais principais. Ir čia, nors ir nenoromis, reikia nusitverti tolerancijos. Tad tolerancija, neturėdama pretenzijų į tobulumą, dažnai praklaido susidariusias ūkanas.

Dialogas visados bus reikalingas tolerancijos pavėsio, siekiant ir visų krikščionių vienybės.

TOLERANCIJA IR PRINCIPAI

Principai negali pakešti savyje jokių šešėlių bei jų iškreipimų. Blogai atstovaudami prin-

cipus, prasikalstame patiems principams. Kas bando skleisti savo idėjas, mus, kaip dialogo partnerius, niekindamas, neužsitarnauja nei mūsų pagarbos, nei mūsų tolerancijos. Taip, su ateistu dialogas galimas, tačiau su kovinguoju komunistu pozityvus dialogas neįmanomas, nes jis visa niekina, kas jo siekiams netarnauja. Tad ar neklysta tie krikščionių vadai, kurie viešai ar slapta eina į pokalbį su kovinguoju ateistiniu komunistu ir bando su juo susitarti tikinčiųjų gerovei? Iki šiol čia komunistai visados laimėjo, o tikinčiųjų pajustas palengvėjimas vėliau buvo apgaubtas dar didesne tamsa, su savim nešančia tik klastą ir nusivylimą. Tad, ar leidžiantis į šios rūšies dialogą, neprasikalstama principams? Krikščionių vadai turi daug didžiųjų dorybių, tačiau jiems kažkodėl trūksta tik vienos — žalčio gudrumo. Ar ne Šventasis Raštas mus išpėja: Būkite neklastingi, kaip balandžiai, bet gudrūs, kaip žalčiai?”

Tolerancija negali pažeisti principų. Kitaip, principų negalima paaukoti tolerancijai. Sėkmingas dialogas galimas tik ten, kur abi šalys ieško tiesos. Su kovinguoju ateistiniu komunizmu negali būti sėkmingo dialogo, nes jis iš anksto nusistatęs prieš bet kurią tiesą, jei ji prieštarauja jo pažiūroms. Principuose nėra pasirinkimo: galima ar negalima. Tik pažiūrose ir nuomonėse galimi svyravimai. Tolerancija nėra savo principų išdavimas. Po antrojo Vatikano susirinkimo, kai kurie katalikai išdavė savo tikėjimo principus. Pradėta teigti, kad, jei ne visos religijos geros, tai krikščioniškosios — taip. Tai klaidingai suprasta ekumeninė tolerancija.

Už principus žmonės gyvybę aukoja. Gal būt, nesunku teoretiškai nagrinėti tolerancijos apraiškas ir teigti jos būtinumą, tačiau gyvenimo praktika rodo ir nukrypimų, kai prieš toleranciją atsistoja žmogaus likiminiai reikalai.

Tolerancija nepakenčia fanatizmo. Ji priešinga ir indiferentizmui. Garbėtroškos valdovai retai kada pasižymi tolerancija. Dažnai jie įkopia į viršūnes, pasiremdami savo pažiūromis ir nuomonėmis, kurios stovi toli nuo tiesos.

Tolerancija nėra tiesos atsisąjūsimas. Kartais, vengiant ydų, reikia vengti ir jų savininkų. Ir tai nebūtų nekrikščioniška nesusidėti su blogais draugais.

Dažnai dialogas, kai užmirštama tolerancija, išvirsta į beprasmią ginčą, ir vieton vienybės užsitraukiama neapykanta.

Tačiau negyvename vieni nuo kitų atsiskyre. Gyvename bendruomenėje. Dėl įvairių prie-

žasčių ne visi žmonės supranta gyvenimo prasmę. Šitie priešingumai skaldo visuomenę, kuri nepajėgia suprasti ir pakęsti kito žmogaus kitokio gyvenimo supratimo — žmogaus, iš esmės mylinčio tiesą, ieškančio tiesos bei gyvenimo prasmės.

Netoleruoti ko nors, tai dar nereiškia nebūti tolerantu. Negalima kai kada toleruoti ne tik ydų, bet ir pačių ydų gamintojų. Jei už plytą sunku apsispręsti, tai pasišalinti visados galima. Nusigrįžti nuo ko nors, tai dar nereiškia visko neapkęsti. Kristus netoleravo pirklių sinagogoje, bet draugavo su nusidėjėliais ir jiems buvo dieviškai atladus. Ir ne kas kitas, kaip tik Jis yra visų žmonių silpnųjų Didysis Tolerantas.

Keliais sakiniais reikėtų prisiminti ir diplomatinę toleranciją, kuri yra tarptautinio ir tarpvalstybinio sugyvenimo pagrindas, nors dažnai, kaip istorija rodo, už parinktų ramių žodžių stovi pasirengę pradėti kitą kalbą ginkluoti kariai. Plyta “snukin” šiuo atveju kartais yra slepiama, kartais viešai rodoma. Tikroji tolerancija neapkenčia melo bei veidmainiavimo, tad, apskritai, bent šiais laikais, giminystė tarp diplomatijos ir tikrosios tolerancijos yra gana tolima. Tolerancija diplomatijoje yra labiau žodinė, negu esminė. Tai tik surogatas.

MŪSU TOLERANCIJOS MOKYTOJAI

Iš ko turėtumėm mes, lietuviai, mokytis religinės, pasaulėžiūrinės, politinės, valstybinės, bendruomeninės tolerancijos? Tautos ir bendruomenės, su kuriomis mes susiduriame, negali mums būti tolerancijos pavyzdžiais. Priešingai, mes turėjome gerų fanatizmo mokytojų. Tolerancijos trūko ir katalikams, ir kitiems krikščionims. Juo giliau bristume į praėjusius laikus, juo labiau jos pasigestume. O ypatingai mes gana aštriai tai esame patyrę ant savo kailio ir dabar patiriame. Dažnai ir krikščionis krikščionį sugeba persekioti. Didesnės krikščionių grupės dažnai ieško ir randa priekabių paspausti mažesniausias grupes, nors tai krikščioniškųjų principų požvilgiu būtų niekingas reiškinys.

Kuria nors ypatinga tolerancijos žymė nėra viena tauta nėra apdovanota. Tik silpnesnės tautos pagarbiau išklauso didžiųjų žodžius ir tyliu priima jų ižeidimus. O mes? Ir mes privalome toleruoti kitų idėjas, pažiūras, ir nuomones, kad turėtume teisės iš jų to paties laukti.

Pranas Razminas

SUSIPAŽINIMUI: VAIKŲ SKAITINIAI LIETUVOJE

Kiekvienais metais sovietų okupuotoje Lietuvoje yra išleidžiama nemažai knygų jauniui. Pačios gražiausios ir išvaizda, ir turiniu skirtos priešmokyklinio (vadinamos "ikimokyklinio") ir jaunesnio mokyklinio amžiaus vaikams. Šios knygutės sudaro maždaug keturias ryškias grupes: liaudies dainelės ir liaudies pasakos, eilėraščiai, pasakos ir vertimai. Prastą knygelių popierių, minkštus viršelius ir silpną irišimą atperka su kaupu pagal amžių gerai pritaikytas turinys ir puikios iliustracijos.

Vaikų knygų autoriai — Lietuvoje pagarsėję jaunieji poetai (V. Palčinskaitė, J. Marcinkevičius, M. Vainilaitis, J. Degutyte) ir rašytojai (M. Sluckis, V. Petkevičius, A. Liobytė, V. Žilinskaitė), o iliustratoriai, taip pat dabartinėje Lietuvoje išaugę menininkai (V. Valius, S. Valiuvienė, T. Balčiūnienė, Z. Vasilenkaitė, L. Barisaitė, L. Bičiūnaitė, N. Kryževičiūtė).

Liaudies dainelių - pasakų grupė — plačioji menininko dirva: čia keli trumpi dainelės posmai, pasakėlės puslapiai atveria ištisą lietuvių pamiltos faunos bei floros parada. Šios rūšies vaikų knygas sėkmingiausiai puošia A. Makūnaitė, Z. Vasilenkaitė, A. Surgailienė.

Su grakštumu, rimo šviežumu ir nuoširdžiu isijautimu į vaiko pasaulį ateina pas mažąjį skaitytoją minėti nauji poetai. Jų eilėraščiai vaikams — vaikiškos kasdienybės žaisminga, bet natūrali tikrovė, kur obuolys, sviedinys, lėlė, knyga ir miesto (dažniausiai Vilniaus) gatvė, sukuria gyvenimiškai tikrą ir pasakiškai fantastišką vaiko pasaulį.

Pasakėlių autoriams nevisada pavyksta pasiekti kūrybinio poetų skaidrumo bei nuoširdumo. Pasitaiko ne vienas prozos kūrinių per garsiai pamokslaujantis, per nuobodžiai didaktiškas. Tačiau tokios pasakos, kaip A. Liobytės "Pabėgusi dainelė" (priešmokykliniam amžiui), R. Skučaitės "Klaidų miestas" (jaun. mokykliniam amžiui) tikrai "pagauna" mažąjį skaitytoją.

Nemažai vaikiškos literatūros, atrodo, verčiama iš rusų, vokiečių, lenkų, estų kalbų. Taip

pat leidžiamos labai patrauklios, albumo formato, W. Disney stiliumi iliustruotos knygutės, spausdinamos pagal čekų multiplikacinius filmus (cartoons). Tai suasmenintų gyvulių nuotykių, pvz. "Kaip kurmis kelnaites isitaisė" (1960), "Kaip šuniukas vaikų išgeidė" (1968), "Aukšiniai obuoliai" (1968), "Kurmis ir rake-ta" (1969).

Dėmesio bei malonaus pasiskaitymo vertos yra šios 1969 m. išleistos knygos vaikams:

Priešmokykliniam amžiui

J. Marcinkevičiaus "U-ti-ti-ti, šalta", 23 eilėrašukai apie bulvę... su kojomis, apie žiemos riestainius, gaidžių chorą ir, žinoma, mėnulį, kur "saldainių krūvos guli". Linksmos, pilnos pūstažandžių vaikučių ir didžgalvių paukščiukų L. Barisaitės iliustracijos.

Jaunesniam mokykliniam amžiui

V. Laužiko "Saulės zuikučiai", 22 eilėrašukai apie saulę, vėjus, pipirus ir kepėjus. Spalvotus karpinius primenančios, gyvos L. Bičiūnaitės iliustracijos.

L. Gutausko "Du žvirbliai", 17 eilėraščių liaudies dainų motyvais. Labai liaudiškos paties autoriaus iliustracijos: skrynių paukštės, langinių gėlės, medauninkų nykštukai.

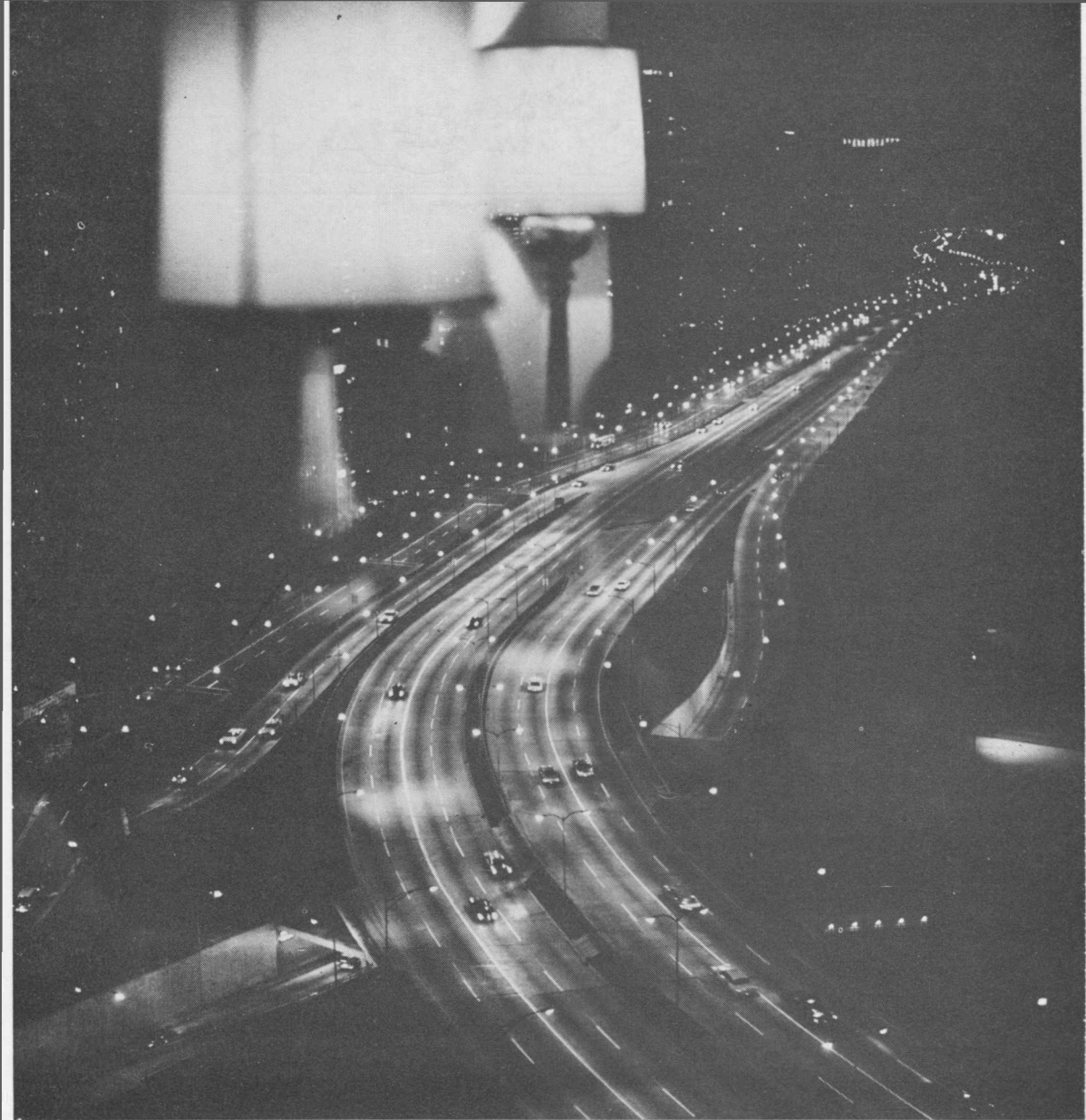
1968 m. išleistos kelis kartus skaitomos prašosi šios knygutės:

Priešmokykliniam amžiui

Liet. liaudies dainelės "Ganau, ganau avelės". Vaiko akį patraukiančios ir jį patį piešti mėgint mąsinančios T. Balčiūnienės iliustracijos.

J. Marcinkevičiaus "Greitoji pagalba", puikiom L. Bičiūnaitės iliustracijom padabinta, eiliuota pasaka apie lėlę Onutę, kuri labai serga, tik

"Nežinia, ar dantys dygsta,
Ar širdelei bloga.
Nežinia, ar šiaip sau pyksta,
Ar sugavo slogą".

Jaunesniam mokykliniam amžiui

K. Binkio „Atsiskyrėlis Antanėlis“, eiliuota pasaka, kurią, mažiesiems beskaitant, mamos prisimins savo vaikystę Lietuvoje, kur ši knygutė buvo pirmą kartą išleista 1930 m. T. Kulauskos iliustracijos.

Sunku nepaminti 1967 m. išleistų trijų nepamirštamų knygučių priešmokyklinio ir jaun. mokyklinio amžiaus vaikams. Tai V. Palčinskaitės „Žirnių namelis“ (S. Valiuvienės iliustracijos) ir „Braškių karalienė“ (N. Kryževičiūtės iliustracijos). Abi eilėraščių knygutės rudens daržo, lietaus lašo, braškių lysvės, miesto stogų dainuojantis, šokantis pasaulėlis, matomas vaiko akims, vaikui mielas, suprantamas ir savas.

Trečioji — M. Vainilaičio eiliuota pasaka „Ežio namas“ (Z. Vasilenskaitės iliustruota) apie ežio eigulio neklaužadas vaikus. Rimas — lengvas lyg pūkas, žodžiai linksmi kaip ir ežiukai — eiguliukai, traukia visą pasakėlę išmokt mintinai.

Iš 1968-69 m. vertimų labai patrauklūs ir puikiai iliustruoti: Fred Rodrian „Kristina Kregždutė“, A. Gelhar „Šnekutis ir jo nameelis“, Broliai Grimai „Erškėtrožė“ (visi iš vokiečių k.), Č. Jančarskis „Nauji meškiuko Nulėpausio draugai“ (iš lenkų k.), Silvi Vialjal „Septyni Jusiuko draugai“ (iš estų k.).

Visos suminėtos knygelės tinkamos mažiesiems skaitytojams, be komunistinės propagandos.

Nijolė Jankutė

ŠYPSANTIS

GALVOSŪKIS

Mažas Petriukas į žaidimų draugo užklausi-
ma, kodėl jis toks užsimastęs:

— Kunigėlis man sakė, jei būsiu geras, tai
eisiu į dangų, mamytė sakė, jei būsiu geras, tai
eisiu į cirką, o tėvas sakė, jei būsiu geras —
galėsiu su juo eiti golfa žaisti. Tai dabar man
galvoje tokia maišatis, kad aš nebegaliu apsi-
spręsti, ką pasirinkti.

REIKIA ATSKIRTI

Vienas geras katalikas per išpažinti giriasi
kunigui, kad visą amžių buvęs pavyzdingas ir
gyvenęs pagal visus tikėjimo reikalavimus.

Kunigas, pertraukęs jį, paklausė:

— Ar esi visiškai tikras, kad toks esi?

— O, taip, — tas atsakė.

— Artimų neskriaudi? Skolas sąžiningai
gražini? — užklusė kunigas.

— Atsiprašau, čia jau nebe tikėjimo, o biz-
nio reikalai, — nutraukė “gerasis” katalikas.

ATIDĖLIJIMAI PASKUTINEI MINUTEI

Vasaros šeštadienio saulėtą rytmetį, prie
benzino stoties susidarius ilgokai eilutei norin-
čiųjų prisipildyti automobilių bakus prieš pa-
sileidžiant ilgesnėn savaitgalinėn kelionėn prie
jūros ir ežerų, patarnautojas, pastebėjęs eilu-
tėje taip pat kantriai laukianti vietos kleboną,
kreipėsi į jį:

— Atleiskite, klebone, kad iš karto turėda-
mas tiek daug klientų, negaliu tuojau pat ap-
tarnauti jūsų mašinos. Tie žmonės niekad ne-
apsirūpina iš anksto, bet laukia paskutinės mi-
nutės, kada jau neatidėliojant reikia kur nors
važiuoti...

— Bet, žinokit, — nusišypsojo klebonas, —
kad ir aš savo ilgametėj tarnyboj dažnai turiu
panašią problemą...

ASILO SAVOKA

— Mano drauge, leisk man pranešti, jog tu
esi asilas.

— Nesuprantu.

— Ko čia, atleiskite, nesuprasti...

— Nesuprantu, ar todėl esu tavo draugas,
kad esu asilas, ar todėl esu asilas, kad esu tavo
draugas.

VAISTAS NUO KURTUMO

— Daktare, aš pradėjau apkurti. Negirdžiu
nei savo kosėjimo.

— Štai receptas. Rykite po tris piliules kas-
dien.

— Ar jos gražins man girdėjimą?

— Ne. Bet pradėsite garsiau kosėti.

SŪNUI GIMUS

Išsiblaškęs profesorius į gydytojo pranešimą,
kad jis tapo puikaus berniuko tėvu:

— Prašau niekam nesakyti, daktare, aš nori-
riu pirmas pasakyti ir nustebinti savo žmoną...

ŽASŲ POKALBIS

— Kodėl žmonės mus vadina kvailumo sim-
boliu?

— Gal dėl tų kvailysčių, kurių žmonės mū-
sų plunksnomis tiek daug prirašė?...

PAS GYDYTOJĄ

— Jūsų žmonos nervingumas nepavojingas.
Ji su juo gali išgyventi iki šimto metų.

— O aš? — susirūpinęs užklausia vyras.

DRAUDIMO ĮSTAIGOJ

99-metis senis apdraudos įstaigos valdinin-
kui, atsisakančiam tokio amžiaus žmogaus gy-
vę apdrausti:

— Nesąmonė. Juk ir statistika rodo, kad
mano amžiaus žmonės labai retai miršta.

PATARIMAS

— Jei nori, kad kiti pastebėtų tavo klaidas,
pradėk kitiems duoti patarimus.

Parinko Pr. Alš.

ATGARSIAI

HUMANAE VITAE

Noriu atsiliiepti į dr. V. Vyganto iškeltas mintis "L. L." rugsėjo numeryje "Įtampa Bažnyčioj ir individualus sprendimas", 288 psl.). Gerai, kad jis nekalba dogmatiškai, sakydamas: "Tai yra mano interpretacija".

Man atrodo, kad iš viso neįmanoma būti kataliku, nepriimant fakto, kad popiežius gauna specialią charizmą iš Šv. Dvasios tikėjimo ir moralės dalykuose.

Šiuo sumišusiu istorijos laikotarpiu, kai plačiai ir atvirai reiškiami panieka žmogaus gyvybei, "Humanae vitae" enciklika iškelia žmogaus gyvybės vertę į antgamtinės aukštumas.

Visai suprantama, kad gyvenime taikant "Humanae vitae" encikliką, gali atsirasti rimtų sunkumų. Bet Kristus juk niekad nėra pažadėjęs patogaus kelio tiems, kurie jį seks...

Pagalčiau, Katalikų Bažnyčia moko, kad žmogus turi sąžinės laisvę. Jei tu esi įsitikinęs, kad dabartinėje Tavo padėtyje Tavo sąžinė atpalaiduoja Tave nuo "Humanae vitae" enciklikos prisilaikomo, klausyk savo sąžinės.

Manau, kad ateities Bažnyčia didžiuosis Pauliaus VI "Humanae vitae" enciklika, nes pagoniškame hedonizme skstančiam pasauliui jis išdriso priminti krikščioniškas normas.

Myrrha

KA NORS NAUJESNIO

"Laiškai Lietuviams" žavi tūkstančius skaitytojų ne tik turiningais straipsniais, bet ir kun. A. Kezio meniškais nuotraukomis. Duokite ir toliau ką nors naujesnio. Daytono kryžių ir bažnyčios nuotraukos jau buvo spausdintos "Drauge", "Darbininke", "Laive", visoj eilėj kitų laikraščių ir net atskiras leidinys buvo apie tai išleistas su tomis pačiomis nuotraukomis. Negi ir vėl "Laiškų Lietuviams" skaitytojais turės tomis pačiomis nuotraukomis "gėrėtis"?

V. P.

ATITAIŠYMAS

Š. m. spalio nr. viršelio fotografija yra J. Dovydeno, ne Alg. Kezio, S. J., kaip buvo klaidingai pažymėta pereiname numeryje.

Atsiūsta paminėti

Anatolijus Kairys. PALIKIMAS. Vieno veiksmo trijų paveikslų drama. Išleido "Laiškai Lietuviams". Iliustravo dail. Z. Sodeikienė. Spaudė Immaculata Spaustuvė Putname. 1969. 73 psl.

NAUJI MUZIKOS KŪRINIAI Šiluvos Marijos koplyčios dedikacijos ir Lietuvių Religinio Kongreso prisiminimui, Washington, D. C., 1966 m. Leidinį suredavo J. Žilevičius.

ŽIBUNTAS MIKŠYS. SLIDES. Išleido Lietuvių Foto Archyvas, 1969. Išleista 40 skaidrių su trumpa kiekvieno kūrinių metrika. Kūrinius šiam leidiniui atrinko pats dailininkas.

Zenonas Ašoklis LIETUVOS GEOGRAFIJOS VADOVĖLIS. JAV LB Kultūros Fondo leidinys Nr. 3. Su nuotraukomis iš Br. Kviklio archyvo. 75 psl.

"Montrealio Aušros Vartų choras dainuoja", nauja stereo plokštelė. Turinyje lietuviškos dainos ir operų ištraukos. Kaina \$5.55 su persiuntimu. Užsakymus priima A. Keblys, 1465 De Seve, Montreal, PQ, Canada.

THE STORY OF CAPTIVE LITHUANIA. An Informal Survey by Joseph Kajeckas, Chargé d'Affaires of Lithuania. 14 psl.

1969 M. "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" TURINYS

IVAIRŪS STRAIPSNIAI

Išėiti iš mūro į dvasią — <i>sesuo M. Jurgita</i>	1
Lietuvių katalikų orientacija šių dienų gyvenime (2) — <i>J. Pikūnas</i>	6
Žygiai Lotynų Amerikai gelbėti — <i>A. Grauslys</i>	10
Kūno ir dvasios konfliktas XX amžiuje — <i>P. Maldeikis</i>	16
Lietuva ir rašytojas... Knyga ir skaitytojas — <i>B. Babrauskas ir J. Ignatonis</i>	48
Užbaigus Laisvės Kovos Metus — <i>V. Kleiza</i>	51
Laisvas žmogus eina, kur tik nori — <i>Kunigo pamokslas iš Lietuvos</i>	54
Bažnyčios pokalbis su visais — <i>A. Grauslys</i>	56
Mintys nuo kalno šeštadienio popietę — <i>A. L.</i>	89
Malda XX amžiuje, galinčiame tapti Velykų sekmadienio rytu — <i>G. Papini</i>	90
Pasauliečiai, kunigai, šventoji liaudis — <i>A. Grauslys</i>	92
Sveikinti reiškia kitą su džiaugsmu pripažinti — <i>K. Trimakas, S. J.</i>	97
Svarbu mums bendrai melstis — <i>P. Dilys</i>	98
Jei aš noriu liudyti Kristų, turiu kitus pripažinti — <i>V. Bagdanavičius, M.I.C.</i>	99
Prof. P. Skardžiaus sukakties proga — <i>J. Vaišnys, S. J.</i>	111
Tolerancija ir ištikimybė principams, kryžiuojantis pažiūroms ir nuomonėms — <i>Vyt. Zala- torius</i> (pirmoji premija)	128
Žvelgiant į paskutinę JAV LB Tarybos sesiją — <i>V. Kleiza</i>	164
Visuomeninės sandoros sąlygos — <i>A. Tautvydas</i> (antroji premija)	165
Eikite ir jūs į mano vynuogyną — <i>Pr. Razminas</i>	171
Paskirtojo mąstymai apie lietuvio vyskupo paskirtį — <i>Vysk. Ant. Deksnys</i>	200
Klumpakojis su ponja giltine ant bedugnės krašto — <i>Vyt. Alantas</i>	201
Sąžinės laisvė — <i>Vyt. Bagdanavičius, M.I.C.</i>	206
Be pradžios ir be pabaigos apskritimo taku — <i>Z. Sodeikienė</i>	212
Pakrikštytojo didybė Kristuje — <i>A. Grauslys</i>	218
Apie kultūrą apskritai ir lietuviškąją kultūrą — <i>F. Jucevičius</i>	237 270
Povaticaninė Bažnyčios padėtis — <i>Vyt. Vygantas</i>	243 281
Vakar, šiandien, rytoj — <i>Ant. Saulaitis, S. J.</i>	246
Brolio šventimai kunigystėn — <i>sesuo M. Jurgita - Saulaitytė</i>	251
Jėzuitai atvyksta į Vilnių — <i>P. Rabikauskas, S. J.</i>	275
Po šešerių metų — <i>K. Trimakas, S. J.</i>	301
Vakar mus mirės — šiandien LSD — <i>R. Kriaučiūnas</i>	312
Tautinis ugdymas likiminiame mūsų kelyje — <i>St. Barzdukas</i>	319
Bažnyčios vienybė Vatikano II dinamikoje — <i>Kardinolas Suenens</i>	306 338
Meilės himnas — <i>Kunigas iš okupuotos Lietuvos</i>	349
Religinis menas — <i>paruošė sesuo Mercedes</i>	360
Kaip ten su ta siela — <i>H. W. Armstrongas</i>	365

AKIRAČIAI

Žingsniai broliško sugyvenimo kryptin — <i>Evangelikų-katalikų ekumeninio ratelio dalyviai</i>	20
Jeigu žmogus nesutinka su kito galvosena — <i>V. N.</i>	28
Jaučiu, kad to įvykio skaudumas neatbuks — <i>Motina</i>	29

Įtampa lietuvių parapijoj — <i>A. Liulevičius</i>	30
Gyvenimėli, ir kada tu pablogėsi — <i>Al. Gimantas</i>	78
V. Noreikos koncertai ir išėivija — <i>V. Kutkus</i>	114
Sol. Noreikos koncertai ir išėivija — <i>Ugnė</i>	188
Gairės pozityviom diskusijom — <i>A. Šležas</i>	224
Dar apie ekumenizmą — <i>A. Ignaitis</i>	262
Himnas velniui — <i>Al. Gimantas</i>	302
Sekso nuodai naujoje generacijoje — <i>Al. Gimantas</i>	332
Dialogas tolerancijos pavėsyje — <i>Pr. Razminas</i>	383

ANAPUS 39, 83, 122, 158, 193, 225, 263 298

ATGARSIAI 42, 86, 123, 153, 195, 231, 266, 303, 336 390

ATSAKANT

Ar Katalikų Bažnyčia protestantėja ar krikščionėja? — <i>Ponia Ona ir K. Trimakas, S. J.</i>	18
Garabandale — stebuklingi apsiereiškimai ar ne? — <i>Redaktorius</i>	69
Tikėjimų sumaišymas ar tarpusavė meilė? — <i>Bal. Brazdžionis ir K. Trimakas, S. J.</i>	157
Įtampa Bažnyčioj ir individualus sprendimas — <i>dr. V. Vygantas</i>	288

FILMAI 43, 88, 119, 160, 196, 232, 267 304

JAUNYSTĖ

Atsiliepimai į jauno Amerikos lietuvio laišką — <i>A. Pakalniškis, K. Veselkaitė, Aldona, Elenutė, Mary Ann, Marytė</i>	36
Salė pakvipo rūkytais kaimo lašiniais — <i>Iš Elizos dienoraščio</i>	76
Kodėl būti lietuviu — <i>studentų diskusijos, vadovaujant A. Norvilui</i>	117
Nesusikalbame — <i>R. Šilėnaitė</i> (jaunimo pirmoji premija)	147
Tegu jie patys išsinaikina — <i>A. Rygelytė</i> (jaunimo antroji premija)	183
Lietuvių jaunimo žygis už tikėjimo laisvę — <i>R. Laniauskas, K. Trimakas, S. J., E. Juodvalkytė ir A. Aglinskas</i>	252
Jaunoji karta kalba eilėmis — <i>A. Tijūnelis, A. Zailskaitė, L. Švėgzdaitė, sesuo Ona Mikailaitė ir R. Šilėnaitė</i> (eil.)	294
Tikroji ir nuduotoji meilė — <i>M. Peteraitienė</i>	327
Ar tiki Prancūzijos jaunimas? — <i>Pierre Vilain</i>	375
Kai nesubrendę veda — <i>paruošė Pr. Alšėnas</i>	379
Gavai limoną — tai pasidaryk limonadą! — <i>D. Carnegie</i>	381

KNYGOS

Knygų serija krikščioniui lietuviui — <i>prel. V. Balčiūnas</i>	74
Visi mes broliai — <i>A. Grauslys</i>	185
Liepsnos ir apmaudo sąsčiai — <i>N. Jankutė</i>	330
Susipažinimui: vaikų skaitiniai Lietuvoje — <i>N. Jankutė</i>	386

KRIKŠČIONIJA

Vienuolynai ieško sau vietos — <i>K. T.</i>	40
1968 m.: popiežius, kurija, teologai, olandų katekizmas — <i>ALKT</i>	70
Kardinolas Bea — <i>K. T.</i>	73
Pietų Amerika 1968 m.: Brazilija, Argentina, Kolumbija — <i>A. L.</i>	112

Jungtinės Amerikos Valstybės 1968 m. — <i>A. L.</i>	152
Pageidavimai pamokslininkams — <i>J. V.</i>	153
Nuomonių skirtumai Florencijoje — <i>A. L.</i>	192
Sekminių atsišaukimas — <i>V. B.</i>	229
Nauji skaičiai apie JAV katalikus. Negrų reikalavimai — <i>A. L.</i>	230
Kunigai kaitoj. Celibato problema — <i>A. P.</i>	258
Vatikanas giria olandus. Prėstantai Vatikane. Bendrai statoma bažnyčia — <i>A. L.</i>	262
Detroito arkivyskupijos sinodo nutarimai — <i>Vyt. Kutkus</i>	284
Idėjos ir idealai šių dienų seminaristų tarpe — <i>Ant. Sužiedėlis</i>	370

STEBINT IR SVARSTANT	2, 46, 126, 163, 198	234
-----------------------------------	----------------------	-----

ŠEIMA

Jei tik savo vyrą galėčiau pakeisti — <i>išvertė G. Valiulienė</i>	38
Sutuoktuvės — jungas ar draugystė — <i>G. Valiulienė</i>	82
Prisirišimas, pasitikėjimas, pagarba — <i>G. Valiulienė</i>	116
Padėk man — <i>V. Šmaižienė</i>	150
Vaikai ir televizija — <i>paruošė K. T.</i>	186
Kaip jiedu vedę sutars — <i>paruošė K. T.</i>	227
Ar pirkti kariškus žaislus? Pirmoji komunija — <i>paruošė G. I.</i>	228
Dvikalbiškumo problema — <i>J. Kavaliūnas</i>	256
Sutuoktūvių pagrindas — meilė — <i>paruošė G. Valiulienė</i>	291
Kitam kerštaujančiai supykus — <i>paruošė K. T.</i>	293
Marija Montessori ir vaiko slėpiniai — <i>D. Petrutytė</i>	324
Nemokšos vedybiniame gyvenime — <i>D. Carnegie</i>	373

ŠYPSANTIS	41, 81, 121, 159, 191, 222, 265, 297, 335	389
------------------------	---	-----

Drama, poezija

Palikimas — <i>A. Kairys</i> (trijų paveikslų drama)	101, 137	175
Tokie trys ryto jausmai — <i>A. Baranauskas</i> (eil.)	132	
Su manim dar šiandien būsi rojū — <i>G. Tulauskaitė</i> (eil.)	134	
Eilės Marijai iš Lietuvos	162	
Akmens lūpose — <i>VL. Šlaitas</i> (eil.)	173	
Iš ciklo "Donelaičio kapas" — <i>K. Bradūnas</i> (poezija)	241	
Eglė — <i>W. M. Barbieri</i> (eil.)	346	
Kryžiai — <i>L. Švėgždaitė</i> (eil.)	355	

Fotografijų ir dailės darbų rinkiniai

Lietuvių Foto Archyvo skaidrių konkurse premijuotų ir atžymėtų skaidrių fotografijos (*sausio nr.*); J. Dagio skulptūrų nuotraukos (*vasario nr.*); V. Petravičiaus grafikos darbai (*vasario nr.*); A. Grigaičio nuotraukos (*kovo nr.*); O. Šablaukienės grafikos darbai (*gegužės nr.*); V. Valaičio nuotraukos (*gegužės nr.*); Z. Sodeikienės dailės darbai (*birželio nr.*); Alg. Kezio, S. J., nuotraukos (*rugsėjo nr.*); J. Dovydeno fotografijos (*spalio nr.*); Ž. Mikšio grafikos darbai (*lapkričio-gruodžio nr.*).

"Laiškai Lietuviams", Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

PRANCŪZIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

Š. m. lapkričio 7 d. įvykusiame PrLB krašto tarybos posėdyje buvo perrinkta PrLB krašto valdyba: kun. J. Petrošius — pirmininkas, A. Mončys — vicepirmininkas, sekretorius, ir P. Klimas — išdininkas.

Iki š. m. spalio mėn. pabaigos lietuviams pamaldos Paryžiuje buvo sekmadieniais. Nuo š. m. lapkričio 1 d. pamaldos bus vieną kartą mėnesyje, tai yra, pirmaisiais mėnesio sekmadieniais 11 val. šiuo adresu: 10, rue Violet, Paris — 15 (metro: La Motte-Picquet arba Duplex). Po pamaldų įvyks įvairaus pobūdžio Bendruomenės susirinkimai. Šitoks persitvarkymas yra padarytas, atsižvelgiant į dabartines lietuviškosios veiklos sąlygas. Be to, tesant vienam lietuviui kunigui Prancūzijoje, bus įmanoma dažniau ir reguliariau lankyti provincijos lietuvius ir talkininkauti jų veiklai.

Mielai kviečiame vykstančius Prancūzijon dalyvauti Paryžiaus lietuvių pobūviuose ar susirinkimuose. Ypač prašome atvykstančius studijoms ar ilgiau besilankančius Prancūzijoje pranešti savo atvykimą vienu iš šių adresų: PRANCŪZIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ, 26, rue de Navarin, Paris — 9, tel. 526.74-01; arba PRANCŪZIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MISIJA, 178, rue de Belleville, Paris-20, tel. 797.33-24. Bendruomenė ir Misiija pagal išgales mielai stengsis padėti besilankantiems Prancūzijoje.

Kun. J. Petrošius, PrLB krašto valdybos pirmininkas.

PADEKA

“L. L.” leidėjai Tėvai Jėzuitai nuoširdžiai dėkoja skaitytojams, auka parėmusiems žurnalo leidimą. **Po 10 dol.** aukojo J. Mališka (Kanada); V. Germanas (Čikaga). **Po 5 dol.** — dr. O. Vaitas (Mich.), O. Jankevičiūtė (N. Y.), M. Ambrozaitienė (Ind.), A. Grigalūnas (Iowa), E. Gimbutienė (Los Angeles), E. Praninskienė, L. Ignatonis (Čikaga); **po 3 dol.** — Č. Senkevičius (Kanada), A. Šiaučiūnas (Cleveland), F. Medušauskas (Čikaga); **po 2 dol.** — A. Žemaitienė (Conn.), V. Tamulis (Mass), A. Jankauskaitė, S. Rutkus, V. Mitkus, M. Šileikis, S. Daukienė, J. Žebrauskas, V. Žirgulis (visi iš Čikagos), P. Pečkaitis (Worcester), Petrikas (Australia), J. Gašaveckas, K. Stundžia (Kanada), B. Paulionis (Cleveland), B. Ginčiauskas (Ind.), J. Arvydas (Ill.), J. Krasauskas (Čikaga).

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Dainų ir arijų plokštelė “VACLOVAS DAUNORAS”. Tokiu vardu “Krivulė” Montrealyje išleido labai aukštos kokybės RCA gamintą ilgo grojimo Hi-Fi plokštelę. Plokštelėje dainininkas atlieka 16 dainų ir arijų. Lietuvių kompozitorių yra įdainuota 11 dalykų: J. Tallat-Kelpšos “Žaliojoj lankelėj”, St. Šimkaus “Pamylėjau vakar”, “Anoj pusėj Dūnojėlio”, V. Kačanauskos “Tų mergelių dainavimas”,

A. Apanavičiaus “Trakų pilis” (žodžiai Maironio) ir t. t. Svetimuosius atstovauja Don Basilio arija iš “Sevilijos Kirpėjo”, Zakarijo arija iš “Nabucco”, Karalius Pilypas iš “Don Carlos” ir kt. Solistą palydi tautiniai instrumentai, pianinas ir įvairūs orkestrai. Plokštelė gaunama pas platintojus, arba užsisakoma paštu prisiunčiant \$5.55: KRIVULĖ, 5260 10-th Ave., Montreal 405, Canada, Que.